СЪДЪРЖАНИЕ

	Въведение	2
I.	Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Кайнарджа	4
1.	Обща характеристика	4
2.	Природни условия и състояние на околната среда	5
2.1.	Природни условия и ресурси	5
2.2.	Състояние на околната среда	7
2.3.	Климатични промени и природни рискове	13
3.	Демографски характеристики	15
3.1.	Население	15
3.2.	Образователно равнище	21
3.3.	Благосъстояние на населението	21
3.4.	Трудова заетост и безработица	22
4.	Образователна структура	24
5.	Състояние на икономиката	26
6.	Социални услуги и социална инфраструктура	36
7.	Здравеопазване	37
8.	Административно обслужване	37
9.	Спорт	38
10.	Култура и културно-историческо наследство	38
11.	Техническа инфраструктура	47
11.1.	Пътна инфраструктура и транспорт	47
11.2.	Водоснабдяване и канализация	50
11.3.	Енергийна инфраструктура	51
11.4.	Съобщителна инфраструктура и пощенски услуги	51
12.	Селищна мрежа и селищна среда	52
13.	Свързаност	53
14.	Административен капацитет	54
15	SWOT анализ	56
II.	Цели и приоритети за развитие за периода 2021-2027 г.	61
III.	Описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО	71
IV.	Определяне на зони за прилагане на интегриран подход за удовлетворяване на идентифицираните нужди и за подкрепа на потенциалите за развитие и на възможностите за сътрудничество с други общини	79
V.	Програма за реализация на ПИРО и описание на интегрирания подход за развитие	80
VI.	Мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване на риска от бедствия	82
VII.	Необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО	92
	Източници на информация	99
	Приложения	100

ВЪВЕДЕНИЕ

Планът за интегрирано развитие на община Кайнарджа за периода 2021 – 2027 г. /ПИРО/ е средносрочен рамков документ, определящ целите и приоритетите на регионалната политика за община Кайнарджа, област Силистра.

ПИРО е изготвен във връзка с разпоредбите на чл. 8 и чл.13 на Закона за регионалното развитие /ЗРР (последни изменения 13.03.2020)/, както и на Глава първа, Раздел трети и Глава четвърта на Правилника за прилагане на Закона за регионално развитие /ППЗРР/.

При изготвянето на ПИРО са следвани изискванията на утвърдените от министъра на благоустройството и регионалното развитие през март 2020 г., Методически указания за разработване и прилагане на Планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

Времевият хоризонт на ПИРО е седем годишен – от 2021 до 2027 г., като съвпада с периода на действие на стратегическите документи от по-високо ниво в системата на регионалното развитие.

Планът за интегрирано развитие на община Кайнарджа за периода 2021 – 2027 г. е изготвен в съответствие с изводите на изготвения анализ на социално-икономическото развитие на общината. Планът отчита и предвижданията на Общия устройствен план на община Кайнарджа до 2035 г., приет през 2018 г. Стратегическата част на ПИРО е съобразена с предвижданията на съответните документи от по-висок порядък от системата за стратегическо планиране на регионалното развитие:

- Проект на Интегрирана териториална стратегия за развитие (ИТСР) на Северен централен регион за планиране от ниво 2;
- Актуализацията на Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013–2025 г.

Планът отчита и целите и приоритетите на Националната програма за развитие „България 2030”.

В процеса на разработване са отчетени и хоризонталните приоритети на регионалната политика – устойчиво развитие, равни възможности и социално включване. Специфичен фокус е поставен върху възможностите за осъществяване на интегрирани териториални инвестиции и партньорство със съседните общини и заинтересовани страни с оглед оптимално използване на наличните ресурси за постигане целите на развитието.

При разработването на плана са отчетени нормативната и институционална среда за неговото прилагане, изпълнение, наблюдение и оценка.

Планът за интегрирано развитие на община Кайнарджа за периода 2021 – 2027 г. включва:

- Териториален обхват и анализ на икономическото, социалното и екологичното състояние, нуждите и потенциалите за развитие на община Кайнарджа;
- приоритети и цели за развитие на община Кайнарджа за периода 2021 – 2027 г.;
- описание на комуникационната стратегия, на партньорите и заинтересованите страни и формите на участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност
- програма за реализация на ПИРО, с която се конкретизират проектите за неговото изпълнение, съответните финансови ресурси и звената за изпълнение на проектите;
- мерки за ограничаване изменението на климата и мерки за адаптиране към климатичните промени и за намаляване риска от бедствия;
- индикативна финансова таблица, обобщаваща необходимите ресурси за реализация на плана;
- необходими действия и индикатори за наблюдение и оценка на ПИРО

Съгласно предвижданията на Закона за туризма в Програмата за реализация на ПИРО следва да бъде включен самостоятелен раздел, който съдържа общинска програма за развитие на туризма. Тя следва да е в съответствие с приоритетите на областната стратегия за развитие на туризма и Националната стратегия за устойчиво развитие на туризма и стратегиите за развитие на отделните видове туризъм. Към момента на изготвяне на ПИРО, все още не е приета стратегия за развитие на туризъм в област Силистра. В ПИРО са включени мерки и проекти, които подкрепят развитието на туристически дейности в общината, в съответствие с местните специфики.

Планът за интегрирано развитие на община Кайнарджа за периода 2021 – 2027 г. е интегриран документ, който отчита предвижданията на останалите секторни документи, действащи на общинско ниво, предвижда взаимодействието с факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (селско стопанство, индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, здравни и социални услуги, туризъм и др.), залегнали в устройствените планове и схеми за развитие на територията. При необходимост документът може да бъде актуализиран съгласно разпоредбите на ЗРР.

I. ТЕРИТОРИАЛЕН ОБХВАТ И АНАЛИЗ НА ИКОНОМИЧЕСКОТО, СОЦИАЛНОТО И ЕКОЛОГИЧНОТО СЪСТОЯНИЕ, НУЖДИТЕ И ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КАЙНАРДЖА

1. Обща характеристика

Община Кайнарджа е разположена в Североизточна България, в източната част на Дунавската равнина и на Силистренска област, в Провадийско-Лудогорско-добруджанската платовидна подобласт.

Граничи с общините Силистра и Алфатар (област Силистра) на запад, на югоизток с Крушари и Тервел (област Добрич) и на север чрез сухоземната българо-румънска граница - с общините Липница и Баняса от окръг Констанца на Република Румъния.

Общинският център – с. Кайнарджа отстои на 29 км. югоизточно от областния град Силистра. През територията на общината могат да се направят връзки с област Добрич, както и с Република Румъния през ГКПП Кайнарджа-Липница, Румъния.
Общата площ на общината е 314,96 кв. км. или 11,07% от територията на област Силистра. Селищната мрежа включва 15 населени места, селата: Кайнарджа, Войново, Голеш, Господиново, Давидово, Добруджанка, Зарник, Каменци, Краново, Полковник Чолаково, Попрусаново, Посев, Светослав, Средище, Стрелково.

Общият брой на населението в община Кайнарджа по данни на НСИ към 31.12.2020 г. е 5 001 души (4,7 % от населението на областта). 11% от населението живее в общинския център - с. Кайнарджа.

Общината няма находища на полезни изкопаеми: руди, минерали и енергийни ресурси. Основното богатство са обработваемите земеделски земи и пасища, представляващи 76,07 % от територията ѝ. На човек от населението се пада 40,17 дка обработваема земя, при 15.8 дка за област Силистра, което е над средното за страната (6.9 дка/човек). Благоприятното съчетание на плодородни почвени видове, климатични условия и релефни форми са предпоставка за развитие на общината като земеделски район.

В общината, както в цялата област Силистра липсват постоянни повърхностно течащи води.

2. Природни условия и състояние на околната среда

2.1. Природни условия и ресурси

Територията на общината се разпределя, както следва:

- Обработваема земя и пасища /общо/ - 239,58 кв.км. – 76,07 %;
- Гори - 64,15 кв.км - 20,37%
- Водни площи – 0,15 кв.км - 0,05%;
- Пътища - 1,08 кв.км- 0,34%.
- Урабанизирани територии – 10 кв.км - 3,17%.

Релеф

Община Кайнарджа се намира в източната част на Дунавската равнина, по специално в Провадийско-Лудогорско-добруджанската платовидна подобласт. Релефът е от типа нискохълмист, представляващ обширна равнина, набраздена от суходолия. Надморското равнище варира от 23 до 226 м. За общинския център - с.Кайнарджа - надморската височина варира между 50 и 120 м. Територията на общината се пресича от няколко "сухоречия" – Канагьол, Табан, Хърсовска река и Суха река, които в миналото са били дъно на реки. Районът около тях се характеризира със стръмни и полегати хълмове. Интересни са участъците край селата Стрелково и Войново от сухоречието на „Хърсовска река", както и край селата Краново и Голеш от сухоречието на „Суха река". На тези места са разположени типични каньони. Средната надморска височина е 120 м, като най-високата част - край с. Каменци, достига 226 м, а най-ниската /23 м/ е в каньона на „Сухата река" в близост до границата с Румъния.

Полезни изкопаеми

Територията на община Кайнарджа е бедна на полезни изкопаеми. От нерудните полезни изкопаеми интерес представляват варовиците от горната креда. На територията на община Кайнарджа са разработени каменни кариери за добиване на материал за шосейни настилки и строеж на сгради. Сарматските пясъци са предимно ситни и глинести, те нямат високи технически качества и са негодни за строителен материал. Не се експлоатират запаси от рудни полезни изкопаеми.

На територията на общината се правят проучвания за добив на газ.

Гори

Горите в община Кайнарджа заемат площ от 68098,746 дка , в това число новозасадени площи през 2020 г. – 983,100 дка. Горският фонд в община Кайнарджа се стопанисва от ТП ДГС „Силистра" – гр. Силистра, Държавно лесничейство (ДЛ) - Силистра и Държавна дивечовъдна станция (ДДС) "Каракуз" със седалище гр. Дулово. Горите в района са представени от широколистните видове 97% и 3% иглолистни видове (черен бор). Доминиращите дървесни видове са: цер, бяла акация, келяв габър, сребърна липа, благун, планински и полски ясен, гладилия, червен дъб, бял орех, топола. Храстите са представени от глог, дрян, шипка, аморфа, трънка, черен бъз. Основният дървесен вид, който преобладава е церът, образуващ смесени и чисто издънкови насаждения.

По склоновете на суходолията има смесени насаждения от липа, габър, бряст и клен, а в долинните низини топола, акация. Залесената площ в горския фонд на общината е около 95 % от общата площ. Незалесената дървопроизводителна площ е 2,7%, а недървопроизводителната площ е 3,0%.

Горският фонд, стопанисван от ТП ДГС „Силистра" – гр. Силистра, е със следните показатели за собственост на горските територии (няма отделни данни само за община Кайнарджа, защото данните са от лесоустройствените проекти на ТП ДГС „Силистра"):

Вид собственост	Държавна	Общинска	Физ. лица	Юридически лица	Религиозни организации
%	84,80	8,70	4,70	1,70	0,10

Таблица № 1. Собственост на горските територии в област Силистра

В ДДС "Каракуз" наред с лесоустройствените дейности, основни дейности са и запазване и обогатяване на видовото разнообразие на дивеча. Характерни за района са следните видове дивеч-благороден елен, сърна, дива свиня, заек, лисица, яребица, фазан, пъдпъдък, гургулица, гривяк, зеленоглава патица, чакал. В малките водоеми обитателите са предимно шаран и карас. Ловната площ на цялото стопанство (в т.ч. и Община Кайнарджа) възлиза на 112649,4 ха, от които 20292,9 ха са в горски територии и 92356,5 ха – в земеделския фонд. Площта е разпределена между 34 ловни дружини. Ловната дейност е предоставена на ловните сдружения, ЛРД „Сокол-1"- гр. Силистра и ЛРД „Дулово" – гр. Дулово.

В общината има създадени защитни пояси от акация, махалебка, гледичия, зарзали, габър и др. видове. По настоящем те са стопанисвани от държавата и са в лошо състояние: силно

проредени, ограничени хоризонтално и вертикално. Създаването на нови горски масиви, отглеждането и дърводобива са традиционно планирани чрез лесоустройствени планове и в това направление не е необходима особена намеса от страна на общината. Община Кайнарджа има горски територии, възстановени по ЗСПЗЗ, на същите е изготвен ЛУП 2011-2021 (Лесоустройствен проект) и одобрен ГСП (Горско стопански план).

През 2014 година са залесени 525 дка нови гори по проекти, финансирани от ПРСР за периода 2007-2013 г.

Интересен факт е, че в миналото огромна част от територията е била покрита с букови гори, но са били унищожени, в следствие на което пресъхват и тукашните реки.

2.2. Състояние на околната среда

Води

В община Кайнарджа, съгласно Интегрираната териториална схема за развитие 2001-2027 г. няма територии в заплаха от наводнение.

- *Подпочвени води*

Територията се характеризира с дълбочинни подпочвени води. Водите са ненапорни и се дренират частично, под формата на малодебитни извори. По-главните извори са каптирани за водоснабдяване. На много места се срещат карстови извори с дебит 1-2 л/сек. Дълбоките подпочвените води се използват за водоснабдяване на селищата чрез каптажни кладенци, експлоатирани от ВиК – Силистра ООД. От тях се черпи вода и се снабдяват централните водопроводи на общината.

Експлоатацията на подпочвените води се осъществява чрез дълбоки сондажни и шахтови кладенци (30-40 м под дъното на суходолията).

- *Реки*

Територията на общината е бедна на реки. През областта протичат само временни реки по време на интензивни валежи или снеготопене: Царацар, Канагьол, Сухата река и др. Характерно за добруджанските реки е, че те съществуват на определено разстояние след изворите си, след което се загубват в льосовите образувания на Добруджа и следващите ги суходолия, като не формират повърхностен приток към р. Дунав.

Суха река е река в Североизточна България, започваща от Област Варна - община Суворово и преминава през община Аксаково, в област Добрич през общини Добрич и Крушари и през област Силистра — община Кайнарджа и завършва в Румъния. Влива се

като суходолие в ез. Олтина. Общата й дължина е 125,8 км, от които в България над 100 км, които я нареждат на 26-то място сред реките на България. Суха река води началото си под името Изворско дере от извор-чешма (на 333 м н.в.) в западната част на Франгенско плато, на 1 км южно от с. Изгрев (област Варна). Тече в северна посока в широка долина, развита в окарстени варовици. На север от устието на река Карамандере долината придобива каньоновиден характер със стръмни (на места до 100 м) скалисти брегове. Суха река е с основно дъждовно-снежно подхранване, но е с непостоянен речен отток, като максимумът е през пролетта март-юни, а минимумът — юли-октомври. Северно от село Карапелит коритото окончателно пресъхва и оттам нататък до устието си продължава като суходолие. На 4 км северно от село Краново, навлиза в румънска територия и се влива като суходолие в езерото Олтина, разположено на десния бряг на Дунав. Площта на водосборният басейн на Суха река е 2 403,9 км2, което представлява 0,3% от водосборния басейн на Дунав. През зимата, в продължение на 10-20 дни реката замръзва. Преди 60-70 години водното течение на реката е било постоянно и е била зарибена. По-късно изсичането на горите във водосборната област е довело до почти пълно пресъхване в средното и долното течение. Основни притоци са Маринска река, Карамандере и Добричка река. Речната мрежа е асиметрична, като левите притоци са къси със сравнително голям наклон, докато десните са дълги с добре оформени речни долини.

Хърсовска река е река в Североизточна България, която преминава през област Шумен — община Никола Козлево, област Добрич —община Тервел и област Силистра — общини Алфатар, Кайнарджа и Силистра. Влива се като суходолие отдясно в суходолието на река Канагьол. Дължината е 91 км, която отрежда 32-ро място сред реките на България. Хърсовска река извира на 397 м н.в. в северната част на платото Стана, на 2,5 км СЗ от с. Хърсово, област Шумен. До село Пет могили протича на изток и североизток в широка долина, а след това се насочва на север, като долината става каньоновидна, дълбоко всечена в аптските и сарматски варовици и льосовата покривка на Лудогорието и Добруджа. След село Цани Гинчево, което окончателно пресъхва и от там нататък продължава като суходолие, в което епизодично има водооток. В най-южната част на село Богорово, община Силистра, суходолието на Хърсовска река се "влива" отдясно в суходолието на река Канагьол. Хърсовска река е с основно дъждовно-снежно подхранване, но с непостоянен речен отток, като максимумът е през пролетта март-юни, а минимумът — юли-октомври. В горното течение на реката, там където има постоянен водоток водите се използват за напояване, като по самата река и по няколко от нейните притоци са изградени няколко микроязовира — "Деребою", "Каравелово" и др. Две по-

малки реки, също пресъхнали в XVIII век – Табан и Малък канагьол са притоци на Хърсовска река.

В Силистренска област по суходолието на реката преминава цялата граница между общините Алфатар и Кайнарджа. В този участък по стръмните и отвесни скалисти брегове на реката през средновековието изкуствено са издълбани стотици пещери (Войновски скални манастири), в които са се помещавали отшелници-монаси и са образували християнски манастири. Между селата Стрелково и Войново е най-атрактивната част от сухоречията на тези реки, където е открит - от проф. Г. Атанасов, комплекс от пет светилища от времето на траките. В подножието на с. Стрелково е централното тракийско светилище „Баджалията".

Хърсовска река продължава към община Силистра – през селата Поп Кралево и Богорово и чрез суходолие се влива в езерото Буджак на територията на Република Румъния. Един от притоците й – р. Табан, минава край с. Поп Русаново и там по поречието й са намерени също от проф. Георги Атанасов останки от древна крепост.

Оскъдните валежи, слабият наклон на релефа и варовиковата основа са комплекс от обстоятелства, определящи липсата на повърхностно течащи води и наличието на суходолия. Водният режим се определя от дъждовните води и снеготопенето.

Почви

Почвените проучвания са по картите на института по почвознание, агротехнологии и защита на растенията „Никола Пушкаров", гр. София. Почвената покривка е тясно свързана с естеството на геоложката основа, с особеностите на релефа, с характера на климатичните условия, спецификата на растителността и стопанската дейност на човека. Преобладаваща почвообразуваща скала е льосът–типичен и глинест. Почвите се характеризират с голямо разнообразие, като преобладаващ почвен тип в общината е излужения черноземи, като е застъпен в трите си разновидности –слаб, средно и силно излужен. От общата площ средно излужени черноземи са 4,65 %, слабо излужени черноземи - 46,8 % и силно излужени черноземи - 16,4 %. Останалите почви са тъмно сиви горски - 5,8 % и други (алувиални и делувиални ливадни) почви - 3,3 %. Количеството на хумуса в горния слой е 2,2-3,0%. Почвената реакция в хумусния хоризонт е неутрална. Водният режим на почвите е добър, като позволява производително изразходване на и без това недостатъчните валежи. Естественото плодородие на излужените черноземи е добро. Преобладаващите излужени черноземи в равнината част са подходящи за отглеждане на основните полски култури (пшеница, царевица, ечемик, слънчоглед, люцерна и др.).

Разположените във високите части почви са подходящи за трайни насаждения. Свързаните с тяхното разпространение обработваеми земи се отличават на места със значителен наклон, който е дал възможността да се прояви деградивния ефект на плоскостната, линейна и ветрова ерозия. Наблюдават се два вида ерозия - ветрова и ровинна. Ветровата ерозия непрекъснато увеличава своя интензитет в равнинният и открит релеф вследствие на увеличение брой механизирани обработки на почвата, намаляване площта и видовия състав на полезащитните пояси и продължителните силни ветрове. Ровинната ерозия е по-слабо застъпена, наблюдава се ежегодно главно в суходолията през пролетта и есента, оформени са стръмни и каньовидни "дерета".

Земеделските обработваеми земи в община Кайнарджа са 184 623 дка, а пасищата са 36 351,300 дка, пустеещите земи са около 2%, а с трайни насаждения и билки са заети 2184,100 дка. На територията на общината няма поливни земеделски територии и площи, върху които се отглеждат култури по методите на биологично земеделие.

Управление на отпадъците

В общината има въведена система за организирано сметосъбиране и сметоизвозване, но няма разделно събиране на отпадъци. Сметосъбиране се осъществява в обществения сектор (улици, паркове, публични сгради). Към момента основният метод за обезвреждане на отпадъците е депонирането им, след извозване в РДТБО в гр. Силистра.

Биоразнообразие

Биологичното разнообразие е многообразието на всички живи организми във всички форми на тяхната естествена организация, техните съобщества и местообитания, на екосистемите и процесите, които протичат в тях.

Биологичното разнообразие е неразделна част от националното богатство и опазването му е приоритет и задължение на държавните и общинските органи, и на всички граждани.

Флора

В общината са разпространени следните дървесни видове - цер, бяла акация, габър, червен дъб, ясен, орех, липа, топола.

По склоновете на суходолията има смесени насаждения от липа, габър, бряст и клен, а в долинните низини топола, акация.

Храстите са представени от глог, дрян, шипка, аморфа, трънка, черен бъз.

На територията на общината има голямо многообразие на лечебни растения, някои от които са за промишлени нужди - червен бъз, черен бъз, жълт кантарион, живовлек, кориандър, лайка, липа, мащерка, мента, полски пелин, бял равнец, резене, риган, трънка, шипка и др.

Фауна

Разпространени животински видове са: благороден елен, сърна, дива свиня, заек, вълк, лисица, катерица, язовец, белка и др.

От птичите видове доста разпространени са: орелът, соколът, яребицата, свраката, фазанът, враната, пъдпъдъкът, сойката, славеят, бял щъркел, домашен и сив врабец и др.

От защитените видове се срещат: пчелояд, скалист орел, черен щъркел, дъждосвирец, бухал, синявица, градинска овесарка, белошипа ветрушка, таралеж, бръмбър - носорог и т.н. Застрашените или изчезващи видовете животни, срещащи се все още в местообитанията в района на община Кайнарджа и птици са повече от 90 на брой, описани в Червената книга – не само за нашата страна, но 10 от тях са застрашени на територията на цяла Европа, а на територията на община Кайнарджа все още намират добри условия за живот и могат често да се видят.

В малките водоеми обитателите са предимно шаран и карас.

Голямото многообразие на птици, животински и растителни видове, създава възможност за развитие на орнитоложкия и друг природосъобразен туризъм.

Национална екологична мрежа

Територията на община Кайнарджа представлява 315,043 кв. км., като от тях в територия от Националната Екологична мрежа попадат 141,961 кв.км, което представлява 45,06 % относителен дял.

Защитени зони, които преминават през територията на Общината и обхващат зони по двете директиви - и за местообитанията и за птиците са:

Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна ***№ BG0000107 „Суха река“,*** обхваща територии от землищата на селата: Голеш, Добруджанка, Каменци, Краново, Полковник Чолаково. Предмет на опазване са: твърди води, равнини или планински реки с растителност, бозайници, земноводни и влечуги, безгръбначни.

Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици № ***BG0002048 „Суха река“,*** обхваща територии от землищата на селата Краново и Голеш. Предмет на опазване са само птици, повече от 20 вида.

Защитена зона по Директива 92/43/ЕЕС за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна ***№ BG0000106 „Хърсовска река“,*** обхваща територии от землищата на селата: Войново, Попрусаново, Посев, Стрелково. Предмет на опазване са: тревни съобщества, гори, бозайници, земноводни, влечуги, безгръбначни.

Защитена зона по Директива 79/409/ЕЕС за опазване на дивите птици № ***BG0002039 „Хърсовска река“,*** обхваща територии от землищата на селата Давидово, Попрусаново, Войново, Средище, Каменци, Стрелково, Посев. Предмет на опазване са само птици -22 вида.

По Закона за защитените територии, в обхвата на община Кайнарджа са обявени три забележителности:

- ***Природна забележителност „Скално образувание Пещерата”*** с държавен регистрационен номер ПЗ № 511.

Разположена е на територията на с. Голеш и обхваща 81,263 дка, горски фонд. Стопанисва се от Държавно горско стопанство “Силистра”. Обявена е със Заповед № 1049 от 22.12.1987 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда. Актуализирана площ със Заповед № РД-133/ 20.02.2009 г. на министъра на околната среда и водите. На територията и е забранено кастрене, чупене на клони, нараняване на стъблата на дърветата; разкриване на кариери; строителство на сгради и пътища; паша на домашни животни; унищожаване или повреждане на растителността; ловуване; сечи, освен отгледни и санитарни.

- ***Природна забележителност „Скално образувание вратата”*** с Държавен регистрационен номер: ПЗ № 510.

Разположена е на територията на с Краново и обхваща площ от 24,026 дка горски фонд. Стопанисва се от Държавно горско стопанство “Силистра”. Обявена е със Заповед № 1049 от 22.12.1987 г. на председателя на Комитета за опазване на природната среда. Актуализирана площ със Заповед № РД-132/ 20.02.2009 г. на министъра на околната среда и водите. На територията и е забранено кастрене, чупене на клони, нараняване на стъблата на дърветата; разкриване на кариери; строителство на сгради и пътища; паша на домашни животни; унищожаване или повреждане на растителността; ловуване; сечи, освен отгледни и санитарни.

- ***Защитена местност „Суха река”*** с Държавен регистрационен номер: ЗМ № 454.

Обхваща територии от селата Краново и Голеш с площ: 23 079,176 дка - цялата площ на защитената местност, от която 6 836,188 дка са в обхвата на територията на РИОСВ-Русе, горски фонд и поземлен фонд. Стопанисва се от ДГС “Силистра” и Община Кайнарджа. Обявена е със Заповед № РД-538/ 12.07.2007 г. на министъра на околната среда и водите. На територията са забранени: строителство, с изключение изграждане, ремонт и реконструкция на пътища, включени в списъка на републиканските и общинските пътища съгласно чл. 3, ал. 4 от Закона за пътищата и предвидени в специализираните устройствени схеми и планове; разкриване на кариери и други дейности, с които се изменят скалните образувания и естественият ландшафт; скално катерене и алпинизъм в периода 1 март - 30 юли; безпокоене на животинските видове през размножителния период; осъществяване на горскостопански дейности в периода 1 март - 30 юли; осъществяване на горскостопански дейности, които водят до смяна на местните за района дървесни видове; палене на огън, освен на определените за това места; залесяване и разораване на ливадите и пасищата.

2.3. Климатични промени и природни рискове

Според климатичното райониране на Република България територията на община Кайнарджа спада към европейско континенталната климатична област, подобласт - умерено континентална, район северно добруджански. Микрорайонът е със силно изразен континентален климат – студена зима и горещо лято, като съществено влияние върху влажността на въздуха оказва и басейнът на р. Дунав, отстоящ на 20 –30 км. Отсъствието на планини осигурява свободен достъп на въздушни маси с различна температура и влажност, което довежда до много резки промени в климатичните фактори.

Температурен режим

Температурните характеристики определят района като относително студен за съответната географска ширина през зимата. Най-студеният месец е януари със средна минимална температура (-13,8°C) и средна максимална 11,6°C. При изключително студени зими, които не са рядкост за района, температурите се понижават до (-35°C). Среднодневните температури на въздуха през зимата са над +5°C. Лятото е горещо и засушливо, средна температура на въздуха през месеците юни, юли и август не спада под 25,4°C средно за последните 5 години. През месец август са измерени най-високите температури за района +36,8°C и абсл. макс. температура 44,1°C. Средната годишна температура на въздуха е +11,6°C.

месеци	год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
t°C на въздуха	11,6	-1,7	0,8	5,3	11,8	17,3	28	23	22,4	18,2	12,6	7,1	1,5
t°C на почвата на дълбочи на 10 см	11,8	0,9	1,2	3,8	9,2	16,5	25	24	23,5	19,8	12,8	6,9	2,8

Таблица № 2. Средно месечна температура

Есенният сезон е кратък и хладен, обикновено продължава до към края на месец октомври, като през последните години продължава дори до средата на ноември със задържане на средната дневна температура над +5°C.

Климатът е благоприятен за отглеждането на зърнени, фуражни, технически култури, на плодове и зеленчуци, както и за развитието на широколистни гори – дъб, бук, габър, акация и др.

Ветрови режим

Районът се характеризира като ветровит над нормалното за България. Преобладаващи като цяло са северните и североизточни ветрове.

месеци	год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Вятър	2,7	3,0	3,3	3,4	3,2	3,0	2,6	2,0	2,1	2,2	2,2	2,7	2,7

Таблица № 3. Средна скорост на вятъра в м/сек

Продължителните силни ветрове през зимата отвяват снежната покривка и причиняват измръзвания на есенниците, снегонавявания по пътищата и обледяване на далекопроводите и трайните насаждения.

Влажност на въздуха и валежи

За община Кайнарджа е характерно наличието на голяма влажност през цялата година. Максимумът на относителната влажност е през декември-януари (85 %), а минимумът през юли и август – 66 %. Дни с относителна влажност под 30 % не се наблюдават. Средната годишна относителна влажност на въздуха е около 55-65 %.

Разпределението на валежите през годината е равномерно. В района има много ясно изразена сезонност на валежите май и юни. Валежи 556 мм, главно от дъжд, са под средните за страната – 650 мм. Дните със снежна покривка за последните 20 години са

средно 40 дни, като започват от втората десетдневка на месец декември и продължават до 10 март. Най- малката средна височина на снежната покривка като стойност в см е през първата десетдневка на декември – 3 см и най –високата средна стойност на снежната покривка е през последната десетдневка на януари 11 см. През последните години почти всяка зима има случаи със снежна покривка над 35 см.

месеци	год.	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII
Валежи	556	36	30	32	47	66	73	52	48	41	41	50	39

Таблица № 4. Средна месечна и годишна сума на валежите в мм

В община Кайнарджа мъглите се образуват предимно през студената част на годината. Максимумът им е през декември – 6 дни средно за месеца, минимума е през месец юли – 0,5 дни средно месечно. Средно годишно броят на дни с мъгла е 33 дни, което е повече от средното за страната.

Слънчево греене

Слънчевото греене средно годишно за района е относително високо – около 2 199 часа, т.е. около 48 % от светлата част на денонощието за годината.

Месец	**I**	**II**	**III**	**IV**	**V**	**VI**	**VII**	**VIII**	**IX**	**X**	**XI**	**XII**
Слънчево греене в часове	78	89	126	172	241	283	324	308	231	177	92	68

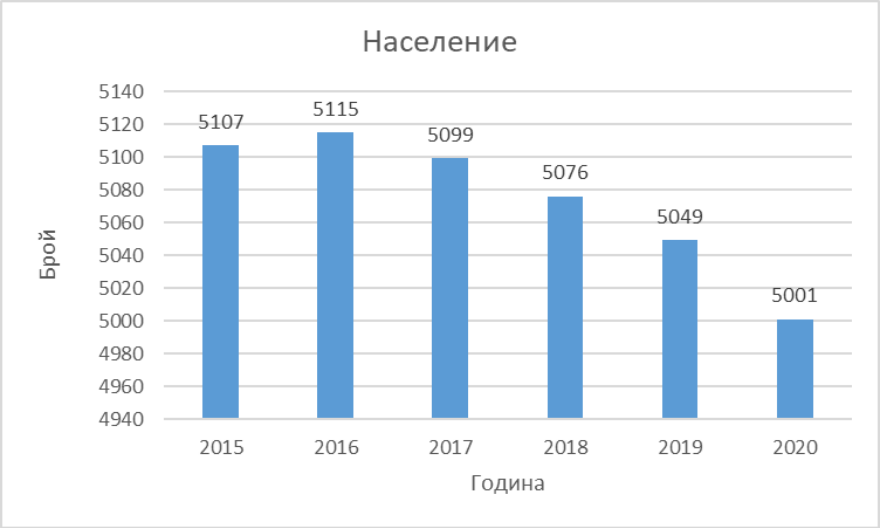
Таблица № 5. Месечното разпределение на часовете слънчево греене.

3. Демографски характеристики

3.1. Население

Демографският срив, характерен за страната като цяло не отминава и община Кайнарджа. През 1977 г. населението е наброявало 7 700 жители. През 1987г. то е било 6 600 души. Най-малко жители с постоянен адрес, община Кайнарджа има през 2011 година – 5 815 човека. През декември 2012 година, жителите по постоянен адрес стават – 5 838, декември 2013 година, населението става 5 869 души общо за общината.

В диаграмата по долу е представен броят на населението в община Кайнарджа в периода 2015 – 2020 г. съгласно данни от НСИ. От 2016 до 2020 г., населението в общината е намаляло с 2.2 %.

Графика № 1. Население. Източник НСИ

Вземайки предвид общия брой на населението, общината попада в групата на много малките общини (до 10 хил. д.). Средната гъстота на населението на община Кайнарджа е 16,00 д/кв. км.

						(Брой)
населено място	2015 г.	2016 г.	2017 г.	2018 г.	2019 г.	2020 г.
Област Силистра	**113248**	**111957**	**110562**	**109271**	**108018**	**106852**
Община Кайнарджа	**5107**	**5115**	**5099**	**5076**	**5049**	**5001**
с. Войново	129	127	117	112	101	95
с. Голеш	1517	1533	1560	1575	1575	1579
с. Господиново	11	11	9	8	8	8
с. Давидово	195	200	207	203	202	195
с. Добруджанка	110	112	121	117	120	128
с. Зарник	487	496	495	499	515	520
с. Кайнарджа	626	610	585	569	564	560
с. Каменци	26	27	26	24	21	20
с. Краново	93	89	82	78	75	72
с. Полковник-Чолаково	241	245	248	246	246	245
с. Попрусаново	27	27	26	25	24	26
с. Посев	163	166	169	167	169	155
с. Светослав	97	96	92	87	76	74
с. Средище	1372	1363	1349	1353	1342	1314
с. Стрелково	13	13	13	13	11	10

Таблица № 6.Население по населени места. Източник НСИ

Като цяло община Кайнарджа следва тенденцията към намаляване на населението, характерна и за област Силистра. През последната година се наблюдава тенденция към леко увеличаване на населението в селата Голеш, Добруджанка и Зарник.

През разглеждания период относително постоянно се запазва съотношението мъже/жени, като мъжете са 50-51% от населението на общината.

	2015	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**
Мъже	2605	2603	2582	2558	2534	2516
Жени	2502	2512	2517	2518	2515	2485
Общо	5107	5115	5009	5076	5049	5001

Таблица № 7. Население в община Кайнарджа по пол. Източник: НСИ

Съгласно Интегрираната териториална схема за развитие на Северен централен регион за периода 2021-2027 г. на територията на област Силистра и в частност на територията на община Кайнарджа няма населено място, което попада в територии в риск от обезлюдяване.

През последните години възрастовата структура на населението в България, бавно, но постъпателно се влошава. Процесът на намаляване на раждаемостта през последните 15 години е застрашителен. Отрицателният прираст на населението се отнася за повечето от селищата в страната ни.

					(на 1000 човека)	
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Раждаемост - ‰						
Област Силистра	8,4	8,9	8,3	7,5	8,2	7,4
Община Кайнарджа	13,9	17,0	15,7	12,0	14,2	11,5
Смъртност - ‰						
Област Силистра	17,4	16,0	17,1	18,0	17,7	21,4
Община Кайнарджа	12,0	12,9	16,6	12,4	9,1	16,9
Естествен прираст - ‰						
Област Силистра	-9,0	-7,2	-8,8	-10,5	-9,5	-14,0
Община Кайнарджа	2,0	4,1	-1,0	-0,4	5,1	-5,4

Таблица № 8. Раждаемост, смъртност и естествен прираст. Източник:НСИ

Показателите за раждаемост, смъртност и естествен прираст в общината са по-добри в сравнение с тези в област Силистра.

(Брой)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Кайнарджа	**71**	**87**	**80**	**61**	**72**	**58**
под 18	7	10	18	10	11	6
18-19	9	15	11	13	14	16
20 - 24	40	37	27	22	29	24
25 - 29	9	15	17	8	10	6
30 - 34	5	5	3	5	4	3
35 - 39	1	3	4	3	4	1
40 - 44	-	2	-	-	-	2
45-49	-	-	-	-	-	-

Таблица № 9. Живородени по възраст на майката в община Кайнарджа. Източник: НСИ

Раждането на деца в ранна детска възраст, под 18 години на майката е преодоляна и от 2017 г. насам, броят на децата, които се раждат от непълнолетни майки намалява. Най-голям брой живородени деца в общината има от майки на възраст 20-24 години.

(Брой)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Кайнарджа	**71**	**87**	**80**	**61**	**72**	**58**
Брачно	14	15	11	17	20	15
Извънбрачно	57	72	69	44	52	43

Таблица № 10. Живородени по статус на раждането. Източник: НСИ

Тенденция в общината е да се раждат извънбрачни деца. От 2015 година до края на 2020г. броят на живородените извънбрачни деца е 3 до 5 пъти по-голям от родените деца, при които майката е в брак с биологичния родител.

(Брой)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Община Кайнарджа	**61**	**66**	**85**	**63**	**46**	**85**
0-9	1	1	1	-	-	-
20-29	1	-	1	-	1	1
30-39	-	2	2	-	-	-
40-49	5	7	2	3	3	7
50-59	2	5	11	8	5	8
60-69	13	18	20	17	7	17
70-79	17	16	23	16	16	23
80-89	17	16	22	15	13	25
90-99	5	1	3	4	1	4

Таблица № 11. Починали по възрастови групи в община Кайнарджа. Източник: НСИ

Механичният прираст на населението в община Кайнарджа е отрицателен, като през предходната година намалява броят на изселените.

						(Брой)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Област Силистра						
Заселени	2094	1801	2168	2416	2621	2866
Изселени	2489	2285	2586	2552	2843	2526
Механичен прираст	-395	-484	-418	-136	-222	340
Община Кайнарджа						
Заселени	106	74	101	79	93	91
Изселени	105	87	112	100	146	112
Механичен прираст	1	-13	-11	-21	-53	-21

Таблица № 12. Механичен прираст. Източник: НСИ

Най-значителна е вътрешната миграция – във и от страната, като тя засяга предимно млади хора. Вероятно пандемията от COVID 19 е една от причините изселването от община Кайнарджа към чужбина да спадне така рязко през 2020 г. в сравнение с предходната 2019 г.

						(Брой)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Заселени общо	106	74	101	79	93	91
Заселени от България	97	63	83	70	77	79
Заселени от чужбина	9	11	18	9	16	12
Изселени общо	105	87	112	100	146	112
Изселени в България	87	67	93	82	116	111
Изселени в чужбина	18	20	19	18	30	1

Таблица № 13. Заселени и изселени в община Кайнарджа. Източник:НСИ

Трябва да се отбележи, че в община Кайнарджа се наблюдава и заселване от чужбина, в т.ч. и на бесарабски българи, в трудоспособна възраст.

Причините за изселването на хора, както от община Кайнарджа към големи градове в страната и към чужбина са комплексни, но най-голяма е тежестта на факторите:

- ✓ недостиг на работни места;
- ✓ ограничена възможност за реализация;
- ✓ ниско заплащане на труда.

Младите хора, работещи в чужбина инвестират в родния си край.

Населението в трудоспособна възраст (15-64 години) е почти 64%, което е повече в сравнение с това в област Силистра – 61,66%. Това дава основание да се предположи, че ако има инвестиции, които допринасят за разкриване на работни места, проблем с наемането на работници не би имало.

						(Брой)
	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Област Силистра	**113248**	**111957**	**110562**	**109271**	**108018**	**106852**
0-14	15282	15255	15169	14972	14815	14638
15-39	30472	29408	28480	27875	27107	26741
40-64	41747	41398	40743	40190	39693	39140
65+	25747	25896	26170	26234	26403	26333
Кайнарджа	**5107**	**5115**	**5099**	**5076**	**5049**	**5001**
0-14	1238	1242	1249	1212	1182	1157
15-39	1728	1746	1725	1735	1733	1736
40-64	1443	1438	1450	1452	1461	1463
65+	698	689	675	677	673	645

Таблица № 14. Разпределение на населението по възрастови групи .Източник: НСИ

Турската етническа общност преобладава в общини от 8 области на страната. Една от тези области е област Силистра, като 53,7 % от населението на община Кайнарджа е от тази етническа група.

Населението в община Кайнарджа е структурирано по своята етническа принадлежност, съгласно преброяванията на НСИ както следва:

година	**българска**	**турска**	**ромска**	**друга**	**Не се самоопределят**
2001	42,67%	42,86%	13,12%	0,79%	0,56%
2011	30,06%	53,68%	15,46%	0,44%	0,36%

Таблица № 15. Етническа принадлежност на населението. Източник НСИ[1]

От таблица по горе се вижда, че за 10 години българското население е намаляло значително - с 12,61%, за сметка на населението от турската и ромската етнически групи. В следващия период, тенденцията продължава по същия начин, но за тези години няма официална статистика.

[1] *Данните са към 2001 г. и 2011 г. Преброяване на населението през 2021 ще има, но ще стартира през септември.*

По данни на Социално–икономическия анализ на регионите в Република България за 2020 г. по отношение на демографските характеристики в община Кайнарджа се наблюдават следните особености:

- ✓ Делът на лицата на 65 и повече навършени години в общината е един от най – ниските в страната - 13,3 %.
- ✓ Относителният дял на населението под 15 години в общината е на едно от най – високите равнища – 23, 4 %.
- ✓ В община има една от най – високата раждаемост за страната – 14, 2 %, което отчасти се дължи на високата раждаемост сред ромското население. За сравнение в страната, общините с най – ниска раждаемост са с показател около 3,2 %.
- ✓ В 64 общини на страната, смъртността е по-ниска от общата за страната, като най-ниска е в Кайнарджа – 9.1‰.
- ✓ През 2019 г. в страната само 4 общини имат положителен естествен прираст, като една от тях е община Кайнарджа - 5.1‰

3.2.Образователно равнище

Преобладаващата част от населението в община Кайнарджа е с основно и начално образование - 62,18 % . Ако се прибавят още 12,44% с незавършено начално образование и 3,78% неграмотни, то става ясно, че около 78% са хора без образование и квалификация. Последните години се наблюдава лек спад на напусналите основно образование от общообразователните училища.

През последните години, вследствие на безработицата и миграцията към по-големите градове на страната се увеличава. Това е особено характерно за младото поколение. Редки са случаите, когато завършилите по-висока степен на образование се завръщат в общината.

3.3. Благосъстояние на населението

По данни на НСИ в публичния сектор и неговите структури на територията на община Кайнарджа е най-голямата трудова заетост. Средно годишно най-много заети са в сферата на образованието. В същата сфера са и най-високите възнаграждения.

Най-голям работодател в частния сектор на територията на общината се явяват земеделските стопани. Средната годишна работна заплата в частния сектор е по-ниска от тази в обществения.

					(Левове)
	2015	2016	2017	2018	2019
Община Кайнарджа	**7076**	**7739**	**9056**	**9291**	**10343**
Обществен сектор	7084	7766	9540	9444	10628
Частен сектор	7056	7667	7896	8906	9591

Таблица № 16. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по форма на собственост в община Кайнарджа. Източник: НСИ

Фактът, че по-голяма част от заетите са в обществения сектор, където и работните заплати са по-високи, дава основание да направим извода, че благосъстоянието на работещите е по-добро.

3.4. Трудова заетост и безработица

- **Трудова заетост**

На територията на общината няма средни и големи предприятия по смисъла на Закона за малки и средни предприятия. Според данни от НСИ и АДИОСР 2014-2020, на територията на община Кайнарджа към 31.12.2019 г. има регистрирани 86 броя нефинансови микро и малки предприятия. Наблюдава се тенденция в намаляване броя на микро предприятията за периода 2015-2019 г. Въпреки, че броят на микро предприятията като цяло намалява, то заетостта в тях се увеличава за референтния период. Като цяло се увеличава и броят на заетите лица в малките предприятия. За периода 2015-2019 г., броят на нефинансовите предприятия в сектор селско, горско и рибно стопанство е 38-34 предприятия, т.е. намаляват предприятията, а заетите лица се увеличават: от 142 души през 2015 г., техният брой непрекъснато се увеличава и към 31.12.2019 г. достига до156 души персонал. Аналогична е тенденцията и в сектор хотелиерство и ресторантьорство – намалява броят на предприятията за разглеждания период от 8 на 6, а броят на заетите лица се увеличава от 10 на 12.

В обществения сектор броят на заетите за периода 2015-2019 г. по данни на НСИ е по-голям, в сравнение с частния сектор, но колебанията там са динамични и след рязкото намаление на броя заети през 2017 г. през следващите 2 години се наблюдава ръст и към 31.12.2019 г. броят на заетите лица в обществения сектор е 426. Най-голям работодател и най-високи заплати има в сектор образование, следван от сектор „Хуманно здравеопазване“ и други дейности. В частния сектор най-ниско е заплащането на годишна база в сектор „Ресторантьорство и хотелиерство“.

				(Левове)	
Икономически дейности	2015	2016	2017	2018	2019
Община Кайнарджа	**7076**	**7739**	**9056**	**9291**	**10343**
Селско, горско и рибно стопанство	7204	7966	8025	9289	9720
Добивна промишленост	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	-	..	..	-	-
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-	-	-	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	..	..	..	..	..
Строителство	-	-	-	..	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	4110	4506	6615	7965	8953
Транспорт, складиране и пощи	-	-	-	-	-
Хотелиерство и ресторантьорство	5649	5327	6665	6436	7441
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	-	..	..	-	-
Финансови и застрахователни дейности	..	..	..	..	..
Операции с недвижими имоти	-	..	..	-	-
Професионални дейности и научни изследвания	-	..	..	-	..
Административни и спомагателни дейности	..	..	..	..	..
Държавно управление	..	..	..	..	..
Образование	9057	9514	11225	12254	13989
Хуманно здравеопазване и социална работа	6233	6882	7744	8015	8886
Култура, спорт и развлечения	-	-	..	-	-
Други дейности	5350	5200	6130	7074	8682

Таблица № 17.. Средна годишна работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение по икономически дейности в община Кайнарджа. Източник: НСИ

По данни на НСИ, средната работна заплата в края на 2020 г. за община Кайнарджа е 861,92 лева, а средната за област Силистра е 956,50 лв, т.е. средното месечно възнаграждение на работещите в община Кайнарджа е по-ниско от средното за област Силистра.

Графика № 2. Средна работна заплата по икономически дейности през 2020 г.

Чуждестранни преки инвестиции от нефинансовия сектор през последните 6 години няма, няма и разкриване на нови работни места.

- **Безработица**

На територията на общината, безработицата години наред е най-висока за област Силистра, въпреки относителното й понижение от 43,07 % през 2013 година на 32,4 % към 31.12.2020 г.. Голяма част от лица са с основно и по-ниско образование, без правоспособности и квалификация. Най-голяма е безработицата в селата с компактно население от малцинствен произход - Средище, Голеш, Посев, Зарник, Полковник Чолаково.

Относителният дял на заетите в общината към 31.12.2020г. от общо трудоспособното население е 18 % по данни на Агенция по заетостта.

4. Образователна структура

Община Кайнарджа има добре развита образователна структура. В общината функционират 4 учебни заведения от всички образователни степени, водещи до достигане на средно образование – предучилищна, начална, прогимназиална и гимназиална:

Предучилищната степен на образование се осигурява чрез ЦДГ „Еделвайс", която има три филиала – централен – в с. Кайнарджа и други два в селата Средище и Голеш.

В селата Кайнарджа, Средище и Голеш има основни училища, които са средищни. В тях децата от околните села се извозват чрез осигурен от общината транспорт ежедневно.

В с. Средище се намира ПГ МСС „Никола Вапцаров", училище с 62 годишна история, където се подготвят кадри за селското стопанство. През 2016 година, след преструктуриране на земеделските училища и закриването на отдел „Образование" в Министерство на земеделието, училището става общинско, но предоставя образователни обществени услуги на ученици и от общините Тервел, Крушари, Добрич селска, Алфатар. През годините на съществуването му на два пъти е правен опит това училище да бъде закрито, но местното население се бори за неговото запазване и днес то е ценна придобивка, с помощта на която община Кайнарджа се опитва да подобри показателите за ниво на образование на населението.

Всички училища и детски градини имат добре ремонтирани и санирани сгради. Привлечени са средства за тези ремонти от фондове за европейско финансиране или национален бюджет.

Със средства от Европейския фонд за регионално развитие са обновени трите сгради на ЦДГ и единия корпус на ОУ в с. Средище.. За втория корпус на ОУ "Цанко Церковски" в с. Средище са привлечени средства от Социално-инвестиционния фонд. За ОУ „Васил

Априлов" в с. Голеш е осигурено финансиране от ДБ на стойност над 2,5 млн. лева за доизграждане на втори корпус и за построяване на нова спортна база на открито и закрито.

ПГМСС „Н. Й. Вапцаров" създадена в далечната 1959 година, като машинно-тракторно училище. Има нещо величествено и сакрално в благородното дело да създадеш училище, да вградиш в него мечтите си, да му вдъхнеш неповторим дух, всичко това да превърнеш в традиция и най-трудното – с любов да го предадеш на поколенията, да го развиват и пазят, да продължат делото. В годините на своето съществуване ПГМСС се утвърждава не само като модерно, съвременно и предпочитано професионално училище, но и отвоюва своето заслужено място сред водещите земеделски гимназии в страната, като едно от малкото отлично развиващи се училища в сферата на професионалното образование. Вече 62 години училището подготвя кадри за едни от най-важните отрасли на българската икономика – растениевъдство, животновъдство, механизация на селското стопанство, транспортна техника. Съвременната материална база и упоритият труд и несломим дух на учители и ученици градят привлекателното лице на гимназията, в която днес се обучават около 300 ученици в дневна, задочна и самостоятелна форма в 12 паралелки в три професионални направления. Усилията на целия колектив под умелото ръководство на директора Камен Неделчев, са насочени към продължаващото модернизирането на материалната база в гимназията за създаване на привлекателна и благоприятна образователна среда – изграден нов учебен корпус, специализирани учебни кабинети, оборудвани със съвременни макети и симулатори, голям брой земеделска и транспортна техника, машини и съоръжения. Работата по национални и европейски проекти е водещ приоритет в дейността на гимназията.
Едно от най-важните предимства на ПГМСС е неговият колектив - 27 учители, добри специалисти, притежаващи знания и опит, които са се посветили на мисията да осигурят най-прекия път към познанието за своите възпитаници.

Учебна година	I – IV клас	V-VII клас	Средно образование	Общо
2018/2019	305	200	299	804
2019/2020	270	236	287	793
2020/2021	277	223	276	776

Таблица № 18. Брой учащи в община Кайнарджа

Към 2020 г. тенденцията е към намаляване на учащите в община, като част от причините са насочването им към училища в областния град или отпадане от училище.

5. Състояние на икономиката

Разпределението на предприятията по големина в общината показва, че в структурата на икономиката преобладават микропредприятията, които през 2015 г. са 93,62% от всички. От 88 микропредприятия през 2015 г. към края на 2019 г. са останали 80 микропредприятия. Към 2019 г. техният дял незначително намалява до 93,02%. Броят на малките предприятия (между 10 и 49 заети) се запазва относително постоянен – 6 броя. На територията на община Кайнарджа не функционират средни и големи предприятия.

Групи предприятия според заетите в тях лица	2015	2016	2017	2018	2019
Предприятия - брой	**94**	**92**	**90**	**86**	**86**
Микро до 9 заети	88	86	84	82	80
Малки от 10 до 49	6	6	6	4	6
Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-
Големи над 250	-	-	-	-	-
Заети лица - брой	**202**	**211**	**212**	**222**	**229**
Микро до 9 заети	113	122	127	154	139
Малки от 10 до 49	89	89	85	68	90
Средни от 50 до 249	-	-	-	-	-
Големи над 250	-	-	-	-	-

Таблица № 19. Групи предприятия и заетите в тях лица. Източник: НСИ

Микро предприятията осигуряват по-високия дял заетост в нефинансовите предприятия. Този дял нараства от 55,94% през 2015 г. до 60,7% през 2019 г.

Разпределението на фирмите по сектори от икономически дейности в община Кайнарджа показва преобладаващо развитие на сектор Търговия, ремонт на автомобили и мотоциклети – относителен дял от 45,35% и на селскостопанския сектор – с 39,53%. Останалите 15,12 % от фирмите развиват своята дейност в сектор Хотелиерство и ресторантьорство. Разпределението на фирмите по сектори остава с относително сходни стойности за периода 2015 г. – 2019 г.

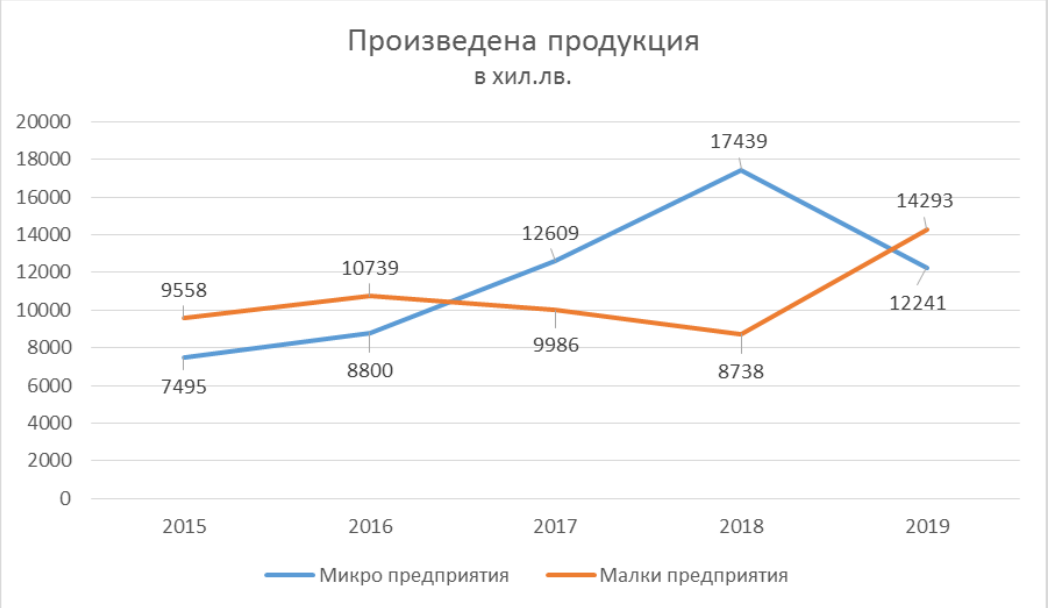
(Брой)

Икономически дейности	2015	2016	2017	2018	2019
Община Кайнарджа	**94**	**92**	**90**	**86**	**86**
Селско, горско и рибно стопанство	38	39	36	37	34
Добивна промишленост	-	-	-	-	-
Преработваща промишленост	..	..	..	-	-
Производство и разпределение на електрическа и топлинна енергия и на газообразни горива	-	-	-	-	..
Доставяне на води; канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване	-	-	-	-	-
Строителство	..	-	-	..	..
Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети	38	35	41	36	39

Транспорт, складиране и пощи	-	-	-	-	-
Хотелиерство и ресторантьорство	8	8	5	5	6
Създаване и разпространение на информация и творчески продукти; далекосъобщения	..	..	..	-	-
Операции с недвижими имоти	..	..	..	..	-
Професионални дейности и научни изследвания	..	..	..	..	..
Административни и спомагателни дейности	-	-	-	-	-
Образование	-	-	-	-	-
Хуманно здравеопазване и социална работа	..	..	..	..	..
Култура, спорт и развлечения	-	-	-	-	-
Други дейности	-	-	-	-	-

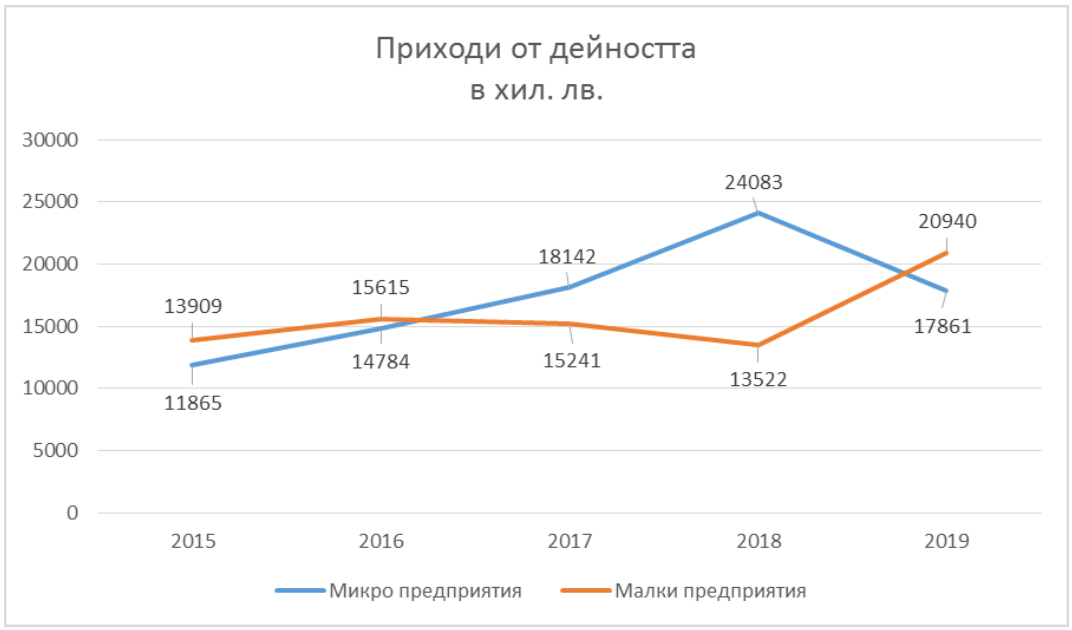
Таблица № 20. Брой отчетени нефинансови предприятия по икономически дейности в община Кайнарджа. Изпочник: НСИ

От графиките по- долу са видни развитието и динамиката на основните икономически показатели по групи предприятия в община Кайнарджа. Наблюдава се увеличаване на тези показателите в малките предприятия за сметка на тези в микро предприятията през годините.

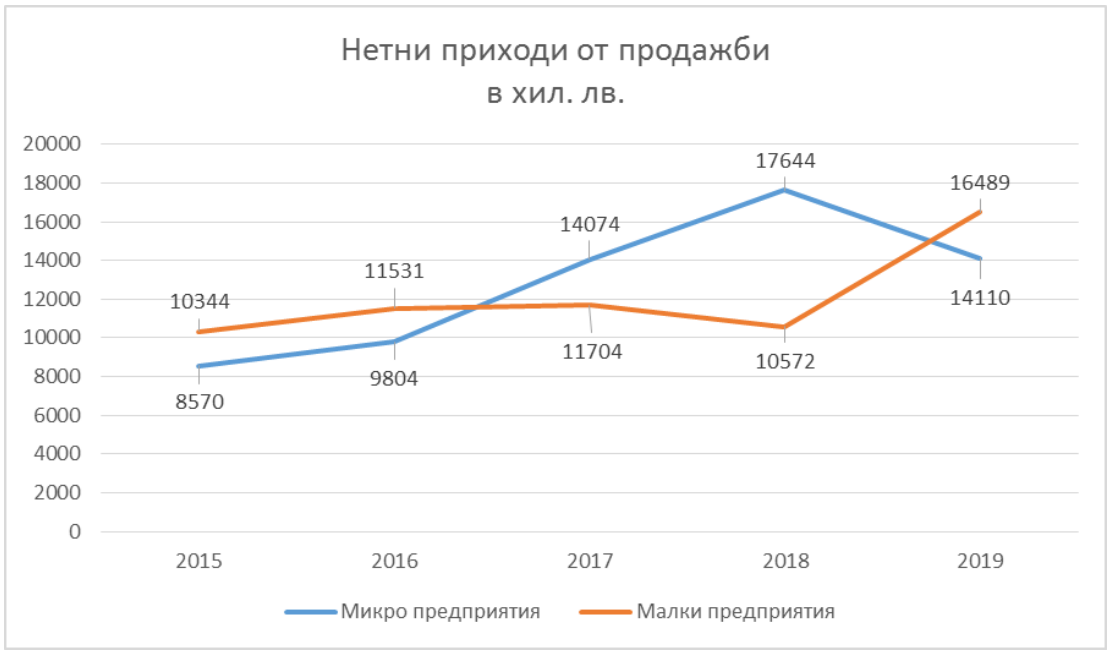
Графика № 3. Произведена продукция в хил. лв. Източник: НСИ

В периода 2015-2019 г. общо произведената продукция в община Кайнарджа е нараснала 1,56 пъти. Продукцията, произведена от микропредприятията в процентно отношение нараства от 43,95% през 2015 г. до 46,13%. Делът на произведената продукция от малките предприятия намалява в този период с 2,18%.

Графика № 4. Приходи от дейността в хил.лв. Източник: НСИ

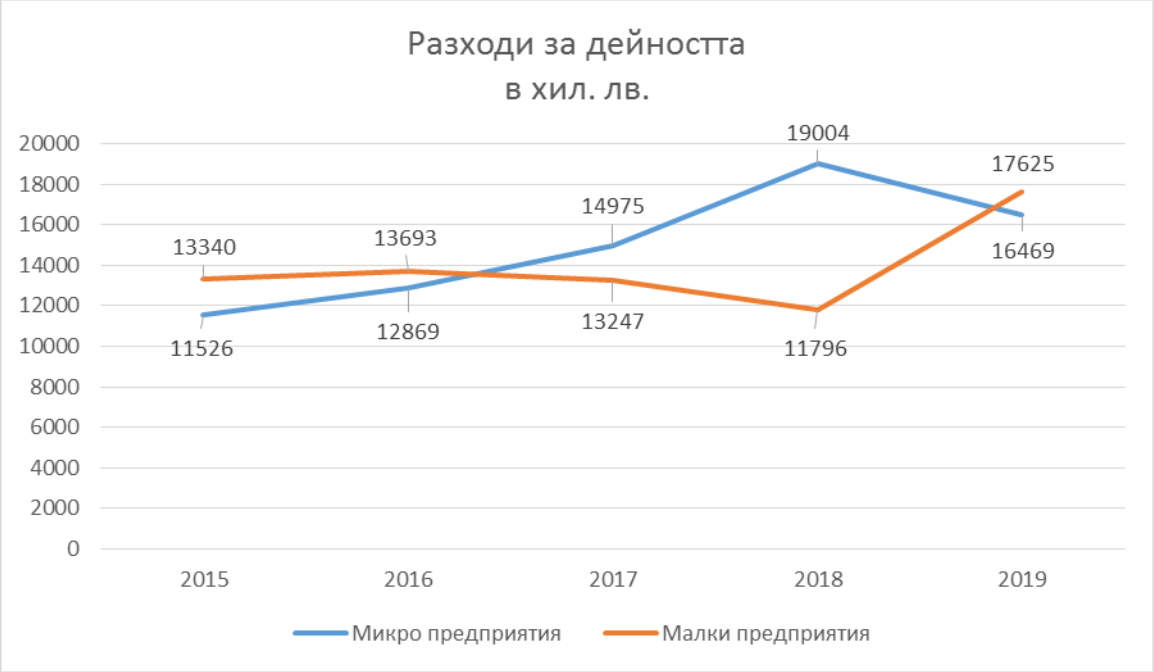
Делът на приходите от дейността на микропредприятията нарастват от 2015 г. до 2018 г. съответно от 46,03% до 64,04%, а през 2019 г. този дял отново е 46,03%.

Графика № 5. Нетни приходи от продажби в хил. лв. Източник: НСИ

Делът на нетните приходи от продажби следва аналогична тенденция, като най-голям е този дял през 2018 г. – 62,53%, а през 2019 г. този дял е 46,11% и е близък до равнището от 2015г. (45,31%) и 2016 г. (45,95%).

Аналогични са данните за разходите за дейността, като след 2018 г. тенденцията е към трайно нарастване на този показател за сектора на малките предприятия, който през 2019 г. вече изпреварва този на микро предприятията.

Графика № 7. Разходи за дейността в хил.лв. Източник: НСИ

От 2018 г. се наблюдава и трайна тенденция на увеличаване броя на предприятията, които приключват годината с печалба, като тези с нулев резултат намаляват, а делът на предприятията със загуба се запазва.

	2015	2016	2017	2018	2019
Предприятия - брой	94	92	90	86	86
Предприятия с печалба					
Брой	69	75	68	70	73
%	73,4	81,5	75,6	81,3	84,8
Предприятия със загуба					
Брой	10	7	9	4	4
%	10,6	7,6	10,0	4,7	4,7
Предприятия с нулев резултат					
Брой	15	10	13	12	9
%	16,0	10,9	14,4	14,0	10,5

Таблица № 21. Разпределение на нефинасовите предприятия според крайния финансов резултат от дейността им в община Кайнарджа по данни на НСИ

Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи

По данни на НСИ инвестиционната активност в общината спада, като разходите за придобиване на ДМА за периода 2015-2019 г. са намалели с 40 %.

					(Хиляди левове)
	2015	2016	2017	2018	2019
Община Кайнарджа	10972	7728	6339	9748	6848

Таблица № 22. Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи в община Кайнарджа. Източник: НСИ

През 2020 г. са инвестирани 46 000 лева от общинския бюджет за ремонтни дейности в трапезарията в с. Голеш и кметството на с. Светослав.

Основен фактор за развитието на общината са богатите природни ресурси и благоприятното географско положение, което определя приоритети на развитие на селското стопанство и туризма, за изграждане на икономическата структура на общината.

Селско стопанство

Селското стопанство е основен отрасъл в общинската икономика. Природните условия са изключително благоприятни за развитието на диверсифициран и ефективен аграрен сектор. Общината разполага с плодородна земя и благоприятен за земеделие климат. Селското стопанство има растениевъдно-животновъдно направление. Застъпено е производство на едногодишни култури, по- малко – грозде, зеленчуци, трайни насаждения. От животновъдния сектор, най-добре развито е направлението за отглеждане на дребни преживни животни – овце и кози. Отглеждат се говеда, биволи, птици, еднокопитни животни и пчелни семейства.

Земите в община Кайнарджа по начин на трайно ползване, по данни на Общинската служба по Земеделие, към 31.12.2020 г. са разпределени по следния начин:

- Обработваеми земеделски площи - 235 575,976 дка; от тях поливни - 0,000 дка
- Пасища и мери - 36 351,300 дка;
- Гори - 68 098,746 дка; от тях новозалесени площи - 983,100 дка ;
- Площи рекултивирани земи - 40,000 дка

В общината традиционно се отглеждат едногодишни култури: царевица, пшеница, рапица, слънчоглед. Регистрирани са малки стопанства, в които се отглеждат зеленчуци- предимно пипер и домати. От трайните насаждения се отглеждат, освен лозя и костилкови овощни видове: череши и сливи; от семковите овощни видове: ябълки и от черупковитте видове – орехи.

Животновъдството в общината също е традиционен поминък. Ориентирано е към отглеждането на говеда, овце и кози, биволи, различни видове птици и др., а наличието на различните видове медоносни култури, благоприятства развитието и на пчеларството.

период	Брой земеделски стопанства, регистрирани по реда на Наредба № 3 за създаване и поддържане регистър на земеделските стопани		
	В област Силистра	В община Кайнарджа	% съотношение на земеделските стопани в община Кайнарджа, спрямо област Силистра
2016	3 425	126	3,68%
2017	3 362	118	3,51%
2018	3 250	106	3,3%
2019	3 083	93	3,0%
2020	2 910	91	3,1%

Таблица № 23. Брой земеделски стопанства в община Кайнарджа по данни на Областна дирекция „Земеделие“ гр. Силистра

Данните в таблицата показват тенденция към намаляване броя на земеделските стопанства както в областта, така и в община Кайнарджа. Вероятна причина за това е окрупняване на стопанствата.

По данни от регистрите на земеделските стопани, регистрирани и поддържащи актуална регистрация като такива в ОД „Земеделие“, гр. Силистра, броят на стопанствата, в които се отглеждат само трайни насаждения от 2016 година до приключилата вече 2020 г. е постоянен 9 стопанства, което показва, че този подотрасъл е печеливш, въпреки че е свързан с преходен период, през който насажденията не плододават.

Трябва да се отбележи и относително постоянният брой на стопанствата, в които се стопанисват земеделски площи с начин на трайно ползване „нива“ и обща площ – повече от 50 дка. Това са около и над 50 % от стопанствата в общината. Основна причина за това е наличието на висок клас земеделска техника, с която се обработват стопанисваните площи, гарантира се висок добив и качество на отглежданите култури.

От всички земеделски стопанства в общината, смесените стопанства, т.е. тези, в които се отглеждат както растениевъдни култури, така и животни, се движат между 27 и 34 %, като за наблюдавания период процентното съотношение е: 2016 г. – 34; 2017-27; 2018 г.-27; 2019 г.-31 и 2020 г. – отново 34 % от общия брой стопанства са смесени.

Отново по данни от регистрите на ОД „Земеделие“ гр. Силистра, броят на стопанствата, в които се отглеждат само животни на територията на община Кайнарджа намалява от 2017 година до сега, но се запазва като цяло на 55 % от общия брой на стопанствата в общината, т.е. животновъдните стопанства като брой са повече, но основно поради ниската степен на механизиране на процесите в тях и нуждата от квалифицирана работна ръка, тенденцията за намаляване дела на животновъдния сектор е трайна за последните 4 години.

Съпоставяйки информацията от Българска агенция за безопасност по храните /БАБХ/ - регистри на животновъдни обекти по видове животни, отглеждани в тях и информацията от ОД „Земеделие“, гр. Силистра – от регистър на земеделските стопани, поддържащи регистрация по Наредба № 3 за създаване и поддържане регистър на земеделските стопани констатираме, че броят на стопанствата, в които се отглеждат само едри преживни животни /говеда и биволи/ за периода 2016-2020 г. е намалял наполовина. Относително постоянен е броят на стопанствата, в които се отглеждат едри преживни животни – говеда и някой от видовете дребни преживни животни: кози или овце. С около 40 % е намалял и броят на стопанствата, където се отглеждат овце или кози. Като цяло, обаче трябва да се отбележи, че към края на 2020 г. животновъдните обекти, в които се развъждат и отглеждат дребни преживни животни имат по-голям капацитет в сравнение с животновъдните обекти за отглеждане на говеда или биволи. От тази информация може да се заключи, че в община Кайнарджа се отглеждат овце и кози, който подотрасъл е изключително трудоемък, а за да бъде доходоносен изисква квалифицирана работна ръка и инвестиции, които в сравнение с едрите преживни животни са по-ниски като размер. Селата, в които са регистрирани повече от 40 животновъдни обекта са: Кайнарджа, Голеш и Зарник.

Към 31 май 2021 година, броят на животните по видове в община Кайнарджа е следният: говеда – 1 871 броя, биволи – 25 броя, овце -3 322 броя, кози – 3 399 броя, еднокопитни /коне, магарета, катъри/ - 75 броя и пчелни семейства – 6 023 броя. Свине и птици, отглеждани в животновъдни обекти, регистрирани по реда на член 137 от Закона за ветеринарномедицинската дейности – няма.

Пчеларите, които са устроили пчелини на територията на община Кайнарджа са регистрирали към 3.6.2021 г. по данни на БАБХ 74 животновъдни обекта за отглеждане на пчели. По данни на ОД „Земеделие“ само 12 от тези пчелари са регистрирани като земеделски стопани през 2020 г. Изводът, който може да се направи е: малките пчелини, където броят на пчелните семейства е до 50 са източник на допълнителен доход за семействата и техните собственици не се регистрират като земеделски стопани и не

плащат осигуровки като такива. Вероятната пренаселеност с пчелни семейства в региона може да бъде причина за по-ниски добиви от един кошер, което означава и по-ниска печалба за собственика. Като се вземе предвид и високата смъртност при този вид животни през последните години, което е резултат предимно от отравяне с токсични за пчелите продукти за растителна защита и смъртност от различни познати и непознати болести, то приходите от пчеларската дейност и печалбата за стопаните е ниска или почти нулева.

Хранително-вкусова промишленост и вино-производство.

От хранително-вкусовата най-добре застъпена и развита е зърнопреработвателната промишленост, като не формира голям процент от заетостта на населението в общината. В общината има 5 лицензирани зърноплощадки, някои от които са собственост на арендаторите. Регионът има добри традиции в лозарството. Отглеждат се лозя от сорта "Каберне Совиньон". В село Кайнарджа функционират две винарски изби - "Изба Кайнараджа" и изба "Елпа", в които се произвежда вино по стара добруджанска технология. На територията на общината има фирма за разфасоване на произведения в региона пчелен мед. Правят се опити част от продукцията да се изнася в чужбина.

Промишленост

Промишлеността в община Кайнарджа се състои от изключително малко на брой обекти, но е с голямо значение за общинската икономика, тъй като обслужва производителите на земеделска продукция, а те от своя страна съставляват основната част от икономическите дейности в общината. Тук има предимно складови стопанства и зърноплощадки, както и някои обекти за търговия на дребно в почти всички села от общината

В землището на с. Кайнарджа съществува кариера за варовици. Основните субекти с местен капитал извършват търговска дейност в сферата на услугите, аренда на земеделска земя, търговия с горива – две бензиностанции - в Кайнарджа и с. Средище; зърнопреработка и съхранение на зърно – до пет зърноплощадки в общината; авиационни услуги в селското стопанство, предоставяни от фирма Ребус. Има два обекта за производство на хлебни изделия.

Туризъм

Не на последно място е и туризмът в община Кайнарджа със своите исторически, природни, етнографски и културни забележителности. В настоящия момент той не е основен дял в икономиката, но има потенциал да се превърне във водещ отрасъл в икономиката на общината. В общината няма хотели. Няма и ресторанти с 3 и повече

звезди. Заведенията за хранене са с една или две звезди, категоризирани от кмета на общината. Те са предимно кафе- аперитиви.

Развитието на отрасъла туризъм се основава на многообразието на ресурсите, предизвикващи развитието на туристически активности. На територията на общината има защитени територии, местности и природни феномени. Запазеният уникален ландшафт, включващ каньоновидно суходолие, характерните скални образувания, археологическите, културно-историческите и религиозни паметници, редките растителни видове, естествените местообитания на защитени растителни и животински видове, предоставят възможност за научни изследвания и развитие на устойчив алтернативен туризъм - екотуризъм, приключенски туризъм, културно-познавателен и поклоннически туризъм.

Според НСУРТРБ2014-2020 -„От гледна точка на ресурсите, с които разполага – България има потенциал да развива културен, здравен, еко и други алтернативни видове туризъм/напр. – селски/ не само като спомагателни, но и като основни продуктови линии.” Това означава, че благодарение на успоредната работа в тази посока, съвместно с МТ в предстоящия период, община Кайнарджа може да се насочи към много по-настойчиво развитие на базата за развитие на пешеходен и вело-туризъм с изграждане на маркировки по подходящите маршрути, изграждане на допълнителни посетителски центрове в още села от тази територия. По този начин каньоните на р. Суха край селата Краново и Голеш и на р.„Хърсовска” с нейните притоци - р.„Табан” и р. “Малък Канагьол” край селата Поп Русаново, Стрелково и Войново биха могли да се превърнат в обекти на екотуризъм и археологически турове.

В тази посока бе поставено началото с разработения и изпълнен проект „Екопътека и туристически посетителски център/ТПЦ/ в защитена местност „Историческа чешма” в с. Кайнарджа” по Мярка 313 от ПРСР 2007 – 2013г. и финансиран на 100% със средства от ЕЗФРСР.

Още с изграждането на Туристическия посетителски център бе оформена и първата малка екопътека в самия парк, по която туристите се разхождат и любуват на красиви пейзажи, водни каскади, паметници и възпоменателни плочи, изграждани по най-различни исторически поводи.По нея, децата – участници в ежегодния „Фестивал на мира” играят, рисуват, занимават се с приложни изкуства в „Работилнички на мира” и се научават да пазят мира като най-ценното средство за добър и качествен живот на общностите както в малките общини като Кайнарджа, така и в огромните мегаполиси на Европа и света. Продължението на тази екопътека стига до извора край с. Светослав /Муртаза чешма/,

където според историческите данни е подписан Кючуккайнарджанския мирен договор от 1774 година /източник: Станка Георгиева „Значение на Кючуккайнарджанския договор от 1774 година"/

От парка в с. Кайнарджа, край Историческата чешма започва и втората екопътека. Тя е сред великолепна природа и преминава през селата Светослав, Стрелково , Господиново, Средище като достига до с. Каменци . Движейки се по нея с велосипед или пеш, туристът може да посети археологически паметници /Пещерата "Баджалията" и останките от крепостните стени и валове/, религиозни храмове на Православието, Мюсюлманството и предполагаем храм на Богомилството и да си отдъхне в самобитната селска обстановка на комплекса „Чобанмахала".

Много слабо е застъпен и ловният туризъм, макар общината да се явява много близо до Държавно ловно стопанство „Каракуз" в община Алфатар. Престоите са краткотрайни и с ясно изразена сезонност в зависимост от ловните сезони на територията на три ловни дружинки в селата Кайнарджа, Краново и Средище.

Богатото културно-историческо наследство в съчетание с невероятната природа в общината и съседните на нея, е основата за развитието на културно-познавателен туризъм. Основна инфраструктура на туристическото обслужване са заведенията за хранене и развлечения, информационни туристически центрове, екопътеки, алеи и трасета за вело- и конен туризъм и анимирани с културно-познавателни програми., които тепърва трябва да се разработват и разкриват.

Друга основна база за развитието на културния туризъм са археологическите ценности и местните, ежегодно провеждани, фолклорни фестивали, отражение на съхраненото живо наследство в района - регионален събор "Край чешмата, под върбата" в с. Кайнарджа, „На раздумка, песен и почивка в горещниците" в с. Средище, „Фолклорен фестивал на село Голеш" в. Културно-познавателен туризъм представлява предпоставка и начална стъпка за развитието и на селски туризъм. Така, наличните ресурси създават условия за формиране и предлагане на по-разнообразен туристически продукт. Някои от посочените видове могат да се развиват целогодишно.

Други дейности

Съществува звено за авиационни услуги „Ребус" в селското стопанство. Фирмата предлага курсове за пилоти, разходки по въздуха - над сухоречията, до съседни общини, до гр. Силистра и над р. Дунав и скокове с парашут. Летището ползва база в землището на с. Кайнарджа, разположена на главния път II – 71 Силистра-Варна. Като част от базата има

осигурено място за отдих и почивка – туристическа спалня и кафе-аперитив, където се предлагат разхладителни напитки и стартова закуска преди полет.

6. Социални услуги и социална инфраструктура

Социалните дейности на територията на община Кайнарджа са добре организирани като структури и са обхванати почти всички групи, които се нуждаят от социални услуги. Качеството на предоставяните услуги е на много добро ниво и капацитетът на социалните услуги е запълнен постоянно.

Предоставят се социални услуги както следва:

Домашен социален патронаж /ДСП/ и обществена трапезария. Разкрит е още през 1992 год. В момента той е с капацитет 50 човека и с неговите услуги се посрещат и удовлетворяват нуждите на най- уязвимите групи на обществото ни – старите хора и хората с увреждания. Към ДСП през 1999 год. се разкрива и обществена трапезария за деца с капацитет 360 ученици, като се ползва базата на ученическите столове;

Дневен център за стари хора в с. Кайнарджа, разкрит 2003 год. , с капацитет от 32 човека, като постоянно има чакащи за настаняване. Предоставя социална и трудотерапия чрез групови мероприятия, рехабилитация чрез няколко уреда – бягаща пътека и масажен стол. Центърът е разположен в центъра на с. Кайнарджа в част от сграда – 2-ри етаж, в която се помещават спешен център, лекарски и стоматологичен кабинет. Няма осигурена достъпна среда за лица със затруднения в придвижването. Персоналът в услугата се състои от две щатни длъжности. Има наета медицинска сестра на 2 часа дневно

Дневен център за възрастни хора с увреждания, разкрит през 2009 година по проект и продължава да работи като държавна делегирана дейност с капацитет 50 човека с увреждания. Предоставят се разнообразни социални, здравно-рехабилитационни и психологични услуги на потребителите. В Дневния център за възрастни хора с увреждания /ДЦВХУ/ в с. Средище има социална и здравна рехабилитация. Центърът е оборудван с магнитен апарат, електрически стимулатори, електрически масажори със и без инфрачервени добавки, бягаща пътека, велоергометър и др. Сградата, в която се помещава ДЦПЛУ е реконструирана стара селскостопанска постройка, общинска собственост. Услугата разполага с нов специализиран микробус (7-местен) за превоз на потребителите с подемник за инвалидни колички, който е закупен през 2016 г. Щатният персонал е 20 длъжности. Има наети почасово трима специалисти – психолог, лекар-специалист и музикален педагог. Предоставят се почасови услуги и за външни посетители.

Център за настаняване от семеен тип, разкрит през 2010 година с капацитет 8 деца, лишени от родителска грижа, които получават адекватни грижи в условия, близки до семейната среда. Центърът се помещава на първи етаж от триетажна сграда, общинска собственост. Обособени са три спални помещения, дневна стая, административен кабинет, кухня, склад и шест санитарни помещения – три тоалетни, две бани и мокро помещение. Числеността на персонала е 6 щатни бройки;

Общинско звено за предоставяне на услуги в обичайната домашна среда. Предоставят се алтернативни социални услуги – личен асистент, социален асистент, домашен помощник, лична помощ и други чрез национални програми или проекти от ОП РЧР2014-2020 („Топъл обяд“, „Приеми ме“).

7. Здравеопазване

Здравеопазването в общината се реализира чрез 3 индивидуални лекарски практики и 4 индивидуални стоматологични практики - в с. Кайнарджа, с. Средище и с. Голеш (едната лекарска практика и двете стоматологични са обикновено трайно незаети). На територия на общината няма изградени болници и поликлиники. В село Кайнарджа съществува Център за спешна медицинска помощ, който е от голяма полза за населението на общината. На територията на общината няма аптеки. Най-близкото лечебно заведение за болнична помощ е "МБАЛ - Силистра" АД в гр. Силистра. Там се обслужва населението от 7 общини на област Силистра. Населението на региона се насочва към "МБАЛ - Силистра" за консултативна и стационарна помощ, но хората често посещават и университетските болници в гр. Варна или „МБАЛ – Добрич”, както и специалисти в Дулово, Шумен и Русе. Понякога личните лекари от индивидуалните практики на община Кайнарджа канят медицински специалисти с различни профили за профилактични прегледи на населението, на което предоставят здравни услуги.

8. Административно обслужване

Административно, финансово-кредитно, юридическо и счетоводно обслужване

- **Административното обслужване** на населението се осъществява от общинската администрация в село Кайнарджа, кметствата в селата и кметските наместници във всички населени места: гражданска регистрация (административно-правно обслужване), административно-техническо обслужване, данъчно и др. Административни услуги на гражданите се предоставят и от териториални организации – филиал Кайнарджа на ДБТ - Силистра към АЗ, филиал Кайнарджа на ДСП-Силистра към АСП и Общинска служба

„Земеделие" като част от териториалните структури на Областна служба „Земеделие" – Силистра към МЗ, които единствено имат представителства в общината. В сферата на административните услуги работят 60 души.

- **Финансово-кредитно обслужване**. Банкови услуги на територията на общината не са развити. Има един единствен банкомат на Интернешънъл Асет Банк - клон Силистра, която е обслужващата банка на общинската администрация.

В общинския център има офис на Взаимоспомагателна кредитна кооперация, която кредитира член-кооперотори по проектите им за различни селскостпански дейности.

- На територията на общината **не се предлагат юридически и счетоводни консултации** и др.

- **Правораздавателната система** не е представена в общината. Силистренският районен съд и Районна прокуратура, обслужват и община Кайнарджа.

- В общината няма Районно управление на Министерството на вътрешните работи, а за нея **отговаря Регионалната дирекция на полицията в Силистра**, но има полицейски участък. **В Общината има подразделение на РД„Пожарна безопасност и защита на населението"- Силистра към ГДПБЗП на МВР.**

9. Спорт

Спортната инфраструктура на общината е недостатъчно развита и е на ниско техническо ниво. В общината няма календар на спортните прояви, което обяснява до известна степен липсата на интерес към спорта от страна на младите и спортните организации. Изоставането на спорта в общината е осезателно както в масовата му любителскаа форма, така и в професионалната. Най-изявеният спорт е футболът, представен в мъжки и детски отбори участващи в областното първенство.

Стадионите в с. Кайнарджа и в с. Средище, както и дворовете и физкулурните салони на всички училища в населените места са единствените места, отговарящи на условията, където децата и младежите могат да практикуват спорт. Завършеният втори корпус на ОУ „В. Априлов" в с. Голеш през 2014 година също даде възможност учениците да разполагат с по-съвременна спортна база, както и децата, и младежите от селото.

10. Култура и културно-историческо наследство

Читалищната мрежа е основата на културната инфраструктура на общината, която е изграждана в продължение на десетилетия. Културната политика се осъществява в читалища, развиващи библиотечна и културно-просветна дейност. На територията на

общината дейност развиват 4 читалища. Освен основната им дейност, библиотечното обслужване на населението, са сформирани самодейни колективи за автентичен фолклор, с певчески и танцови самодейни състави и любителско творчество за различни видове художествени дейности.

Читалище „Отец Паисий-1942" в с. Кайнарджа

Богатата културно просветна дейност, която развива читалището е чрез самодейни колективи - танцови и певчески, които черпят от извора на автентичния добруджански фолклор, поддържащ националната памет и традиции. Обхванати са всички възрасти, като детски колектив за народни танци „Изворче", младежка и пенсионерска група за автентичен фолклор, художествени колективи - женска певческа фолклорна група, на възраст: 20 г.- 60 г., женска вокална група „Перуника" , от няколко години към тях се присъедини и вокална група „Войновка", съставена от жени от съседното село Войново. Към читалището има кукерска група, която през 2014 год. взе първо място на международния събор на читалищата в гр. Бяла, Варненско с показване на обичая „Кукери по Заговезни".

Библиотеката предлага 10 700 библиотечни единици.

Сградният фонд е общинска собственост, предоставена за безвъзмездно ползване. Състои се от две свързани помежду си постройки – киносалон и административна читалищна сграда. Материална база е недостатъчна, липсват помещения за дейност, сцената е малка, помещенията са климатизирани. В допълнителна сграда е разположена и оборудвана зала с компютри по проект „Глобални библиотеки"

Читалище „Родина-1941" в с. Голеш

Библиотеката притежава - 13 827 библиотечни единици.

В читалището функционират групи за български и турски фолклор; група за модерни танци; детска вокална група и др. Сградният фонд представлява предоставена от общината двуетажна сграда за безвъзмездно ползване, в която е извършен ремонт на покрива на киносалона, но все още се нуждае и от други ремонти и саниране.Има читалня, както и зала с компютри по проект „Глобални библиотеки"

Читалище „Стефан Караджа-1943" в с. Средище

Сградният фонд е общинска собственост, предоставена за безвъзмездно ползване. Представлява едноетажна сграда, нуждаеща се от вътрешен и външен ремонт. Библиотеката разполага със 7 407 библиотечни единици.

Повече от 10 години ежегодно се организира и провежда с подкрепата на община Кайнарджа, ромският празник на 8 април, като всяка година е под различен надслов, напр. „Чрез образование за по-добър живот" или „Пейте роми и играйте" и др.

През 2012 година читалището е на първо място в област Силистра в конкурса „Живи човешки съкровища" и с номинация за първото място на национално ниво.

В читалището има подредена експозиция „Кукерските игри – минало и настояще в с. Средище", като всяка година се отбелязва празника, съобразно обичая в селото Дейност развиват детски и пенсионерски колективи за автентичен фолклор: „Шарена черга" – детска вокална група ; „Сребърни звънци – женска певческа група . Циганският етнически фолклор се съхранява чрез състава „Ромски ритми". Момчешка вокална група, която прерастна в младежка вокална група към средното училище ПГ МСС „Никола Вапцаров". Групата бе класирана на първо място в България с атрактивните изпълнения на момчетата през 2008 година. Тук също има зала с компютри по проект „Глобални библиотеки"

Читалище „Надежда-1943" в с. Зарник

Сградният фонд е общинска собственост, предоставена за безвъзмездно ползване. Състои се от две свързани помежду си постройки - киносалон и библиотека (хранилище, читалня), като материална база е недостатъчна. Дейност развиват Детска вокална група - до 14 г.; младежка танцова група и вокална група до 20 г.

Читалището в с. Крановo е регистрирано скоро, но вече има някои от дейностите за съхраняване на българския фолклор и народната памет за това село.

Читалищата организират празниците на населените си места, провеждат зимните и пролетните народни обичаи – Коледуване, Бабинден, Лазаруване, Сирни заговезни и други. Участват в откриването на всички празници от Общинския Културен календар на общината. Ежегодно се ангажират с организацията по провеждането на празника на общината, на който се изявяват всички самодейни колективи, включително и ромски. Ежегодно от 1999 г., с. Кайнарджа е домакин на празник на фолклорния събор-фестивал "Край чешмата, под върбата" в района на Историческата чешма. Самодейните колективи от общината отдавна са прескочили границите на областта за изявите си. Те са постоянни

участници в събора в Копривщица, в празниците "Балканфолк" - Велико Търново (детската група в с. Средище), в Орфеевите празници в Смолян (детският танцов състав в Кайнарджа), в областните и регионалните прегледи на пенсионерските фолклорни групи. След участията си във всички форуми представителите на общината се завръщат с отличия. Имат и международни изяви.

Едни от най-сериозните проблеми, които се проявяват трайно са свързани с недостига на финансов ресурс за издръжката на читалищните дейности и особено - за поддържане на материалната база. Ограничени са финансовите ресурси на общината за ремонт и реконструкция на читалищните сгради.

Антропогенните ресурси са плод на човешката дейност. Към антропогенните ресурси се отнасят всички прояви на материалната и духовна култура на населението. Атрактивността им не се влияе от климатичните условия, което дава възможност за целогодишната им експлоатация. Антропогенни ресурси са археологическите находки, архитектурните паметници, религиозни обекти /църкви, манастири, джамии и др./, музеи, културни институции /театри, опери, читалища, хорове, балет, състави/, индустриални обекти /АЕЦ, ВЕЦ, язовири и др./, спортни обекти /стадиони, мототрасета, хиподруми, колодруми и др./

Община Кайнарджа е с богати културно-исторически традиции. Името на селището Кайнарджа идва от турската дума „кайнак"- извор. Според легендите около извор са се заселили първите обитатели, които са били от 7 рода. Най-ранното писмено сведение за селото под името „Кючук Кайнарджа" се намира в турските данъчни регистри от 1583 г. През 1774 г. името на малкото селище Кайнарджа, трайно навлиза не само в българската, но и в европейската история с подписването на Кючуккайнарджанския мирен договор от 21 юли 1774 г. между Русия и Османската империя. През вековете селото е носело следните разновидности на името си - Кючюк Кайнарджа, Малка Кайнарджа и Кайнарджа.

Първите жители на територията на общината, за които има сведения са трако-гети. Достоверни сведения за духовния живот на това население се черпи от откритите руини по селища, гробни могили, пещери и скални светилища. Древните реки, пресъхнали към края на XVIII в., са се врезли дълбоко в сарматските варовици на равнината, при което са образували живописни каньони, пещери и скални изваяния. Тези природни феномени предизвикват любопитството на обитателите на Крайдунавска Добруджа още от дълбока древност. Трако-гетите, усвоили региона около 7 – 5 в. пр. Хр., са били впечатлени от природните забележителности по р. Табан и по неповторим начин са ги втъкали в

религиозните си представи. За център на култовите практики избират най-забележителния скален феномен в региона – високия над 20 м скален венец на източния ръкав на р. Табан, в подножието на с. Стрелково, общ. Кайнарджа. На това място сухоречието са разширява и образува дълбока котловинна равнина, обрамчена със скали, в които природата е моделирала десетки пещери. Най-впечатляващата и най- голямата сред тях е "Баджалията" с намерени в нея единични предмети от каменномедната епоха VI – V х.пр.Хр.

Археологически паметници

Тракийски скален култов център по река Табан „Свещената долина на Залмоксис".

По сухоречието Табан, явяващо се естествена граница между община Алафатар и община Кайнарджа е регистриран уникален скален култов комплекс. Той включва скални светилища, олтари, култови площадки и скални ями, групирани в протежение на 4 км по бреговете на древните реки Табан и Малък Канагьол в района на с. Попрусаново , с. Васил Левски, с. Кутловица, с. Стрелково и с. Войново.

"Баджалията" е археологически обект с национално значение - пещера и централно светилище на Залмоксис - митичен цар, жрец и бог на тракийското племе Гети. Светилището датира от VI век пр. н. е. и част от скалния култов комплекс. Скалният храм е оформен в голяма пещера, до която се достига по изсечен в скалата тунел. До него старателно е оформена голяма засводена олтарна ниша – а под нея площадка - център на култовите мистерии. По-късно светилището е ползвано от християнски монаси до IV в. Намира се в региона на с. Стрелково. Обектът "Баджалията" участва в областен проект по програма ЕДЕН и бе класиран на трето място за 2009 г. по темата "Тракийски дух", като малко известна, но много интересна и атрактивна туристическа дестинация.

Тракийско светилище до с. Войново. То е най-северното, недалеч от асфалтираният път Алфатар-Кайнарджа. Включва пещерата и олтара в подножието. Местността около него е наситена с редки скални и природни феномени. В непосредствена близост до светилището има пещера, използвана за килия от монаси – отшелници от X в. сл. Хр.

Скални манастири до с. Голеш. Колонията от скални манастири от раннохристиянската епоха са разположени около Дуросторум-Дръстър-Силистра. Южно от с. Голеш, по руслото на р. Суха, започва колония от скални монашески обители. Тя включва 7 манастира с множество църкви, крипти, килии и параклиси, които са съхранили своя оригинален интериор и екстериор от периода на късната античност и ранна Византия. Това се оказват едни от най-ранните скални манастири не само в България, на Балканите, но може би изобщо в Европа. Колониите скални манастири е напусната при печенежките

нашествия в средата на XI в. Обитателите им се изтеглят на юг и запад, където слагат началото на нови монашески колонии по р. Провадийска, р. Бели, Черни и Русенски Лом.

Тракийска надгробна могила - край с. Каменци. Днес, 25 хиляди години по-късно, хората от Североизточна България се стичат при скалите край Кайнарджа, макар че не всички знаят славната им история. Те са привлечени от легендите за мистичната им сила, която лекува телесни и душевни болки и зарежда с енергия. Поверието казва, че всеки, преминал през каменните лабиринти, е оставил злото зад гърба си.

Скално образувание „Вратата". По сухоречието на р. „Сухата река" се намира причудливото природно образувание „Вратата" в близост до с. Краново, включено в Националната екологична мрежа като защитена местност;

Скално образувание „Пещерата". По сухоречието на р. „Сухата река" се намира причудливото природно образувание „Пещерата" в близост до с. Голеш, включено в Националната екологична мрежа като защитена местност;

Архитектурни и исторически паметници

Историческа Чешма Кючук Кайнарджа е паметник на културата с местно значение

През годините на османската империя, Кайнарджа е едно от най-големите села в Североизточна България и Добруджа. Най-ранното писмено сведение за селото под името „Кючук Кайнарджа" се намира в турските данъчни регистри от 1583 г. След края на петата поредна Руско-турска война (1768-1774), предприета от руската императрица Екатерина II срещу султан Мустафа III е подписан мирен „Кючуккайнарджийски договор" на 21 юли 1774 г. между Русия и Османската империя. Договорът, написан на италиански и на турски, е подписан от генерал-фелдмаршал граф Румянцев и от великия везир Мусин-заде Мехмед паша. Този договор от Кючук Кайнарджа улеснява анексията на Крим от Русия 1783 г. и лежи в основата на по-късните претенции на Русия като защитник на християните и Християнството в Османската империя. Позволено е на руски търговски кораби да плават в турски води – в Черно море и Средиземноморието. Този акт слага отпечатък върху по-нататъшната история на тази част на света и изостря силно т.н. "Източен въпрос". В чест на това събитие е построена през 1892 г. чешма, обявена за исторически паметник на културата. Историческата Чешма Кючюк Кайнарджа има уникални размери – фронт над 70 м.

По програма „ЕДЕН" през 2010 г. община Кайнарджа с обект „Кючуккайнарджанската чешма", заедно с останалите 6 общини в област Силистра и при обединяващата функция

на Областна администрация Силистра, се класира на първо място за България по обявената тема „Водата – извор на живот и благоденствие" с проекта „Седемте «състояния» на водата: дух, здраве, вяра, история, красота, традиция и бит", като спечели финансирането на 3-минутен рекламен филм на сайта на ЕК – на програма „ЕДЕН".

Паметник - барелеф на руската императрица Екатерина Велика

През 2009 г. за отбелязване на 235-годишнината от подписването на договора е издигнат паметник в чест на руската императрица Екатерина Велика;

Бюст – паметник на граф Румянцев

Този паметник е открит на 21.06.2014 година, в чест на 240-годишнината от сключването на Кючуккайнарджанския мирен договор. Той е вторият паметник от комплекс, посветен на храбростта на руските генерали от онази епоха и величието на императрица Екатерина Втора;

Църквата "Св. Троица" в с.Кайнарджа е паметник на културата с местно значение.

През втората половина на XVIIIв. в Добруджа настъпват значителни демографски изменения. В резултат на Руско-турската война от 1768-1774 г. много български села от тези земи променят облика си. Една част от жителите на този район се изселват в Русия и Влашко още по време на войната – 1773 год.След това, обаче - в периода на Възраждането се осъществяват процеси, свързани с утвърждаване на българската национална, духовна и религиозна идентичност. През четиридесетте години на XIX век са построени параклис и килийно училище, а по-късно и църквата "Св. Троица" в с. Кайнарджа през 1861 година.в днешното съвремие тази църква е обявена за паметник на културата и архитектурата с местно значение. Тя представлява каменна постройка с три кораба и една абсида на източната стена. На западния й вход е изграден малък навес – ложа, за съхранение на храмовата икона. Забележителна е украсата на стените, разчленени с множество слепи арки. В църквата се съхраняват оригинални икони, дело на майстори от Тревненската школа. Осветена е от Васил Друмев, който по това време е бил митрополит на Доростоло - Червенската митрополия.

След Освобождението, само за няколко години населението на Кайнарджа се увеличава значително. През 1893 г. е открита и една от първите кредитни банки в силистренския край с указ на княз Фердинанд. Селото се превръща във важен селскостопански и обществено-политически център.

Паметна плоча на жертвите през румънската окупация

По време на Балканските войни /1912-1913 г./ земеделското стопанство в Южна Добруджа, както и в цялата страна запада. Голяма част от мъжкото население е мобилизирано. От този район на страната са реквизирани няколко десетки хиляди глави коне и едър рогат добитък, както и големи количества зърнени храни, брашно, варива, масло и др. При тези условия, положението на селяните започва бързо да се влошава. С анексирането на Южна Добруджа след 1913 г. територията попада в границите на Кралство Румъния, което продължава до м. септември 1940 г. Румънските управляващи среди провеждат агресивна аграрна политика, която по най-ефикасен начин съдейства за постигането на румънизаторските им цели. В края на 1914 г. е сложена ръка и върху културно-просветните институти на местното население. През 1924 г. започва строеж на читалищна сграда, която е завършена чак през 1942 год., поради забрана от румънските власти. Всичко това се осъществява в политическа и социално-икономическа обстановка, неблагоприятната за завареното население, което е причина за нов миграционнен процес – отлив на българско население и общо намаляване на жителите на селищата. Жителите на Кайнарджа дават жертви през румънската окупация и по този повод е поставена паметна плоча на жертвите от румънската окупация.

Паметник на Димитър Дончев - борец за национално освобождение на Добруджа

Паметник на загиналите във войните кайнарджанци

След подписването на Крайовската спогодба (07.09.1940 г.), българската политическа власт се установява на територията с навлизането на българските войски на 21 септември 1940 год.. Постепенно се формира местната администрация, която провежда стопанска и устройствена политика за икономическа стабилизация и социално развитие. Основен поминък на населението са земеделието, скотовъдството, и занаятите. Мерките за да подпомогне стопанското развитие в периода 1942-1943 год. включват и оземляване на малоимотни местни жители и на преселници. Жители на общината взимат участие във Втората световна война, в памет на загиналите и има издигнат паметник.

Други архитектурни и исторически паметници, представляващи интерес са:

- Войнишки паметник в с. Стрелково
- Чешма в с. Попрусаново, върху която има паметни плочи на загиналите във войните

Религиозни паметници

Черквата "Свети Архангел Михаил" в с. Светослав, построена през 1906 година;

Белокаменната черква "Възнесение Господне" в с. Каменци, построена през 1900 г. с доброволен труд на населението и женски манастир в с. Каменци. Той е често посещаван храм заради обнадеждаващите поверия и привлекателната природна среда.

Храм „Св.мъченици Марк и Юлий Доростолски" в с. Господиново, построен през 2005 г.

Джамията в с. Зарник

Паметници на нематериалното културно наследство

Понастоящем местните традиции и занаяти, както и български фолклор, се представят пред широка публика от 1999 г.

Фестивали и събори:

Фолклорният събор "Край чешмата под върбата" е посветен на Деня на Община Кайнарджа - Свети дух, и е част от ежегодните културни „Дни на Кайнарджа", част и от културния живот в региона. Провежда се в парк „Историческата чешма" – с. Кайнарджа.

„Фестивал на мира" – ежегодно през м. юли в парк „Историческа чешма"

„На раздумка, песен и почивка в горещниците" ежегодно през м. юли в с. Средище;

„Събор на ромската общност" - ежегодно през м. април в с. Средище;

„Фолклорен празник в с. Голеш" – ежегодно през м. юли в с. Голеш

В читалищата има групи за народни песни, танци и за народен фолклор, които участват в много конкурси и фестивали, представяйки местни песни, танци и т.н. както в района, така и в цяла България.

В селата са запазени много стари обичаи. На Коледа по улиците се срещат коледуващи, а по Сирни заговезни, на площада играят за здраве кукери.

Културното-историческото наследство представлява един от най-ценните ресурси на община Кайнарджа със значение за социално-икономическото й развитие.

Значителен, но нереализиран в пълна степен е потенциалът на археологическото наследство, като обект на познавателен туризъм, както и като елемент на атрактивна среда за отдих. Паметниците от Античността и Средновековието не са проучени напълно.

Структурите са разрушени в значителна степен, основно поради неизпълнение на необходимите защитни и консервационни мероприятия. Социализацията на това наследство е недостатъчна.

Религиозни обекти

На територията на община Кайнарджа освен традиционната религия в България - източноправославната и живеят и гражани, изповядващи други вероизповедания, предимо мюсюлманско.

В общината са изградени следните религиозни обекти:

- с. Кайнарджа - черква "Света Троица";
- с. Каменци - черква "Воскресение Господне";
- с. Светослав - черква "Свети Архангел Михаил";
- с. Зарник - джамия;
- с. Голеш – джамия;
- с. Посев – джамия;
- с. Давидово – джамия;
- с. Господиново - параклис „Св.мъченици Марк и Юлий Доростолски”;
- с. Каменци - женски манастир;

11. Техническа инфраструктура

11.1. Пътна инфраструктура и транспорт

Пътна инфраструктура

Транспортната инфраструктура на територията на общината е ограничена главно до тази, обслужваща автомобилния транспорт, но все пак в общината има и сертифицирана летателна площадка.

Категорията на изградената пътна мрежа в общината е ниска. Липсват пътища от I клас. Външните връзки на общината се осигуряват от пътищата от републиканската пътна мрежа, с изключение на международния път Кайнарджа-Липница, на който вече има ГКПП. Този път е все още общински, тъй като не е сменен статутът му.

Общата дължина на пътната мрежа в общината е 115 км.

През територията на община Кайнарджа преминават:

- ✓ Второкласен държавен път II-71: Силистра-Добрич-Варна - 18 км
- ✓ Третокласен държавен път III-7001: Алфатар-Войново-Кайнарджа-Крагово-Коритен/обл. Добрич/ - 31,9 км

- ✓ Четвъртокласна общинска пътна мрежа, свързваща селата и други обекти като ГКПП Кайнарджа/Липница или туристически обекти, извън населените места – 65,1 км

На 03.10.2017 година бе открит ГКПП на територията на общината, между Кайнарджа и Липница (Румъния) във връзка с изградения трансграничен път, който от българска страна бе реконструиран и благоустроен, а на румънска територия бе изграден изцяло нов чрез проект „Трансграничен път Липница-Кайнарджа" по Програмата за трансгранично сътрудничество между България и Румъния 2007-2013 год. и съфинансиран от ЕФРР – с обща дължина 17,8 км. Този път е все още част от четвъртокласната общинска пътна мрежа.

Този път и новият ГКПП даде началото на съживяване на икономиката на общината, тъй като улеснява свободното преминаване на хора и стоки между двете крайгранични общини и създава възможности за съвместни инициативи и инвестиции. Румъния е вторият най-голям търговски партньор на България след Германия и румънските туристи са един от основните контингенти в България. Между двете държави през последните години се наблюдава истински взрив в икономическия обмен. Повече от 1500 дружества в Румъния са с български капитал, а в България повече от 200 дружества са с румънски и около 1400 са със смесен капитал. Търговският обмен само за първото тримесечие на 2012 г. възлиза на 780 млн. евро.

„За периода от 2007 до 2016 година се установява, че по данни на Световната банка външната търговия между България и Румъния бележи увеличение както в стойностно изражение, така и в натура. От таблица 1 /фигурираща в посочения доклад, от който са извадени цитатите/ се вижда, че за периода 2007 – 2015 г. износът нараства от 849 млн. щ.д. на 2021 млн., а вносът от 787 млн. щ.д. на 1716 млн. или се отчита растеж с 138% за износа и с 118% за вноса при база 2007 г. По отношение на стойностите на експорта и импорта се забелязва известно намаление през 2015 г. спрямо 2011 г. В същото време отчетеното нетно тегло в кг. бележи нарастване както при изнесените, така и при внесените стоки. За периода 2007-2015 г. се отчита увеличение на износа в натура с 129%, а на вноса със 75%.

Основният извод от анализа е, че за периода на Еврочленството от 2007 до 2015 г. между двете страни се отчита удвоен поток от стоки, както по отношение на тонаж, така и по

отношение на стойност. Това доказва потребността и от финансиране на проекти за подобряване на трансграничната транспортна свързаност"[2]

По проекта „Трансграничен път Липница – Кайнарджа" освен изградената отсечка между Липница и Кайнарджа, има още две отсечки, които водят: от българска страна – до светилището „Баджалията" в с. Стрелково, а от румънска страна – пътна отсечка, водеща до товарно пристанище на с. Изворале. Пътната отсечка до с. Стрелково свързва сухоречието на р. Табан и разположените по него археологически обекти, с главния път Силистра – Добрич – Варна и улеснява достъпа на туристи до комплекса от 5 светилища, главното от които е „Баджалията", като улеснява туристическия обмен между двете общини - Кайнарджа и Липница, наред с възможността и другите туристи да ползват добрата транспортна инфраструктура. Ремонтирани са и почти всички пътни отсечки от четвъртокласната общинска мрежа в цялата община Кайнарджа със средства от ЕФРЗР по друг проект „Ремонт и реконструкция на общински пътища в община Кайнарджа" от ПРСР2007-2013, както и от капиталовите разходи по общинския бюджет ежегодно се осъществяват голям брой ремонти и на отсечки от четвъртокласната пътна мрежа и на част от улиците.

Селата са общо взето с висока степен на изграденост на уличната мрежа. В повечето от тях цялата улична мрежа е с трайни настилка. През последните години са ремонтирани част от улиците и се планува продължение на ремонтите на още от улиците във всички села, като на някои места ще се извърши реконструкция на тротоарите.

Изграждането на съвременна инфраструктура е с цел превръщането на община Кайнарджа в привлекателен център за инвестиции, способстващи ускореното социално-икономическо развитие на общината с крайгранично положение и ускоряване на трансграничното сътрудничество.

Връзките на община Кайнарджа се осъществяват с автомобилен и въздушен транспорт. Общинският център отстои на 29 км от гр. Силистра и на 117 км от гр. Варна, на 147 км от гр. Русе, на 109 км от гр. Разград, на 69 км от гр. Добрич, на 113 км от гр. Шумен, на 456 км от гр. София, на 158 км от Букурещ (Румъния), на 42 км от Кълъраш (Румъния), на

[2] *Извадката е от доклад на тема „България и Румъния: търговски потоци и експортна специализация (2007 – 2015 г.)". Справка на следния интернет адрес:*
https://www.researchgate.net/publication/320615489_Blgaria_i_Rumnia_trgovski_potoci_i_eksportna_specializacia_2007_-_2015_g [accessed Dec 12 2018].

125 км от Констанца (Румъния), от Липница(Румъния) – 16 км, от ГКПП Кайнарджа – само на 4 км, а от ГКПП Силистра на 30 км.

По въздух, тези разстояния са още по-малки и могат да се преодоляват чрез използване на самолет или хеликоптер от летище Кайнарджа.

Транспорт

Автомобилен транспорт

Действащата в момента система на транспортно обслужване не осигурява връзки на всички села с общинския център. Хората от най-малките села ползват само личен транспорт, тъй като обществения транспорт не ги включва в маршрутите си.

Въздушен транспорт

На територията на община Кайнарджа съществува една от 28-те лицензирани в страната ни летателни площадки в землището на с. Кайнарджа в близост до второкласния път. Там разполагат със самолети Ан-2 и Чесна и на която чрез фирмите „Ребус" и „Fly4fun" се извършват авиационни услуги. Едновременно с това съществува база за обучение на летци и може да се ползва като място за отдих в съществуващата туристическа спалня към самия обучителен център. Летището се намира само на двайсетина километра от Силистра и на 120 км от Варна. Предлагат опознавателно пътуване над природните забележителности, парашутни скокове, полети за селското стопанство. Фирмата предлага курсове за пилоти. Правят и първи стъпки по разширяване на възможностите за предоставяне авиационни услуги в международен аспект.

11.2. Водоснабдяване и канализация

Водоснабдяване

Всички селища са водоснабдени, но през летните месеци се явява недостиг на питейна вода, поради използването ѝ за напояване и поради лошото състояние на водопроводната мрежа, което е причина за чести аварии и големи загуби на вода. Водоснабдяването на селищата се извършва от подземни води, което оскъпява дейността. Водоснабдителната мрежа е остаряла и се нуждае от подмяна и реконструкция. Започна подмяната на водопроводите с малки темпове, но има подготвена документация за по-широк обхват от ремонти на тези съоръжения.

Канализация

В общината няма изградена битова канализационна мрежа, с изключение на частично изграден канал за отвеждане на повърхностни, дъждовни води в селата Кайнарджа, Голеш и Зарник. Няма пречиствателни станции и канализация за отпадни води. Използват се септични ями и попивни кладенци, които са предпоставка за замърсяване на подпочвените води.Поради липса на канализация, по стръмните склонове на няколко от селата има свлачищни процеси. Необходимо е допълнително укрепване и по възможност – изграждане на канализация и пречиствателни съоръжения ПОСВ, дори и локални.

11.3. Енергийна инфраструктура

Електрифицирани са всичките 15 населени места в общината. Съществуващата мрежа е амортизирана, което води до аварии и прекъсване на токозахранването, но не за толкова продължително време, както е било през изминалите години. Недостатъчна е мощността на съществуващите трансформаторни постове.

На базата на осъществен проект за улично осветление със слънчева енергия по Програмата за развитие на селските райони в първите години от действието на ОПР2014-2020 в община Кайнарджа половината от уличното осветление е захранено от слънчева енергия, а за останалата част със средства от собствения бюджет на общината бяха закупени и подменени осветителните тела с лед-лампи.

В парковете и в с. Кайнарджа, и в останалите села на общината, осветлението е недостатъчно. Има нужда от изграждане на още осветителни модули.

11.4. Съобщителна инфраструктура и пощенски услуги

Телефонизирани са всички населени места от общината. Обслужването става чрез цифрови съобщителни мрежи от няколко големи мобилни оператора.

Не всички населени места са покрити с качествен радиотелевизионен сигнал. В селата Светослав, Чолаково и Зарник има проблеми с качеството на телевизионния сигнал и с покритието на мобилните оператори. В общинския център има частна кабелна телевизия. На територията на общината са изградени и клетки на мобилните оператори А1, Виваком и Теленор, като покритието на сигнала не обхваща цялата община. Няма договори с Интернет- доставчици, а достъпът до Интернет отново е само чрез мобилните мрежи.

Пощенски услуги.

Ежедневна пощенска услуга се предоставя само в пощенската станция на с. Кайнарджа, а в някои от големите села - Средище и Голеш, Зарник и Краново има пощальони, които периодично предоставят обичайните услуги – доставка на писма и пратки, изплащане на пенсии на възрастни хора, които не могат да се движат извън дома си и др.

На територията на общината се изпълняват пощенски услуги веднъж или два пъти в седмицата и от други куриерски фирми: Еконт, Спиди и др.

12. Селищна мрежа и селищна среда

Селищната мрежа на община Кайнарджа включва 15 населени места, селата: Кайнарджа, Войново, Голеш, Господиново, Давидово, Добруджанка, Зарник, Каменци, Краново, Полковник Чолаково, Попрусаново, Посев, Светослав, Средище, Стрелково. На територията на общината няма населено място – град.

Селата разполагат със значителни по квадратура обществени озеленени площи, но като правило поддържането им, с много малки изключения, е крайно незадоволтворително.

В общинския център съществува парк с площ над 30 дка „Историческа чешма”, който е благоустроен и поддържан. В този парк е реализиран проект, финансиран по мярка 313 на Програмата за развитие на селските райони: „Екопътека и туристически посетителски център в защитена местност „Историческа чешма”, територията е благоустроена с пътеки, стълби, амфитеатър, пешеходен мост, водни каскади, указателни табели и др. Там се намира и Кючуккайнарджанската чешма, свързана в историята с подписването на мирния договор между Русия и Османската империя в 1774 година. Паради този факт, паркът носи името „Историческа чешма”. Два пъти през лятото в рамките на парка се провеждат фестивали, приятно място

за разходка и отдих на жители и гости от различни възрасти. В парка се намира й новата сграда на „Туристически посетителски център"/ТПЦ/", където посетителите могат да се осведомят по интересуващи ги въпроси или да разгледат експозицията.

В с. Средище има парк в централната част на селото, чиято площ също е по-голяма от 10 дка. С помощта на спечелен проект за финансиране от ПУДООС през 2014 година обстановката в парка е благоустроена и обогатена с една беседка, две пързалки, две клатушки, както и с комбинирано детско съоръжение.

С помощта на ПУДООС са изградени детските площадки или площадки за отдих в много села – с. Зарник, с.Голеш, с.Давидово, с. Кайнарджа и в дворовете на училищата от общината - ПГМСС „Н.Вапцаров", с. Средище, ОУ „Цанко Церковски", с. Средище, ОУ „В.Априлов", с. Голеш, както и в трите филиала на ЦДГ „Еделвайс" - в с. Кайнарджа, в с. Средище и в с. Голеш.

Със собствени общински средства са благоустроени площадки за отдих в с. Посев, с. Светослав, с. Войново и с. Добруджанка.

Всички населени места разполагат със собствени гробищни паркове – в някои случаи отделни за християнското и мюсюлманското вероизповедание. Част от тях се нуждаят от по- добро благоустрояване.

13. Свързаност

Общината граничи с общините Силистра и Алфатар (област Силистра) на запад, на югоизток с Крушари и Тервел (област Добрич) и на север чрез сухоземната българо-румънска граница се допира до общините Липница и Баняса от окръг Констанца на Република Румъния.

Връзките на община Кайнарджа се осъществяват с автомобилен и въздушен транспорт. Общинският център отстои на 29 км от гр. Силистра и на 117 км от гр. Варна, на 147 км от гр. Русе, на 109 км от гр. Разград, на 69 км от гр. Добрич, на 113 км от гр. Шумен, на 456 км от гр. София, на 158 км от Букурещ (Румъния), на 42 км от Кълъраш (Румъния), на 125 км от Констанца (Румъния), от Липница(Румъния) – 16 км, от ГКПП Кайнарджа – само на 4 км, а от ГКПП Силистра на 30 км.

Общината се намира на изключително добро геостратегическо място. През нейната територия могат да се направят връзки с област Добрич, както и с Република Румъния. Новооткритият ГКПП Кайнарджа-Липница, Румъния, допринася за добра транспортна инфраструктура за преминаване на пътникопотока, с цел сближаване на съседните

трансгранични територии и увеличаване на възможностите за бизнес, обмяна на културни и социални придобивки.

Община Кайнарджа има вече добре изградени пространствени връзки:

- Построен е и пуснат в действие ГКПП Кайнарджа/Липница през октомври 2017 година;
- Четвъртокласната общинска пътна мрежа е ремонтирана и е в добро състояние;
- През 2018 година е осъществен ремонт и на третокласен път Алфатар – Войново-Кайнарджа-Краново, който улеснява придвижването, прави пътуването през община Кайнарджа приятно и има положително влияние върху социално-икономическата ситуация в резултат от развитие на инфраструктурата;
- През община Кайнарджа минава държавен път II – 71 и лесно свързва жителите с градовете Силистра, Добрич и Варна.

Бизнесът би трябвало да се възползва от това развитие и да го оползотвори за създаване на добавена стойност.

14. Административен капацитет

Структурата, функциите и числеността на общинската администрация са определени в действащия Устройствен правилник на общинска администрация на община Кайнарджа,. Той е разработен съобразно принципите и изискванията, залегнали в приложимите нормативни актове. Действащите нормативни актове, вътрешни правила и инструкции, изготвени в общинска администрация, способстват нейното ефективно и ефикасно функциониране.

Структурата на общинската администрация и разпределението на функциите между отделните звена са съобразени с наличните човешки ресурси и капацитет за предоставяне на качествени услуги на населението.

Съгласно Устройствения правилник, администрацията е структурирана в обща и специализирана администрация. Общата щатна численост на администрацията е 43 щатни бройки

Функции по изготвяне и управление на проекти са възложени на експерт „Икономическо развитие, международни програми и сътрудничество“, като в зависимост от спецификата на проектното предложение, по изготвянето и изпълнението му работят и експерти от различни отдели/направления, съгласно длъжностните им характеристики.

През последните пет години на територията на общината не се регистрира инвестиционна активност от частния бизнес, граждански организации или публично-частни партньорства.

Единственият инвеститор е самата община Кайнарджа. Чрез финансиране от различни Европейски програми, Републикански бюджет или собствени приходи се разкриват или реконструират сгради, в които се предоставят социални и образователни услуги. Тяхната дейност обичайно е държавно-делегирана и по този начин има определен брой трайни работни места – това са Дневните центрове за възрастни хора или хора с увреждания, ЦНСТ за деца, разкрити нови учебни корпуси на три от четирите училища, намиращи се на територията на общината – в две от основните училища в селата Голеш – втори корпус на ОУ „Васил Априлов" и втори корпус на ОУ „Цанко Церковски" в с. Средище, както и нов учебен корпус на ПГ МСС „Никола Вапцаров" в с. Средище, ремонти и повишаване на енергийната ефективност на съществуващите сгради.

Така през програмния период 2007-2013 г. Общинска администрация е привлякла почти 9 млн. лв. европейски средства от Европейския фонд за регионално развитие, Европейския социален фонд и Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони чрез Оперативните програми и Програмата за развитие на селските райони.

Местните дейности също са възможност община Кайнарджа да разгърне инвестиционния си потенциал и да разкрие нови работни места. Такава дейност е разкрита през 2014 година при приключване на проект, финансиран по мярка за насърчаване на туристическите дейности – започна да работи туристически посетителски център в парк „Историческа чешма" на с. Кайнарджа, осигуряващ трайна заетост на 5 човека; чрез Общинското предприятие „Комунални дейности" през 2015 год. е разкрита бензиностанция с 5 работни места. В общината има Домашен социален патронаж, съчетан с обществени трапезарии и ученическо столово хранене, в които също са трайно заети повече от 15 човека. По всички други проекти, при които се инвестира в инфраструктура – соларно улично осветление, енергоефекивни мерки в образователната инфраструктура, ремонт на сградата на общинска администрация и площада, както и при проекта за залесяване на горски площи – община Кайнарджа договаря с изпълнителите на проектите общите /неквалифицирани/ работници да са наети от община Кайнарджа, така че да се помогне на безработните хора от общината.

Община Кайнарджа се явява най-големият и единственият инвеститор и през програмния период 2014-2020 г. От привлечените през периода европейски средства в размер на почти

3,6 млн. лв., 3,1 млн. лв. са за реализирането на проекти на Общинска администрация Кайнарджа: за ремонт и рехабилитация на улици в малки населени места, в образователна инфраструктура, социални услуги и активизиране на младежи, както и за осигуряване на топъл обяд на нуждаещите се. През този програмен период трябва да се отбележи и нарасналата активност на частния сектор по отношение привличането и инвестирането на европейски средства в селскостопанския сектор. Част от микро и малките фирми се възползваха и от предоставената възможност за преодоляване недостига на средства и липсата на ликвидност, настъпили в резултат от епидемичния взрив от COVID-19.

Въпреки посоченото по-горе, община Кайнарджа е на едно от последните места в България по обем на европейски инвестиции на глава от населението.

Общинската администрация има изготвена проектна документация за инвестиции и за следващите години, като търси възможности за финансиране и от собствени средства и от средства, привлечени чрез проекти и програми от различни финансови източници – Европейските структурни фондове, Норвежкия финансов механизъм, Фондация „Америка за България", „Тръст за социална алтернатива" и много други източници, чрез които да се реконструира съществуваща инфраструктура, да се обновят или разкрият нови услуги, но дори да се разкриват още нови обекти с възможности за нови дейности, изпълнявани от община Кайнарджа.

15. SWOT АНАЛИЗ

Изготвеният SWOT анализ отразява резултатите от проведените проучвания в рамките на изготвянето на плана. Взети са предвид резултатите от анализа на актуализираните данни за икономическото развитие на общината и изводите и препоръките от изработения Общ устройствен план на община Кайнарджа и действащи стратегии и програми:

- ✓ Стратегия за общинската собственост;
- ✓ Програма за енергийна ефективност;
- ✓ Стратегия за развитие на туризма

Силни страни

- Стратегическо местоположение в граничен район
- Наличие на работещ ГКПП и транспортен коридор с Р Румъния
- Трансгранично сътрудничество с румънските общини Липница и Валу Луи Траян, окръг Констанца

- Налични бизнес отношения в трансграничния регион
- Много добра транспортна инфраструктура между населените места от общината и транспортната връзка с други общини
- Много добре развити различни отрасли на земеделието
- Запазена чиста околна среда
- Наличие на природни дадености и територии от екологичната мрежа Натура 2000
- Наличие на множество исторически и културни обекти
- Много добре развита инфраструктура на образователните институции
- Добре развити образователни услуги
- Добре развита техническа инфраструктура
- Добре развита социална инфраструктура;
- Голямо разнообразие на социалните услуги;
- Добро качество на социалните услуги.

Слаби страни

- Амортизирана водопреносна мрежа
- Липса на междуселищен транспорт
- Висока безработица и ниска квалификация на безработните лица
- Недостиг на квалифицирани кадри
- Обезлюдяване на територията на общината и миграция на млади хора
- Ниски доходи на трудоспособното население
- Неритмично сметосъбиране и сметоизвозване
- Недостатъчно улично осветление
- Ограничен достъп до културни събития
- Ниско качество и затруднен достъп до здравеопазване
- Недостатъчен персонал в услугите;

- Липса на предоставяне на супервизия и подкрепа на персонала на социални услуги в общината;
- Не достатъчно усвояване на възможностите за финансиране по ОП РЧР 2014 – 2020.
- Сезонна зависимост на местните производства
- Липса на високотехнологични и иновативни производства

Възможности

- Повишаване на административния капацитет с оглед усвояване на европейски средства
- Кандидатстване по Оперативни програми
- Предоставяне на стимули за привличане на специалисти – ЗА ТОВА НЕ СЪМ СИГУРНА МНОГО
- Привличане на инвеститори за създаване на нови предприятия и разкриване на нови работни места
- Създаване на преработвателни предприятия за устойчивост на развития селскостопански сектор
- Повишаване образованието и квалификацията на човешките ресурси и учене през целия живот
- Подобряване на техническата инфраструктура чрез инвестиции с местни ресурси и от Европейските фондове
- Създаване на инфраструктура за оползотворяване на оборския тор и производство на компост и други органични торове
- Подобряване на съществуващите и /или изграждане на индустриални и бизнес зони
- Подобряване и развитие на зони за отдих и туризъм
- Подобряване и развити на зони за култура и духовност
- Разширяване обхвата на биологичните и другите видове щадящи производства на селскостопанска продукция

Заплахи

- Увеличаване на миграцията и увеличаване на средната възраст на населението
- Ниска ефективност от усвояване на средства от външно за общината финансиране

- Недостатъчни инвестиции за развитие на нови бизнеси или въвеждане на нови технологии в съществуващите

- Недостатъчни инвестиции в енергоспестяващи мерки и дейности

- Влошено състояние на животновъдния сектор, поради увеличено замърсяване на елементите на околната среда

- Влошаване качеството на техническата и социална инфраструктура

- Влошаване качеството на питейната вода

- Природни бедствия и катаклизми, предизвикани от промените в климата

- Липса на финансови средства за поддържане на природното и културно наследство

- Влошаване състоянието на зоните по Натура 2000 и намаляване на биологичното разнообразие

Взаимовръзка на анализа с резултатите от проведения хоризонтален социално–икономически анализ на районите на национално ниво, изготвен от „Национален център за териториално развитие“ ЕАД

Социално-икономическият анализ на районите на Р България (Анализа на районите) представя настъпилите промени за периода 2014-2020 г. в икономическото, социалното, демографското, инфраструктурното развитие и състоянието на околната среда и очертава основните тенденции в тях. Анализът дава прогнози за развитието на районите до 2027 г. Той е структуриран в 3 основни части. Първата част обхваща териториалния анализ на развитието по тематични направления и ключови характеристики по три основни теми – темата за урбанистичното развитие, териториалните аспекти на секторните политики, административния капацитет за провеждането им и за изпълнение на проекти. Втората част акцентира върху сравнителния анализ на социалното, икономическото, демографското и екологичното състояние и развитие и инфраструктурното осигуряване на районите, областите и общините. Във всяко тематично направление са проследени промените, настъпили в резултат на прилаганите европейски и национални политики и програми и са систематизирани изводи за въздействието на външни и вътрешни фактори, за установените трайни тенденции и възможностите за преодоляване на проблемите. Третата част обобщава синтезираните изводи от първите две и ги надгражда с интегриран национален профил. Съдържанието на втората и третата част, както и на резюмето на анализа, припокриват темите, изследвани в ПИРО.

Предложените приоритети са обосновани чрез изводите по разработеният анализ на социално-икономическото развитие на общината и изготвения SWOT – анализ. Отчетени са стратегическите цели на действащите и подготвящи се стратегически и планови документи на национално и регионално ниво за периода 2021 – 2027 г. На първо място е разгледана възможността за прилагане на стратегия, която да осигури съхранението и развитието на общината като място за качествен живот и селскостопански център. Актуализираната Националната концепция за пространствено развитие за периода 2013 – 2025 г. потвърждава мястото на община Кайнарджа сред общинските центрове от 5-то ниво - слабо урбанизирани общини (периферни) – на малки градове или села, при които над 50% от населението е в населени места под 5 хил. жит. или общините са с център град под 5 хил. жит., каквито са 152 общини с центрове много малки градове и села.

Необходимостта от укрепването и разширяването на икономическите и социалните функции на общината с оглед засилване капацитета за усвояване и разпространение на процесите на развитие и в по-малките населени места, е подчертано в проекта на Регионалната схема за пространствено развитие на СЦР от ниво 2 2021-2027 г. В същото време, обаче са отчетени неблагоприятните тенденции в развитието на общината през последните години, които разкриват необходимост от значими инвестиции за преодоляване на насложени проблеми, чрез които да бъде осигурено очакваното от населението качество на живот, вкл. осигуряване на минимален стандарт на предлаганите публични услуги – тези в областта на техническата инфраструктура, рехабилитация на системите за обитаване (ВиК инфраструктура, жилищна среда, зелена система, транспортна система, състояние на сградния фонд за предоставяне на публични услуги и др.).

Възприетият подход следва стратегия, която чрез решаването на съществуващи основни проблеми на инфраструктурата и обслужването в общината ще създаде добра възможност за развитието й като център, осигуряващ възможности за преодоляването на основните проблеми, включително трайните негативни демографски тенденции. През 2020 г. световната икономика беше подложена на изпитание от развилата се пандемия Covid-19, като туристическия сектор е един от най-силно засегнатите. Прогнозите за следващите години остават несигурни, неясни, нестабилни. Ограниченията на пътуванията в краткосрочен план се очаква да се отразят и на нивата на заетост в общината. Това предполага фокусиране на усилията върху специфични мерки за преквалификация и квалификация на хората в трудоспособна възраст. Възможните ограничения за растеж са свързани със задълбочаващите се негативни демографски процеси, недостиг на работна

ръка изобщо и на квалифицирана работна ръка, забавяне на инвестициите в иновации и модерно селско стопанство и услуги.

II. ЦЕЛИ И ПРИОРИТЕТИ ЗА РАЗВИТИЕ ЗА ПЕРИОДА 2021-2027 Г.

Структурата на стратегическата част на ПИРО Кайнарджа, съответства на изискванията на „Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г.“ на МРРБ и не противоречи на постановките на Закона за регионално развитие за съдържанието на плановете за интегрирано развитие на община, както и на основните законови актове в сферите за устройство на територията, опазване на околната среда и културното наследство. Стратегията е съобразена с действащата нормативна уредба на национално, регионално и местно ниво и с постановките на кохезионна политика на ЕС за периода 2021-2027 г. По същество тя представлява интегрална част от пакета стратегически и планови документи, характеризиращи социалноикономическото и пространствено развитие на страната, региона и общината в перспектива до 2027 г. Целите и приоритетите на настоящия икономически план за развитие са съобразени с изискването за съгласуваност с основните стратегически документи на глобално, европейско, национално и регионално ниво. Те са плод на съзнателно прилагане на основния принцип в планирането „Мисли глобално – действай локално“. Практически това означава намиране на рационални решения на общинско ниво в подкрепа на 17-те глобални цели на устойчивото развитие, формулирани в документа „Дневен ред 2030“.

В основата на подхода е промяна на фокуса от подкрепа на населените места към подкрепа на територии и от секторно ориентирани инвестиции към интегрирани териториални инвестиции. Достойнство на настоящия документ е, че той отчита и доразвива успешните начинания на ОПР на Община Кайнарджа за периода 2014-2020 г. и насочва усилията и ресурсите в посока към надграждане на успешните инициативи и преодоляване на негативните тенденции в социално-икономическото, културното и пространственото развитие на общината.

ВИЗИЯ ЗА РАЗВИТИЕ

Превръщане територията на община Кайнарджа в място с добре развито селско стопанство и икономика, качествена среда за живот на местното население и особено за младите хора, осигуряване на постоянна заетост и оптимална среда за развитие на бизнеса при съхранена култура, история и запазени екологични ресурси.

ПРИОРИТЕТИ И ЦЕЛИ НА ПЛАНА ЗА ИНТЕГРИРАНО РАЗВИТИЕ НА ОБЩИНА КАЙНАРДЖА

СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ:

1. Икономически растеж и конкурентоспособност
2. Развит човешки потенциал и ефективни образователни, здравни, социални и културни дейности
3. Развитие на техническата инфраструктура, ефективно използване на природните, културни и исторически ресурси, в т.ч. съхранение на ограничените ресурси и компоненти на околната среда
4. Повишаване ролята на местната власт за ускоряване развитието на Общината

ПРИОРИТЕТИ:

1. Подкрепа за устойчиво икономическо развитие, внедряване на иновации и нови технологии

Мярка: Развитие на прецизно земеделие и свързани производства

Противодействие на климатичните промени и повишаване на ефективността от селското стопанство е възможно чрез усвояване на нови сортове растения и породи животни, нови технологии за повишаване на добивите и качеството на продукцията при по-малко използване на химически препарати и добавки за торене, пръскане срещу вредители и изхранване на животните. Съдействие при реализиране на мярката може да се търси от Селскостопанската академия и нейните клонове, Институт по овощарство - Пловдив. Перспективно направление е биологичното земеделие. Това е стимулирано не само от ПРСР, но и от самия пазар, като същевременно може да има висока принадена стойност.

Дейности: обучения на земеделските стопани, изготвяне на информационни материали за популяризиране на видовете земеделие, които допринасят за опазване на околната среда и нейните компоненти, разкриват работни места за квалифицирани кадри, съдействие за извеждане на презентационни и демонстрационни мероприятия, касаещи въвеждане на нови технологии и процеси в този сектор.

Потенциалните източници на финансиране включват основно ПИК 2021-2027 г., ПРЧР 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г. републиканския бюджет и национални фондове, вкл. План за възстановяване.

Мярка: Насърчаване на предприемачеството и развитие на икономически дейности в нови микро и малки предприятия.

Важна част за повишаване на икономическото състояние на общината е подкрепата на микро, малките и средни предприятия, които са основна съставна единица от

нефинансовите предприятия, както на ниво община, така и на областно и национално ниво. Ефективността от селското стопанство може да се повиши като продукцията от него се подлага на „дълбочинна обработка“, т. е. като се извличат максимално продукти за търговска реализация или за преработка с цел по-дългото им съхраняване, респективно успешната им реализация при благоприятна пазарна ситуация. Чрез прилагането на нови технологии, може оптимално да се използва/преработи произведената селскостопанска продукция във вид на крайни или полуготови храни, които не изискват специални условия за съхраняване.

Тези продукти могат да бъдат реализирани и чрез туристическия пазар в областта и страната, което повишава целесъобразността от стимулиране на предприемачеството в това направление. Също така, пазар на продуктите може да се търси чрез активизиране на междуобщинското сътрудничество със съседните общини, в т.ч. и на територията на Румъния, чрез развитие на бартерна търговия в регионален и национален мащаб в бъдеще.

Даденостите за развитието на туризма в общината във всичките му форми ще изисква развитието на широк спектър от услуги и дейности – екскурзоводи, водачи, презентатори, настаняване (изграждане на съвременни чифлици и кампуси на база изоставени къщи в селата на туристическия маршрут), прехрана и организиране на културни мероприятия, свързани с историята и бита на местното население.

Всичко това предполага развитието на местни инициативи за заетост в община Кайнарджа, стимулиране на трудовата мобилност, професионалното образование и ученето през целия живот.

Дейности: презентиране на подходящи терени общинска и държавна собственост, където да се инвестира в развитие на нови предприятия; презентиране на подходящи обекти за развитие на туризъм във всичките му форми.

Потенциалните източници на финансиране включват основно ПРЧР 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г. републиканския бюджет и национални фондове, вкл. План за възстановяване.

Мярка: Подкрепа на фермерите

Насърчаване развитието на селското стопанство във всички направление е приоритетно за общината, защото местното население има традиции, опит и наследствени ферми, което ще задържи младите хора и подобри стандарта им на живот в територията.

Дейности: насърчаване увеличаването на площите с трайни насаждения и създаването на биологично ферми, осигуряване на терени за постоянни и временни пчелини, насърчаване директните доставки към краен потребител чрез изграждане на фермерски пазар „От фермата до масата“, изграждане на компостираща инсталация за разрешаване на проблема с оползотворяване на оборския тор, извеждане на обучителни курсове за повишаване

квалификацията на местните кадри с професии и специалности от селскостопанския сектор.

Дейности, осигуряващи сътрудничество между бизнеса и местните образователни структури за развитие на професионалните умения на човешките ресурси и обвързването им с потребностите на пазара. Дейностите може да се изпълняват съвместно с училищата на територията на Общината, както и със сдружения от неправителствения сектор.

Потенциалните източници на финансиране включват основно ПРСР 2021-2027 г. републиканския бюджет и национални фондове, вкл. План за възстановяване, Европейско икономическо пространство и др..

Мярка: Подобряване на съществуващия местен бизнес, чрез стимулиране на кръговата икономика

Кръговата икономика е модел, насочен към удължаване на жизнения цикъл на продуктите. На практика това означава възможно най-дълго споделяне, заемане, повторно използване, поправка и рециклиране на съществуващи материали и продукти. В това направление основен източник могат да бъдат битовите и дървесните отпадъци – хартия, пластмаса, биомаса. Те могат да се преработват в рециклируеми опаковки, строителни изделия, като плочки, пръчковидни с различна дебелина пейки, хранилки за птици и животни и др. На рециклиране подлежат и строителните отпадъци. От биомасата може да се произвежда порозьозен въглен за задържане на влагата в почвите. Развитието на бизнес в това направление в бъдеще е ресурсно добре обезпечен.

Битовите отпадъци са общинска собственост и ресурс, който общината може да предоставя, дори безплатно на МСП (вместо да плаща за тяхното събиране и депониране) за развитие на предприемачеството за тяхното оползотворяване, респ. разкриване на нови работни места.

Кръговата икономика е приоритет на ЕС и финансова подкрепа за реализиране на подобни проекти може да се търси в програмите „Околна среда“, „Иновации и конкурентоспособност“, Финансовия механизъм на Европейското икономическо пространство

Мярка: Развитие и поддържане на природните и културно-исторически обекти за развитие на туризма

Мярката има за цел да развие местния потенциал за развитие на конкурентоспособен туристически продукт, чрез който да се привлече туристически поток и по този начин да допринесе за нарастване на приходите от туризъм, осигуряване на нови работни места и увеличаване възможностите за устойчиво развитие на територията.

Дейностите, които могат да се предприемат, трябва да са в посока за опазване на природното и културно- историческото наследство и неговото експониране и популяризиране.

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., ПОС 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

2. Повишаване качеството на образованието, социалните, културни и здравни дейности и тяхната инфраструктура

Мярка: Създаване на условия за разширяване използването на ИКТ инфраструктура в учебния процес – *особено чувствителна тема по време на пандемията от COVID -19 и провеждане на учебен процес в електронна среда и от разстояние.*

Възможни дейности: Изграждане на образователна STEM среда – оборудване на STEM кабинети в училищата, дигитална трансформация на училищното образование - осигуряване на ИКТ инфраструктура и оборудване, както и обучение на учителите в областта на цифровото образование и цифровите компетентности на учителите и насърчаване на използването на цифрови педагогически методи.

Потенциалните източници на финансиране включват: ПРЧР 2021-2027 г., ПРР 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г., План за възстановяване, републиканския бюджет и национални фондове.

Мярка: Осигуряване на условия за равен достъп до качествено образование

Реализацията на дейностите по тази мярка ще допринесе съществено за повишаване на жизнения стандарт чрез достъпно и конкурентоспособно образование и обучение.

Образованието и неговите връзки с научните изследвания и иновациите играят важна роля за личния и обществения напредък за постигане на икономически растеж и осигуряване на благоденствие за населението.

Дейности: Обхващане и задържане в образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст и насърчаване завършването на първи гимназиален етап и средно образование.

Потенциалните източници на финансиране включват: ПРЧР 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г., План за възстановяване, републиканския бюджет и национални фондове.

Мярка: Развитие на качествено професионално образование и учене през целия живот

Дейности: Съставяне на модулни учебни планове и програми за професии, отчитащи реалните нужди на пазара на труда, вкл. дуално образование, програми за квалификационни курсове, придобиване на професия, част от професия и др.

Потенциалните източници на финансиране включват ПРЧР 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г., План за възстановяване, републиканския бюджет и национални фондове.

Мярка: Здравна инфраструктура

Мярката е насочена към подобряване и модернизиране основните елементи на здравната инфраструктура в общината и използване на технологичните възможности за осигуряване на равен и ефективен достъп до качествени здравни услуги, включително и на живеещите в малки населени места, отдалечени от градския център.

Изпълнението на мярката ще осигури достъпно и качествено здравеопазване. Добрата здравна система е условие за развитие на работната сила и е от изключителна необходимост за развитие на местната икономика. Дейностите ще подобрят достъпа до здравно обслужване за всички граждани, подобряване на материалната база и обновяване на сградния фонд на медицинската инфраструктура, чрез извършване на строително-монтажни работи и закупуване на апаратура за лечебни заведения, намаляване на основни рискови за здравето фактори и подобряване профилактиката на болестите.

Дейности: Основен ремонт на здравни пунктове/кабинети и закупуване на съвременно медицинско оборудване, развитие на мрежа за прилагане на телемедицина за консултиране и проследяване на състоянието на пациенти в отдалечени от общинския център населени места, осигуряване на аптечно обслужване в населените места.

Потенциалните източници на финансиране включват: ПРСР 2021-2027 г., План за възстановяване, републиканския бюджет и национални фондове, Европейско икономическо пространство.

Мярка: Социална инфраструктура и социални дейности

Изпълнението на мярката ще осигури достъпни и качествени социални услуги. Дейностите ще подобрят достъпа до социално обслужване за всички граждани, подобряване на материалната база и обновяване на сградния фонд на социална инфраструктура, чрез извършване на строително-монтажни работи и изграждане на достъпна среда.

Дейности: подобряване и поддръжка на материално-техническата база на изградените обекти за социални услуги, разширяване обхвата на социалните услуги, инфраструктура и оборудване на лична мобилност и достъпност за хората с трайни увреждания, подобряване на достъпа до заетост на хората с увреждания и на други уязвими групи чрез предоставяне на комплексни услуги, вкл. към техните семейства, осигуряване на грижи в домашна среда на хора с увреждания, самотно живеещи и възрастни хора, възобновяване на Домашен социален патронаж в Община Кайнарджа.

Потенциалните източници на финансиране включват: ПРСР 2021-2027 г., План за възстановяване, републиканския бюджет и национални фондове, Европейско икономическо пространство, ПРЧР 2021-2027 г., финансиране от Агенция за хора с увреждания.

Мярка: Развитие и разнообразяване на културния живот

Мярката е ориентирана към развитието на културния живот в общината. Ще се предприемат действия в подкрепа на местни културни средища, включително читалища, библиотеки, музеи и др., при използване на достиженията на технологиите за повишаване на достъпността на създавания културен продукт. Ще се насърчава и подкрепя организирането и провеждането на концерти, фестивали и други културни събития, организирани от Община Кайнарджа или други културни институции от територията на общината.

Дейности: Съхраняване, опазване и частично експониране на недвижимо културно наследство, дигитализация на музейни и библиотечни фондове, повишаване качеството на културния продукт.

Дейностите са насочени към съхранение, опазване и прилагане на модерни подходи за планиране и организация на експозициите (финансов ресурс на План за възстановяване).

Потенциалните източници на финансиране включват ПРР 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г., План за възстановяване, републиканския бюджет и национални фондове.

3. Подобряване на техническата инфраструктура и опазване на околната среда

Устойчивото развитие и достъпът до териториите е не само основна политика на Европейския съюз, но и допринася за комплексното социално-икономическо развитие на местно ниво. Така формулираният приоритет ще допринесе за постигането на това развитие – на територията и населените места на общината. За постигането на балансираност и устойчивост в развитието, отношение имат човешкият фактор и стабилната икономика, така че тази приоритетна област е свързана и с останалите приоритети на ПИРО Кайнарджа (2021-2027). Приоритетът е насочен към развитие на потенциала на общината и превръщането ѝ в привлекателно място за живеене и бизнес, със съхранена природа и уникални културни паметници и традиции. Мерките по този приоритет ще допринасят за намаляването на икономическите и социалните неравенства, за интегрирано развитие на територията, за подобряване на техническата инфраструктура и за засилване на икономическото, социалното и териториалното сближаване.

Приоритетът ще се реализира чрез следните мерки:

Мярка: Подобряване на уличната инфраструктура

Подобряването на уличната инфраструктура ще се отрази положително както на икономическото благосъстояние на общината, така и на жителите ѝ.

Дейности: Ремонт/рехабилитация на уличната мрежа в населените места и прилежащите тротоарни площи, улично осветление.

Мярка: Подобряване качеството и ефективността на ВиК инфраструктурата

В тази мярка се комбинират дейности по рехабилитация на водоснабдителната и канализационната инфраструктура в общината, като приоритет следва да се постави върху обновяването на водопроводната мрежа и намаляването на загубите на питейна вода. Мярката ще допринесе за продължаващото подобряване на водния сектор в общината и намаляване загубите на ограничения ресурс „ЧИСТА ПИТЕЙНА ВОДА“ и изобщо на водата като ресурс на планетата.

Дейности: Подновяване на водопроводна мрежа, изграждане на канализационни съоръжения, макар и локални при определени производства.

Мярка: Селищно развитие

Мярката обхваща проекти на територията на населените места, чиято реализация ще доведе до преодоляване на неудовлетворителното състояние на урбанизираните територии и ще използва потенциала им за развитие, като осигури прилагането на интегриран териториален подход в рамките на общината.

Възможни дейности: разработване на устройствени планове за селата в съответствие с предвижданията на ОУПО; Изготвяне на кадастрални карти за населените места и устройствени планове; рехабилитация на публични пространства – площади, зелени площи; оптимизиране на улично осветление в селата, където е необходимо, осигуряване на цифрова свързаност на малките населени места и изграждане на точки за достъп до интернет в читалищата“.

Мярка: Зелена система, ВЕИ и ЕЕ

В рамките на тази мярка, общината може да предприеме конкретни действия по повишаване на енергийната ефективност в сградите – общинска и смесена собственост, както и в жилищните сгради или гробищните паркове. Финансиране за тези мерки може да бъде осигурено чрез приложимите мерки от програмен период 2021 – 2027, чието начало предстои.

Дейности: Внедряване на ВЕИ мерки в парковете за осветление, мерки за саниране на сгради, смяна на отоплителни инсталации и др. Използване на енергия от възобновяеми източници при изграждане и реконструкция на парково, декоративно и фасадно

осветление на територията на общината, стимулиране на частни инвеститори за производство на енергия чрез използване на биомаса от горското и селското стопанство.

Мярка: Опазване на околната среда и изграждане на екологична култура за устойчиво развитие на общината

Част от дейностите, които ще се предприемат по реализиране на дадената мярка, са за намаляване на негативното въздействие върху околната среда, включително посредством по-ефективно използване на ресурсите, осигуряването на достъп до перспективен и ефективен енергиен източник за промишлеността, домакинствата и обществените сгради в общината.

Възможни дейности: увеличаване експлоатационния живот на депото за твърди битови отпадъци чрез намаляване на количествата на смесените битови отпадъци, предназначени за крайно обезвреждане, въвеждане на икономически стимули за намаляване образуването на отпадъци изобщо, повишаване на екологичното съзнание на местната общност чрез информационни кампании и конкурси; популяризиране на схемите за „еко-маркировка", контрол върху спазването на изискванията, въведени в нормативната уредба, вкл. върху спазването на забраните за изхвърляне в общия отпадъчен поток на опасни домакински отпадъци, както и подобряване на организацията по разделяне, временно съхранение, събиране и транспортиране на отпадъците, провеждане на масови информационни кампании за подобряване на екологичната култура.

Всяка предвидена интервенция може да обхваща комплекс от дейности, подлежащи на финансиране със собствени или заемни средства, публично-частни партньорства, средства от различни оперативни програми или от други източници. Възможно е да бъдат идентифицирани мерки, за чието изпълнение не винаги е необходим финансов ресурс – например разработването на общински наредби.

Мярка: Превенция на риска и изменение на климата

Възможни дейности: мероприятия/дейности и др. в съответствие с предвидените в действащата Национална програма за превенция и ограничаване на свлачищата на територията на Република България, ерозията и абразията по Дунавското и Черноморското крайбрежие 2015-2020 г. и последващите, повишаване готовността на населението и капацитета на силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения и други природни катаклизми, вкл. дейности за повишаване на информираността на населението, обучения, информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на политиките, свързани с изменението на климата.

Потенциалните източници на финансиране включват ПОС 2021-2027 г., ПРСР 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове, както и използване на финансови инструменти.

Мярка: Съхраняване, опазване и експониране на природното наследство, извън зоните по Натура 2000 и защитените територии

Дейности, насочени към изграждане на еко-пътеки до основните обекти на Защитените територии, защитените местности и територии от Натура 2000, осигуряване на буферни паркинги за посетители, надеждна маркировка на пешеходни пътеки, изграждане на заслони, вело-трасета. Дейности за създаване на оптимална симбиоза между мрежите на НАТУРА и тези на културно-историческото и природно наследство.

Потенциалните източници на финансиране включват ПОС 2021-2027 г., републиканския бюджет и национални фондове.

4. Добро управление за всеки жител за Община Кайнарджа

Мярка: Управление в подкрепа на развитието

Ефективната работа на публичните институции в значителна степен допринася за създаване на подкрепяща среда за развитие на икономиката, социални капитал и подобряване параметрите на околната среда. След два седемгодишни периода на осъществяване на значими инициативи за развитие капацитета на администрацията, в следващите години, фокусът е поставен върху цифровизация на базите данни и процесите и въвеждане на ИКТ-базирани решения за управление и подкрепа на развитието.

От ключово значение в тази ситуация е община Кайнарджа да засили своя административен капацитет, особено по отношение на подготовка на проектни идеи разработване на проекти, и осигуряване на необходимите данни, устройствени предпоставки и решения, свързани с кандидатстване за финансиране по различните оперативни програми и финансови инструменти.

Кризата, свързана с COVID-19, подчерта стратегическото значение на ефективната публична администрация и на доброто функциониране на цифровото управление, включително електронното здравеопазване, достъпът до електронни административни услуги и електронния обмен между администрациите. В допълнение намаляването на административната тежест ще подобри бизнес средата и ще насърчи инвестициите, което ще окаже положително въздействие върху темпа на възстановяването на регионалната и местната икономика.

Мярката адресира дейности за повишаване капацитета на общинската администрация и подобряване на професионалната компетентност на служителите, организиране на обучения, семинари, конференции, пътувания с учебна цел, съвместни срещи, включващи

и социално-икономическите партньори, повишаване на институционалния капацитет и ефективността от действията на общинската администрация за развитие на уменията за управление на проекти и усвояване на средства от структурните и инвестиционния фонд.

Мярка: Обмен на добри практики с общини за разширяване на междуобщинското сътрудничество

Мярката адресира дейности за повишаване капацитета на общинската администрация в помощ на бизнеса и гражданите, на база опита на съседни общини и внедряване на добри практики, вече изпитани при тях, изграждане на междуобщински и международни сътрудничества и партньорства за решаване на общи проблеми и обмен на добри практики и знания с различни организации и други страни за развитие на мобилни административни услуги, услуги от друго естество, косвено свързани с администрацията, развитие на иновативни младежки дейности, организиране на съвместни панаири и културни празници и развитие на съвместни туристически продукти и атракции.

III. ОПИСАНИЕ НА КОМУНИКАЦИОННАТА СТРАТЕГИЯ, НА ПАРТНЬОРИТЕ И ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ И ФОРМИТЕ НА УЧАСТИЕ В ПОДГОТОВКАТА И ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПИРО

Основната цел на Комуникационната стратегия е да стимулира съпричастността и активното участие на населението на община Кайнарджа, структурите на гражданското общество и бизнеса, развиващи дейност на нейната територия, както и на партньорите и заинтересованите страни за участие в подготовката и изпълнението на ПИРО при спазване на принципите за партньорство и осигуряване на информация и публичност. Успоредно с това дейностите по изпълнение на ПИР са насочени към утвърждаване ролята на община Кайнарджа като активна страна в провеждането на политики и формирането на позитивни нагласи за нейното прозрачно управление.

Принципът за партньорство, публичност и прозрачност на всички нива е един от основните принципи, на които се основава разработването и прилагането на политиката за регионално развитие. Прилагането на принципа на партньорство е важен механизъм за повишаване на устойчивостта на взетите решения и планираните цели и задачи, за ефективността на тяхната реализация. Основната цел на информиране и публичност в процеса на разработване на ПИРО е повишаване обществената осведоменост и осигуряване прозрачност при разработване на план за интегрирано развитие на местно и регионално ниво. Публичните консултации повишават обществената ангажираност и съпричастност на местната общност и на всички заинтересовани страни и подпомагат процеса на събиране на ценна информация за вземане на правилни решения.

Идентифицираните заинтересовани страни в процеса на изготвяне на Плана за интегрирано развитие на община Кайнарджа са гражданите, представителите на бизнеса и неправителствени организации, работещи на територията на общината, представителите на общинската администрация, кметовете на населени места и кметските наместници.

Процесът на консултации стартира още в началото с цел актуализиране на наличните данни, необходими за разработването на ПИРО, и информиране на служителите в общинската администрация и основни заинтересовани страни за етапите на изготвяне на документа. В рамките на началния етап е направено предварително планиране на консултациите и първоначално идентифициране на заинтересованите страни и участници. Изготвен е списък на групите заинтересовани страни, вкл. конкретни фирми и неправителствени организации, работещи на територията на общината. Подготвена е анкета и е проведено анкетно проучване сред местното население.

При изготвянето на проекта на ПИРО, документът беше публикуван на официалната страница на Общинска администрация за мнения и предложения от широката общественост. Едва след това се пристъпи към финализиране на плана и представянето му за приемане от страна на Общинския съвет.

Публичността и прозрачността в процеса на разработването и реализирането на ПИРО е цикличен, а не еднократен процес. Той изисква равнопоставен диалог, който води до обществен консенсус. Публичността е начин за повишаване на разбирането, активността и отговорността на всички заинтересовани страни.

С оглед усложнената обстановка във връзка с разпространението на Covid-19, набирането на основната информация и анкетните проучвания бяха проведени по електронен път.

Набраната информация и проведеното анкетно проучване показа картината на настоящото състоянието на общината: какви са основните проблеми, какви са вижданията на местната общност за приоритетите за развитие и възможностите за подобряване на социално-икономическото положение.

Определянето на приоритетите и целите на ПИРО и на мерките, чрез които ще се реализират тези цели, са планирани с участието на всички партньори и заинтересовани страни.

Анкетата е попълнена от 43 жители на общината, от които 27 жени и 16 мъже.

До 25 годишна възраст са 5,56% от анкетираните; във възрастовата група от 26 до 45 години са 27,78%; 36,11% са във възрастова група 46-55 години, а между 56 и 65 години са 30,55%.

Най-голям е делът на анкетираните със средно образование – 33,33%; по 22,22% са анкетираните със средно специално образование и с висше – магистър; 13,9% са висшистите със степен бакалавър; а 8,33% са анкетираните с основно образование.

Анкетата е попълнена от 19 жители на с. Кайнарджа; 6 – от с. Голеш; 4 от с. Средище; 4 – от с. Войново; 4 от с. Зарник; по 1 от с. Краново и с. Полковник Чолаково. Петима от анкетираните не са посочили населено място.

Ключовите фактори за развитие и проблеми, които трябва да бъдат преодолени

Проведеното анкетно проучване сред граждани на общината идентифицира основните проблеми, за чието решаване следва да бъдат планирани мерки през периода 2021-2027 г. Като основни проблеми за развитието на община Кайнарджа анкетираните са посочили икономическите (28,77%), демографските (26,03%) и социалните (19,18%) проблеми.

Най-важният проблем на населените места от общината ***е липсата на работни места (23,93%).*** Обезлюдяването, безработицата и ниските доходи (19,66%) са вторите по важност проблеми, като обезлюдяването е в голяма степен резултат от безработицата и ниските доходи на населението. Ограниченият достъп до здравни услуги (9,40%) до голяма степен е свързан и с транспортната достъпност (7,69%), тъй като липсва обществен транспорт в рамките на самата община, и почти липсва връзка с областния град Силистра и с другия по-голям град Дулово, където са най-близките здравни заведения. В голяма част от населените места извън общинския център с. Кайнарджа проблем представлява и сметосъбирането (5,12%). Следващият по значение проблем е състоянието на техническата инфраструктура и елементите на селищната среда (4,27%). Липсата на улично осветление е проблем за 2,56% от анкетираните, също толкова са посочили като проблем и битовата престъпност. 3,44% от анкетираните смятат, че от значение е и ограничения достъп до културни събития, а 1,71% - до социални услуги. В населените места от общината не представлява проблем достъпа до административни услуги.

Като основни демографски и социални проблеми на община Кайнарджа 30,43% от анкетираните са посочили *безработицата,* 21,74% - ***ниската образованост*** на населението и 20,65% - миграцията на млади и образовани хора, което е последствие от основния социален проблем – безработицата. Ниската раждаемост е основен демографски проблем за 14,13% от анкетираните. Ниското качество и затруднения достъп до

здравеопазване е важен социален проблем за 6,52% от населението. Престъпността и нарушенията на обществения ред е посочен като социален проблем от 3,26% от анкетираните, а 2,18% са посочили като такъв ниското качество и затруднен достъп до социални услуги. 1,09% считат, че проблем е и неефективната интеграция на групи в неравностойно положение. Ниско качество и затруднен достъп до образование не е проблем от значение за развитие на общината.

Най-сериозният икономически проблем на община Кайнарджа според 32,91% от анкетираните е недостигът на квалифицирани кадри. Недостатъчното разнообразие на икономическите сектори е посочено като проблем от 21,52%. Липсата на подкрепа за стартиране на нови предприятия е определено като проблем от 12,66%. За 8,86% от анкетираните проблем пред развитието на общината е липсата или недостатъчното развитие на високотехнологични и иновативни производства. Сезонната зависимост на местните производства е посочен като проблем от 7,59% от анкетираните, а 5,07% - това е липсата на подкрепа за стартиране на нови предприятия. По 2,53% са посочили като проблем преобладаващи отрасли с ниска производителност и ефективност, липсата на терени и сгради, отдалеченост от основни транспортни артерии за износ на продукция и слабо развити трансгранични връзки със съседни държави. Неконкурентни и замиращи производства в местната икономика са посочени като проблем от 1,27% от анкетираните.

Като най-съществените проблеми на техническата инфраструктура в общината по 25% от анкетираните са посочили състоянието на ВиК мрежата и липсата на обществен транспорт/свързаност между населените места. Според 17,31% от анкетираните проблем на техническата инфраструктура е състоянието на околната среда – зелени площи, води, въздух и отпадъци. Състоянието на обществения сграден фонд (13,46%), състоянието на пътната инфраструктура (11,54%) и недостига на обекти за обществено обслужване са проблеми също от съществено значение за развитието на община Кайнарджа.

Най- важен фактор като двигател за развитието на общината до 2027 г. анкетираните са посочили ***привличането на инвеститори за създаване на нови предприятия и работни места*** (37,81%). Предвид настоящото икономическо състояние на общината с преобладаващо развитие на селско стопанските сектори, за 28,05% от анкетираните важен фактор е развитие на ***селското стопанство и създаване на преработвателни предприятия***. От съществено значение е и повишаване капацитета на местната общност за изпълнение на проекти (12,19%) и повишаване образованието и квалификацията на човешките ресурси (10,98%). Подобряване на техническата инфраструктура (6,09%) и

подобряване качеството и он-лайн достъпа до административни услуги (4,88%) също се явяват важни фактори за развитие на общината.

Основно ограничение за развитие на успешен бизнес в общината според 42,63% от анкетираните е липсата на квалифицирана работна ръка. Липсата на подходящи терени за инвестиции (14,75%) и на офис пространства (8,19%) също ограничава възможностите за успешен бизнес в община Кайнарджа. Липса/лошо състояние на техническата инфраструктура, вкл. в индустриални зони също е фактор, ограничаващ развитието на успешен бизнес според 13,11% от анкетираните. Такъв фактор се явява и затруднения достъп до основни логистични центрове и пазари (9,84%). Липса на подходяща информационна инфраструктура (6,56%) и данъчни и административни бариери също ограничават възможностите за развитие на успешен бизнес в общината.

Като основен проблем, който община Кайнарджа трябва да реши приоритетно в периода на изпълнение на ПИРО 2021-2027 г. на първо място анкетираните са посочили ***осигуряване на качествени работни места***. На второ място са посочени определянето на места за обработка на оборски тор и производство на компост или други органични торове и насърчаване на икономическото развитие. Следващите по важност проблеми за решаване са подобряване качеството на образователните, социалните и здравни услуги и на техническата инфраструктура и селищната среда. Приоритет следва да бъде и създаването на условия за развитие на животновъдството и на инфраструктурата, свързана с това.

52% от анкетираните заявяват, че познават приоритетите на Общинския план за развитие на община Кайнарджа за периода 2014-2020 г. 46,67% от тях ползват като източник на информация за запознаване с развитието на общината интернет страницата на Община Кайнарджа; 25% се информират от различни медии – вестници, радио, телевизия; 15% ползват други интернет сайтове и портали или електронни медии; за 8,33% източник на информация са участията в публични събития – фокус групи, обществени обсъждания и др., а 5% са заявили, че не се интересуват от развитието на общината и не ползват източници на информация.

Според анкетираните, приоритетните зони за въздействие, в които трябва да се насочат повече ресурси и мерки в Плана за интегрирано развитие на община Кайнарджа 2021-2027 г. са:

1. Подобряване на съществуващите и/или изграждане на индустриални и бизнес зони – 27,91%;

2. Подобряване на зоните/елементите на селищната среда и подобряване и развитие на зони за отдих и туризъм – по 18,60%;

3. Подобряване и развитие на зони за култура и духовност и подобряване на зони с преобладаващи жилищни функции – по 11,63%;

4. Подобряване на зони за транспортна дейност – 9,30%;

5. Подобряване на зони с преобладаващи административни/публични функции – 2,33%.

Предложени идеи за проекти, които община Кайнарджа може да изпълни съвместно със съседни общини през програмния период 2021-2027 г. чрез Интегрираните териториални инвестиции (ИТИ):

1. Туристически маршрут/еко пътека между обекти от общините Кайнарджа и Алфатар, и румънските общини Липница и Баняса;

2. Възстановяване на транспортната връзка между община Кайнарджа и община Тервел, като се възстанови пътната инфраструктура между с. Средище и гр. Тервел през селата Давидово-Гуслар-Безмер-гр. Тервел;

3. Да се разнообрази и подобри туристическата дейност, атракции и съоръжения за посетителите-туристи с партньор община Алфатар;

4. Да се направи продължение на еко пътека от с. Крановo през обекта, който се разработва от НПО, през Марковата канара и да продължи на Румънска територия по маршрут, свързан с легенди.

Предложения за конкретни проекти и дейности, които да бъдат включени в Плана за интегрирано развитие на община Кайнарджа за периода 2021-2027 г.:

1. Да се почисти пространството в парк „Историческа чешма“, да се отстранят незаконни постройки и заграждения;
2. Изграждане на санитарен възел в центъра на с. Кайнарджа;
3. Намаляване на високата безработица – чрез програми за обучения и преквалификация на хората;
4. Привличане на завърналите се от чужбина жители на селото за разкриване на работни места – чрез подкрепа от общината;
5. Изграждане на канализация в селата;
6. Разкриване на здравен пункт за детски и възрастни и аптека;
7. Подкрепа за ЗС от общината – за наемане на пасища, за участия в европейски проекти

за развитие на земеделието;

8. Подкрепа за намиране на работа за завършилите образование жители – за да насърчим и тези след тях;
9. Осигуряване на материална база на НЧ „Стефан Караджа-1943“ в с. Средище, която да се използва за дейности в по-голям мащаб – използване на вече изоставени неизползван сграден фонд, - т.к. е единствен културен център в селото;
10. Ремонт на на междуселищната пътна инфраструктура в общината и по-конкретно между Средище-Давидово-Посев и Попрусаново;
11. Решаване на проблема с бездомните кучета;
12. Повишаване на енергийната ефективност в читалищата от общината – топло изолиране на външни стени; внедряване на отоплителни инсталации;
13. Обновяване на киносалон в читалище в с. Кайнарджа;
14. Изграждане на нова детска градина и детска площадка, люлки, пързалки и др. за малки деца; спортна зала;
15. Да се увеличи броят на социалните услуги, насочени към възрастните хора в с. Краново
16. Проекти за насърчаване на малки семейни предприятия и за подкрепа на частни земеделски стопанства за намаляване на безработицата;
17. Стимулиране създаването и развитието на микро предприятия за услуги и преработка, вкл. на селскостопанска продукция, с цел развитие на предприемачеството и икономиката в района.
18. Развитие на местното производство, туризма и услугите на база природните дадености, историческото и културно наследство на територията.

Осигуряване на информация, отчетност и прозрачност относно постигнатите резултати

Публичността и прозрачността са основите, върху които се гради демократичното управление. Прозрачно работещата община се стреми да бъде открита, достъпна и отговорна за своите действия. Такава община търси сътрудничество и отчетност за своята дейност чрез разширено гражданско участие. Тя непрекъснато комуникира открито и активно с различни организации, институции и населението на общината. Предвидените

дейности за осигуряване на информация, отчетност и прозрачност са съобразени с получените в рамките на проведеното анкетно проучване отговори:

- ✓ 52% от анкетираните заявяват, че познават приоритетите на Общинския план за развитие на община Кайнарджа за периода 2014-2020 г.
- ✓ 46,67% от тях ползват като източник на информация за запознаване с развитието на общината интернет страницата на Община Кайнарджа;
- ✓ 25% се информират от различни медии – вестници, радио, телевизия;
- ✓ 15% ползват други интернет сайтове и портали или електронни медии;
- ✓ за 8,33% източник на информация са участията в публични събития – фокус групи, обществени обсъждания и др.,
- ✓ 5% са заявили, че не се интересуват от развитието на общината и не ползват източници на информация.

Освен осигуряване на публичност и прозрачност в процеса на планиране на ПИРО, община Кайнарджа планира да осъществява целенасочени дейности и при реализиране на поставените приоритети, цели и мерки и конкретни проекти.

За изграждане на добре хармонизиран механизъм за работа и взаимно доверие, комуникационният подход за водене на по-широк и задълбочен дебат за развитието на общината включва:

- ✓ Консултации с всички заинтересовани страни за координация и мобилизация на местните ресурси с цел успешно прилагане на политиката за местно интегрирано развитие
- ✓ Диалог и съобразяване с мнението на гражданите;
- ✓ Обсъждането на влиянието на реалните общински политики върху ежедневието на хората;
- ✓ Достъп до гражданите чрез предпочитани от тях информационни канали.

По този начин се осигурява широка популярност и подкрепа от страна на всички заинтересовани страни в процеса на проектиране и изпълнение на конкретни инициативи, заложени в Плана.

За да са ефективни мерките за публичност и прозрачност е важна комуникацията между местната власт и партньорите през целия процес от разработването до контрола и оценката

на изпълнението на ПИРО. За целта се прилагат различни директни и дистанционни форми на комуникация.

Механизмът за прилагане на принципа на партньорство и осигуряване на информация се прилага както в процеса на изготвянето на ПИРО, така и в процеса на изпълнението му. Основните инструменти за осигуряване на информация и публичност са:

- ✓ годишни доклади;
- ✓ междинната оценка;
- ✓ последващата оценка след края на периода на действие на ПИРО.

Годишните доклади за изпълнението и изготвените междинна и последваща оценка следва да бъдат публични и до тях да бъде осигурен достъп на интернет страницата на общината.

Контролът върху целесъобразното прилагане на Плана е част от цялостното му управление и спомага за предотвратяване на рисковете от неизпълнение на предвидените дейности, респективно на приоритетите и целите. Той осигурява също и обратна връзка, необходима за ефективната комуникация. За осигуряване на високо ниво на информираност с оглед участието на заинтересованите страни е подходящо използването на следните инструменти:

- ✓ интернет страница на община Кайнарджа;
- ✓ други електронни медии;
- ✓ провеждане на публични събития.

IV. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗОНИ ЗА ПРИЛАГАНЕ НА ИНТЕГРИРАН ПОДХОД ЗА УДОВЛЕТВОРЯВАНЕ НА ИДЕНТИФИЦИРАНИТЕ НУЖДИ И ЗА ПОДКРЕПА НА ПОТЕНЦИАЛИТЕ ЗА РАЗВИТИЕ И НА ВЪЗМОЖНОСТИТЕ ЗА СЪТРУДНИЧЕСТВО С ДРУГИ ОБЩИНИ

Зоната за прилагане на интегриран подход (Зона за въздействие) е пространствено обособена територия с определена характеристика и състояние на физическата среда, социална и/или етническа структура на населението и характер и структура на основните фондове. Зоните за прилагане на интегриран подход се определят на базата на общи характеристики на определена територия и/или общи проблеми или потенциали за развитие.

Предложението за приоритетни зони за въздействие е изготвено въз основа резултатите от направения социално-икономически анализ, проведено анкетно проучване,

идентифицираните потенциали за развитие, предвижданията на стратегическите и планови документи на Община Кайнарджа, както и документи от по-високо ниво.

За община Кайнарджа могат да се идентифицират следните зони, споделящи сходни проблеми и възможности:

1. **Зона с принос за опазване на околната среда –** с оглед опазване на околната среда и изграждане на екологична култура за устойчиво развитие на общината се предполагат интервенции в Зелена система на населените места и енергийна ефективност – улично осветление и сгради; съхраняване, опазване и експониране на природното наследство, вкл. извън зоните по Натура 2000 и защитените територии; подобряване качеството и ефективността на ВиК инфраструктурата, изграждане на инсталация за компостиране или производство на друг вид органични торове и обезвреждане на оборския тор.

2. **Зона за подкрепа на бизнеса –** обхваща териториите за развитие на местния бизнес и услугите на база съществуваща материална база, в т.ч. сграден фонд, собственост на бизнеса, общината и държавата. Следва да се планират действия и мерки, насочени към развитие и поддържане на природните и културно-исторически обекти с оглед развитие на туризма, туристически атракции и съоръжения; разработване и реализиране на съвместни туристически маршрути със съседни общини, вкл. от Румъния; насърчаване развитието на селското стопанство във всички сектори и свързаните производства, организиране на фермерски пазар: „От фермата до масата“, където да се продават храни директно към краен потребител.

3. **Зона с приоритет обществено обслужване -** обхваща всички населени места от общината. Съгласно направения анализ и предложения от населението, следва да се планират действия за благоустрояване и рехабилитация на улична мрежа, публични пространства, транспортна достъпност, техническа инфраструктура, адекватни здравни и социални услуги и инфраструктура, качествено образование и обучение, вкл. професионално обучение и учене през целия живот, както и за културен живот и културна инфраструктура.

V. ПРОГРАМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЯ НА ПИРО И ОПИСАНИЕ НА ИНТЕГРИРАНИЯ ПОДХОД ЗА РАЗВИТИЕ

Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие (ПИРО) на община Кайнарджа 2021– 2027 г. е представена в Приложение № 1.

Докато Планът за интегрирано развитие представлява стратегически документ относно политиката за постигане на устойчиво интегрирано развитие на общината, Програмата за неговата реализация има оперативен характер и конкретизира начина, практическите мерки, инвестиционните дейности и проектите/проектните идеи, за постигане целите на развитието. Програмата за реализация има задача въз основа на целите и приоритетите за развитие на общината, залегнали в ПИРО, да осигури вътрешната и външната съгласуваност на факторите на развитието и ресурсите за реализация на ПИРО, като оптимизира възможностите за финансиране, институционална подкрепа и техническа помощ за изпълнение на ПИРО.

Основните структурни елементи на Програмата са мерките и проектите/проектните идеи по съответните приоритети на ПИРО. Тя е многогодишна и може да бъде актуализирана периодично, в зависимост от условията и прогнозите за реализацията на ПИРО, нормативни промени, политически колебания и променени политики, както и след окончателното приемане на стратегическите документи за програмния период 2021-2027 година както на нива ЕС, така и на национално ниво. Целта на тези промени е осигуряване на ефективност и ефикасност при изпълнението на ПИРО и постигане целите и приоритетите за развитие на община Кайнарджа..

Неразделна част от Програмата за реализация на Плана за интегрирано развитие на община Кайнарджа 2021– 2027 г. е Индикативния списък на важни за общината проекти, които ще се разработват и изпълняват в рамките на Програмата (Приложение №1А). Включените проекти или проектни идеи са от особена важност за развитието на общината, по тях има известна степен на проектна готовност по отношение изготвянето на инвестиционен проект, неговото съгласуване и прилагане на всички изисквания по ЗУТ, и следва да бъдат реализирани приоритетно.

Индикативният списък с проекти може да бъде актуализиран, като нови проекти следва да бъдат включени в приложението след постигането на съгласие и прилагане принципа на партньорство.

Приложенията са изготвени по образците, регламентирани в Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г. от м. март на Министерството на регионалното развитие и благоустройството.

Съгласно Указанията, е разработена и Индикативна финансова таблица (Приложение № 2). Тя представлява обща оценка на необходимите ресурси за реализация на приоритетите

на Плана за интегрирано развитие на община Кайнарджа 2021–2027 г. и описва финансовата рамка на поетите ангажименти по изпълнението на ПИРО. Необходимите ресурси обхващат всички планирани средства за реализацията на идентифицираните мерки и проекти/проектни идеи. Индикативната финансова таблица дава прогноза за пълния обем на всички финансовите ресурси (собствени и привлечени; безвъзмездни помощи, субсидии, трансфери или друг вид публични и частни средства), които ще бъдат необходими за реализиране на планираните инвестиции на територията на общината в съответствие с приоритетите и целите на Плана за интегрирано развитие на община Кайнарджа и ще допринасят за развитието ѝ през периода до 2027 г. Общата сума на посочените финансови ресурси, включително по отделните приоритети, е индикативна и актуална към момента на изготвянето ѝ и може да претърпи корекции в зависимост от възприетите подходи и степента на изпълнение на приоритетите, промените в пазарните условия, необходимостта от гъвкаво управление и оптимизиране на предвидените средства, чрез преразпределение между отделните приоритети на базата на аргументирани промени в предвидените мерки и проекти.

Програмата за реализация на ПИРО и приложенията към нея подлежат на периодична актуализация с цел включване на нови мерки, дейности, проекти или източници на финансиране.

VI. МЕРКИ ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ ИЗМЕНЕНИЕТО НА КЛИМАТА И МЕРКИ ЗА АДАПТИРАНЕ КЪМ КЛИМАТИЧНИТЕ ПРОМЕНИ И ЗА НАМАЛЯВАНЕ НА РИСКА ОТ БЕДСТВИЯ

1. Същност и характеристика на измененията на климата

Климатът се дефинира като многогодишния режим на времето, характерен за дадена местност, в зависимост от географското ѝ положение. Изменението се отнася до „промяна в климата, дължаща се пряко или косвено на човешката дейност, която променя състава на глобалната атмосфера и която е в допълнение към естествената променливост на климата, наблюдавана в сравними периоди от време“. Според голяма част от съвременните теории и изследвания, посветени на климатичните промени, в следствие на т.нар. „парников“ ефект, се наблюдава постепенно покачване на средногодишните температури на Земята. Основен принос за това имат генерираните парникови газове (ПГ), чиито количества зависят от човешката дейност. Най-голям принос за общите емисии на ПГ в България имат сектор „Енергетика“, следван от сектор „Транспорт“. Други сектори като „Бит и услуги“, „Животновъдство“ и „Отпадъци“ – също имат значителна роля за

формирането на ПГ. В последните години те се характеризират с тенденция на нарастване на емисиите в тях, дължащо се на повишения стандарт на живот, довеждащ до по-голяма енергийна консумация и отделяне на повече отпадъци от различни продукти и активности.

2. Факти за изменението на климата в България

• От края на 70-те години на миналия век в България се наблюдава тенденция към затопляне, като през втората половина на XX век зимите са по-меки.

• 20 от последните 24 години след 1989 г. са с положителни аномалии на средната годишна температура на въздуха, спрямо климатичната норма (1961-1990 г.).

• Най-дълги периоди на засушаване са наблюдавани през 40-те години и последните две десетилетия на XX век, а най-значителните суши – през 1945 и 2000 г.

• Наблюдават се повече и по-дълги периоди на засушаване, следвани от сериозни бури и тежки наводнения с разрушения и жертви.

• увеличение на регистрираните в метеорологичната мрежа случаи с проливни валежи;

• Годишната амплитуда между максималната и минималната температура на въздуха намалява – минималната температура се повишава по-бързо от максималната.

• Снежните месеци в планините намаляват, а дебелината на снежната покривка показва трайна тенденция към изтъняване.

• Данните от фенологичните наблюдения показват изпреварване в развитието със 7-15 дни в различните климатични райони, което недвусмислено свидетелства за затопляне на климата през последните 30 години, в сравнение с предишни периоди

3. Общи Европейски и национални действия по отношение на климата

Стремежът на Европейския съюз е да осигури устойчиво развитие на всички жители в Общността. Това е развитие, при което се „задоволяват нуждите на настоящето, без да се застрашават възможностите на бъдещите поколения да задоволяват своите нужди“. Затова и устойчивото развитие обхваща три аспекта – социален, икономически и екологичен. Тази концепция се дефинира не само като отделна и независима, а като хоризонтална политика, от която останалите общи и секторни политики и управленски процеси следва да бъдат йерархично зависими, т.е. устойчивото развитие трябва да бъде водещият принцип при вземането на решения на всички нива – наднационално, национално, регионално и местно. Неразделна и много важна част от темата на устойчивото развитие е проблематиката свързана с изменението на климата. Това се признава и от Европейския

съюз, който утвърждава Европейски зелен пакет – пътна карта за постигане на устойчивост на икономиката на ЕС. Това е нова стратегия за растеж, която има за цел превръщането на ЕС в справедливо и благоденстващо общество с модерна, ресурсно ефективна и конкурентоспособна икономика, в която през 2050 г. няма да има нетни емисии на парникови газове и икономическият растеж не зависи от използването на ресурси. Зеленият пакт е неразделна част от стратегията на Европа за изпълнение на програмата ѝ до 2030 г. в отговор на дефинираните от Организацията на обединените нации, цели за устойчиво развитие. Пакетът включва редица стратегии в различни области като промишленост, биоразнообразие и други.

В България през 2012 година е приет и Трети национален план за действие по изменение на климата с хоризонт до 2020 година. Той определя политиката на България в областта на климатичните промени и се основава на приетите от страната ни международни ангажименти с ратифицирането на Рамковата конвенция на ООН за изменението на климата (РКООНИК), Протокола от Киото, Парижко споразумение, както и европейското законодателство в тази област. Най-голямо влияние в периода 2021-2027 г. ще има, приетата през 2019 г. от Министерски съвет, Национална стратегия за адаптация към изменението на климата и План за действие с хоризонт 2030 година. Тя отразява новият контекст на политиките, свързани с климатичните промени. В нея е зададена рамка за действия за адаптиране към изменението на климата (АИК) и приоритетни направления до 2030 г., като идентифицира и потвърждава необходимостта от действия за АИК както за цялата икономиката, така и на секторно ниво. Включените в нея сектори са: „Селско стопанство“, „Биологично разнообразие и екосистеми“, „Енергетика“, „Гори“, „Човешко здраве“, „Транспорт“, „Туризъм“, „Води“. Управлението на риска от бедствия се разглежда като междусекторна (интегрирана) тема.

Влияние върху климата в страната ще окаже и изпълнението на Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България 2021-2030 г. (НПЕК), изготвен в изпълнение на Регламент (ЕС) 2018/1999 относно управлението на Енергийния съюз и на действията в областта на климата. В него енергийните цели до 2030 г, които са определени за постигане от България са:

- Намаляване на първичното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007 с 27,89%;

- Намаляване на крайното енергийно потребление в сравнение с базовата прогноза PRIMES 2007 с 31,67%;

- Постигане на 27,09% дял на енергията от възобновяеми източници в брутното крайно потребление на енергия;
- Най-малко 15% между системна електроенергийна свързаност.

Постигането на тези цели неминуемо ще окаже влияние върху подобряването на климата в страната.

4. Законодателна рамка на действията по отношение на климата

Република България е страна, ангажирана по Рамковата конвенция на ООН по изменението на климата (РКООНИК, 1999 г.), Протокола от Киото (2002 г.), новото рамково международно споразумение (2012 г.), както и по Парижкото споразумение (2015 г.) Това задължава България да се стреми към следното:

- Намаляване на вредните емисии от парникови газове в атмосферата;
- Оценка на въздействието на климатичните промени спрямо социално-икономическото развитие;
- Насърчаване на научните изследвания свързани с въвеждането на нисковъглеродна икономика;
- Формиране на обществено осъзнаване относно екологичните проблеми и предизвикателства.
- На всеки пет години да представя подробен план с мерки, които ще спомогнат за справянето с изменението на климата.

Българските задължения се регламентират от националното законодателство чрез Закона за ограничаване изменението на климата (ЗОИК). В чл. 2 от него е посочена основната му цел: „…да гарантира намаляване на емисиите на парникови газове като основен елемент в политиката по ограничаване изменението на климата и да осигури дългосрочното планиране на мерките за адаптация към климатичните промени. Законът посочва и най-важните хоризонтални мерки, които водят до намаляване емисиите на парникови газове:

- Повишаване на енергийната ефективност;
- Повишаване на дела от енергията от възобновяеми източници;
- Улавяне и оползотворяване на метан;
- Залесяване, повторно залесяване и промени в земеползването;

- Насърчаване преминаването към видове транспорт с ниски емисии;
- Насърчаване използването на обществен транспорт;
- Развитие на научноизследователска дейност с оглед развитието на ефективна „зелена“ икономика;
- Повишаване на административния капацитет за изпълнение на екологична политика;
- Повишаване на осведомеността на гражданите по въпросите за изменението на климата и възможностите за адаптиране на живите организми към вече настъпилите промени.

Законът за опазване на околната среда също има отношение към климатичните промени, тъй като в него се регулира стратегическия процес във всички области на защита, мониторинг и управление на околната среда.

5. Общи хоризонтални мерки, свързани с изменението на климата

Общите хоризонтални мерки са в две основни направления:

- Мерки за ограничаване изменението на климата - предприемането на превантивни мерки, свързани с ограничаване на вредното въздействие на човешката дейност, допринасящо за парниковия ефект;
- Мерки за адаптация към изменението на климата - предприемането на мерки, свързани с предвиждането и определянето на негативните социални и икономически последици, свързани с измененията на климата; преодоляване на възникналите щети; идентифициране на възможностите, появили се следствие климатичните изменения.

Първият тип мерки са свързани с анализ и оценка на антропогенните фактори, които довеждат до увеличение на вредните емисии на парникови газове. Следват необходимите превантивни действия, които да неутрализират източниците на вредни емисии.

Вторият тип мерки е насочен към вече възникналите изменения на климата. Мерките за адаптация включват и точно предвиждане на предстоящите негативни явления и процеси, застрашаващи производството и потреблението на обществата. Необходимо е да се заложат мерки, които не само реагират спрямо настоящата ситуация, но и предхождат появата на бъдещи щети.

6. Принос на ПИРО за изпълнение на действията по отношение на климата

6.1. Мерки за противодействие на климатичните промени

Съгласно методическите указания на МРРБ за разработване на ПИРО, при разглеждането на рисковете, свързани с изменението на климата, в настоящия план е взета предвид Националната стратегия за адаптация към изменението на климата (НСАИК) и Плана за действие до 2030 г., както и други приложими нормативни и стратегически документи.

Според НСАИК България е разположена в един от регионите, който е особено уязвим към изменението на климата (главно чрез повишаване на температурата и интензивни валежи) и към нарастващата честота на екстремни събития, свързани с изменението на климата, като суши и наводнения. Рисковете, причинени от явления, свързани с изменението на климата, могат да доведат до загуба на човешки живот или да причинят значителни щети, засягащи икономическия растеж и просперитет. В научната общност съществува консенсус, че изменението на климата вероятно ще увеличи честотата и величината на екстремните метеорологични явления. Най-често срещаните хидрометеорологични и природни бедствия са екстремни валежи и температури, бури, наводнения, горски пожари, свлачища и суша. Специфичното разположение на община Кайнарджа, обуславя и положението на общината като особено рисково по отношение на посочените възможни аспекти на климатичните промени. Уязвимостта на населението и икономиката на България, и в частност на община Кайнарджа, към измененията на климата се усилва от относително високата степен на бедност, продължаващата концентрация на населението на страната в няколко индустриални и градски района и различните последици от прехода от държавно-контролирана икономика към свободна пазарна икономика. Трябва да се отбележи, че голяма част от мерките по отношение адаптацията към изменението на климата (АИК) зависят от инициативата и финансовата инвестиция на частния сектор. Това обстоятелство допълнително затруднява общинската администрация при предприемането на адекватни и работещи мерки за АИК. Научните прогнози сочат, че средната температура на планетата ще се повиши между 1,8°C и 4°C до 2100 г., като покачването в Европа се очаква да бъде дори по-високо от прогнозната глобална средна стойност. Изследванията, проведени от департамента по метеорология на Националния институт по метеорология и хидрология към Българска академия на науките (НИМХ),предвиждат повишение на годишната температура на въздуха в България до 2050 и 2080 г., като прогнозираните повишения са между 1,6°C и 3,1°C до 2050 г. и между 2,9°C и 4,1°C до 2080 г. От гледна точка на очакваните промени в режима на валежите, Вероятно е да има намаляване на валежите, което да доведе до значително намаляване на общите

водни запаси в страната. Прогнозите сочат намаляване на валежите с приблизително 15% до 2050 г. и 30-40% до 2080 г.

Според съществуващите сценарии за климатичните промени за България се наблюдава тенденция към увеличаване честотата на екстремни явления и бедствия, което се доказва от честите интензивни валежи, топли и студени вълни, наводнения и суши, урагани, горски пожари и свлачища. Очаква се биологичното разнообразие, сухоземните и водните екосистеми, както и секторите на водните ресурси, селското стопанство и горското стопанство да бъдат засегнати от предвижданите промени. Тези промени ще засегнат допълнително икономиката и обществото.

Изменението на климата не засяга всички територии еднакво поради различните местоположения, съответната им уязвимост и адаптивните възможности за справяне. Рискът е по-голям за сегментите на обществото и бизнеса, които са по-малко подготвени и по-уязвими. Особено рисков за община Кайнарджа е Сектор „Селско стопанство“. Изменението на климата ще бъде важен фактор за бъдещото развитие на селското стопанство.

Неблагоприятни ефекти върху животновъдството са сред възможните ефекти на територията на община Кайнарджа. Животновъдството ще бъде неблагоприятно засегнато от по-големия топлинен стрес вследствие повишаването на температурата и влажността на въздуха, което засяга здравето и доброто физическо състояние на животните. Промените в температурата и валежите могат да засегнат животновъдството по отношение на възпроизводството, метаболизма и здравето. Промените в температурата и валежите също може да доведат до разпространение на патогени, а паразитите могат да повлияят на разпространението на болести, като едновременно с това се намалява производителността на животните и се увеличава смъртността. Промените в климата може също да засегнат наличието и качеството на фуражните и пасищни ресурси. Неправилната употреба на оборския тор е една от причините за увеличаване на парниковите газове и трябва да се предприемат мерки за правилно и дългосрочно решаване на този проблем, като например се изгради инсталация за компостиране.

Като основна мярка за противодействие на климатичните промени се разглежда възможността за използване на ВЕИ. Изградените на територията на община Кайнарджа мощности от ВЕИ представляват добра основа за усвояване на тази възможност. Предвидените в плана мерки за въвеждане на ВЕИ за отопление и електрозахранване на обществени сгради и системи ще допринесе за противодействието на климатичните

промени. В общината използването на твърди горива е основен източник за отопление както в обществения, така и в битовия сектор. Това е свързано със замърсяване на въздуха и особено с отделянето на парникови газове, пряко влияещо върху климатичните промени.. Следва да се насърчават мерки за подобряване ефективността на сградните инсталации и мерки за поетапна подмяна на отоплителни уреди на твърдо гориво.

Важна цел при адаптацията с климатичните промени е осигуряване на достатъчно водни количества и ограничаване на загубите на питейна вода. Изключително високият дял на загуба на вода по водопроводната мрежа на общината и недостига на налягане е проблем от първостепенна важност, чието разрешаване следва да бъде във фокуса на развитие на общината през следващите седем години.

Въпреки, че на територията на общината всички населени места са с населени под 2 000 е.ж. и съответно не попадат в приоритетите за изграждане на канализационни системи и ПСОВ, необходимо е предприемането на действия за проектиране и финансиране на пречиствателни съоръжения, най-малко в големите животновъдни ферми.

Отделяните отпадъци и по-конкретно отделяните битови отпадъци имат пряко отношение към натрупването на парникови газове в атмосферата. Следва да се предприемат мерки за постигане на целите до 2030 г. за рециклиране на отпадъци и намаляване на количествата на депонираните отпадъци; мерки за предотвратяване генерирането на отпадъци; мерки за подготовка за повторна употреба и рециклиране, изграждане на системата за разделно събиране на отпадъци и подобряване на базата от знания относно кръговата икономика. Недоброто състояние на пътната мрежа също допринася за отделяне на парникови газове и други замърсители на въздуха, а така също и за създаваното шумово ниво и риск от пътни инциденти. Следва да се ускорят мерките по подновяване на пътните покрития, както и да се насърчават инвестициите за преминаване към по-екологосъобразен обществен и личен транспорт. По отношение на риска от природни бедствия основен фокус следва да бъде поставен върху управлението състоянието на хидротехническите съоръжения на територията на общината и продължаващите мерки за превенция на ерозионните процеси.

Други приоритетните действия, които могат да бъдат възприети във връзка с успешната адаптация към климатичните изменения на местно ниво, са следните:

- Управление на водите и разработване на добри практики за напояване.
- Насърчаване на устойчивото използване на природните ресурси и обработваемата земя и намаляването на уязвимостта на земеделските култури към въздействията от

изменението на климата, които могат да доведат до намаляване на добивите, загуба на приходи и загуба на конкурентоспособност.

• Подобряване поддържането и възстановяването на структурата на почвата и увеличаване на капацитета за инфилтрация на почвата, за да се сведе до минимум ерозията

• Регулиране на животновъдството с цел преодоляване на неблагоприятното въздействие на климатичните промени върху производителността на животновъдството. Усилията може да бъдат в посока адаптиране на земеделските стопанства и съоръжения, разнообразяване на животновъдството и подобряване на съществуващите пасища.

• Насърчаване на инвестициите в мерки за АИК и подобряване на инструментите за управление на риска от страна на частния сектор, НПО и местните общности.

• Земеделските производители обикновено имат ограничени ресурси и са застраховани при ниска премия, която не покрива загубите при екстремни събития, свързани с изменението на климата. Ето защо земеделските стопани се нуждаят от инвестиции, за да гарантират, че могат да покрият разходите за адаптиране към изменението на климата и подходящите инструменти за управление на риска.

• Разпространение на информация. Повишаването на осведомеността и общото образование относно изменението на климата е, наред с всичко останало, съществено предварително условие за добра адаптация. Извършените секторни анализи в НСАИК показват, че в България степента на осведоменост и нейните резултати за икономиката все още са много ниски. Като цяло хората осъзнават, че адаптирането към изменението на климата е важен въпрос, но имат много малко познания за последиците от промяната на местния микроклимат и мерките, които могат да бъдат предприети. Те също така нямат ясна представа за това как допринасят за проблема и какво могат да направят, за да намалят собственото си въздействие върху жизнената среда. Поради това са необходими допълнителни усилия за подобряване степента на осведоменост сред местните общности. Разпространението на информация е основно средство за изграждане на осведоменост за адаптацията. Информацията относно изменението на климата, ефекта от него и възможните действия за адаптиране трябва да бъдат формулирани по ориентиран към потребителя начин, за да се достигне до различни аудитории. Съществуват различни формати за комуникация, изпитани в други страни, като персонални консултации, интернет комуникация/платформи и средства за масово осведомяване, служещи за разпространяване на информация относно изменението на климата, въздействията му и евентуални действия за адаптиране

6.2. Мерки за адаптиране към климатичните изменения и ограничаване на свързаните с тях рискове:

• Приобщаване и интегриране на адаптирането към изменението на климата.Това включва укрепване на политиката и правната рамка за адаптиране и включването на съображенията за адаптация в съществуващите и бъдещите общински планове, програми и стратегии.

• Изграждане на административен капацитет за адаптиране към изменението на климата. Това включва изграждане на експертни познания и обучение на общинските служители с цел натрупване на база от знания и изследвания, за да се активират и подкрепят действията за адаптиране.

• Повишаване на осведомеността относно адаптирането към изменението на климата. Това включва повишаване на образованието и осведомеността на обществеността относно въпросите, свързани с адаптиране към изменението на климата и необходимостта от действия за адаптиране, които да бъдат осъществени в общината, за да се изградят обществено приемливи политики и участие в действията, свързани с адаптацията.

• Изграждане на устойчивост към изменението на климата. Това включва подобрено управление на инфраструктурата и активите и защита на природния капитал. За изпълнението на тази цел е необходимо сътрудничество с други сектори и структури, тъй като тя обхваща инфраструктурата на водните системи, инфраструктурата за доставка на енергия и опазването и подобряването на екосистемите услуги, включително тези, предоставяни от горските ресурси.

6.3.Мерки за ограничаване на въздействието от климатичните изменения.

Мерките за ограничаване на рисковете и за адаптация към климатичните промени са съобразени с предложените в НСАИК конкретни мерки, като за целите на ПИР, в обхвата на настоящия документ влизат само мерки, които могат да бъдат реализирани с административния потенциал на общината. Конкретните мерки, които ще бъдат възприети в политиката на община Кайнарджа, са следните:

• Разработване на обучение по изменение на климата;

• Предприемане на действия за разпространение на знания;

• Разработване на примерни програми за застраховане и управление на риска;

- Подобряване на правната рамка за АИК на местно ниво и нейната постоянна актуализация спрямо нормативните и стратегически документи на областно, национално и наднационално ниво;
- Подобряване на практиките за управление на водите
- Регулиране на графика на стопанските дейности спрямо климатичните изменения и въздействието им върху жизнения цикъл на растителните култури и животните;
- Подобряване на поддръжката на структурата на почвата и увеличаване на запасите от органични вещества и технологии за култивиране на почвата;
- Разработване на система за ранно предупреждение за опасни за здравето явления вследствие на климатичните промени;
- Изпълнение на дейности за обществено образование и повишаване на осведомеността относно въздействието на климатичните изменения и свързаните с това рискове;
- Максимално използване на изследователските и образователните институции;
- Подобряване на системите за наблюдение и мониторинг на водната инфраструктура, състоянието на естествените водоизточници и аквакултурите;
- Укрепване на капацитета за адаптация: кампании за повишаване на осведомеността относно АИК, образование и обучение.

VII. НЕОБХОДИМИ ДЕЙСТВИЯ И ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ПИРО

1.Общи положения

Целта на наблюдението и оценката на регионалното развитие, дефинирана в чл. 30 от ЗРР има за задача да се оцени постигане на ефективност и ефикасност на стратегическото планиране, програмирането, управлението и ресурсното осигуряване на регионалното развитие. Наблюдението и оценката отчитат резултатите от изпълнението на документите, които допринасят за регионалното развитие. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО има за цел да осигури ефективно изпълнение на плана, с оглед постигане на целите за интегрирано устойчиво местно развитие и ефикасно разходване на ресурсите за реализация на планираните дейности и проекти. Системата за наблюдение и оценка на изпълнението на плана обхваща следните съставни елементи:

- **Предмет на наблюдение** е изпълнението на целите и приоритетите за местно развитие съгласно определени физически и финансови индикатори, организацията и методите на изпълнение, прилагани от органите за управление, и мерките за осигуряване на информация и публичност за резултатите от изпълнението на ПИРО;
- **Специфичните цели** на наблюдението са: • проверка на финансовото изпълнение на плана; • проверка на изпълнение на плана в рамките на определен времеви период; • проверка на изпълнение на изискванията за прилагане на плана; • проверка за изпълнение на изискванията за информация и публичност; • постигане на целевите стойности на индикаторите за наблюдение.

2. Участващи структури и форми на комуникация

Основните участващи структури и форми на комуникация при наблюдението и оценката на ПИРО са регламентирани в ЗРР и правилника за неговото прилагане. Общинският съвет е ръководният орган за наблюдение на ПИРО. Кметът на общината организира наблюдението на ПИРО. Основният инструмент за наблюдение и оценка на реализацията на плана е годишният доклад, подготвян в началото на всяка година от програмния период, с изключение на първата. Кметът въвежда и контролира процедурата за подготовката на доклада, след което предлага завършения документ за одобрение от Общинския съвет. Неразделна част от процедурата е изпращането на доклада до председателя на Областния съвет за развитие. Специализираните дирекции и отдели в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на ПИРО. Тяхната роля е да осъществяват необходимата комуникация и координация с всички останали участващи страни. Съществена роля е и предоставянето на експертна дейност при подготовката на годишните доклади. Задължително е въвличането на институциите, предоставящи нужната информация за проследяване на плана, съобразно с неговите индикатори. Основните източници на информация са Национален статистически институт, РИОСВ, Регионална здравна инспекция, Регионално управление на образованието, Агенцията по заетостта, ЕВРОСТАТ и др.

3. Дейности по наблюдението и оценката на плана

Основна дейност по наблюдението на ПИРО е изготвянето на годишни доклади за неговото изпълнение, които се представят на широка общественост. Изводите от тях са основа за изготвянето на междинна и последваща оценки на ПИРО, както и аргумент за актуализирането му, при необходимост. Компетентните органи следва да предоставят информация относно предприетите мерки за осигуряване на публичност на плана,

идентифицираните проблеми и предложения за тяхното преодоляване, използваните начини за събиране на информация, функционирането на формираните партньорства. Изработването на междинна оценка на настоящия ПИРО е предвидено за 2024 година. Междинната оценка следва да проследи:

- прогреса на плана;
- актуалността на стратегията му спрямо настъпилите социално-икономически условия в страната;
- ефективността на комуникацията и координацията между звената, участващи в прилагането на плана. Тя следва да се изработи от експертен екип при взаимодействие между всички заинтересовани страни, предоставящи становища за досегашните резултати от плана.

Неразделна част от изготвянето на оценката са определянето на начините за събиране и обработка на информация, приложението на системата от индикатори. В заключителната си част междинната оценка следва да формулира насоки за корекции на плана, ако такива са необходими.

Предвид националните системи за управление и координация на процесите на регионалното развитие и управление на средствата от ЕС, основните задачи, които следва да бъдат изпълнявани при наблюдението и управлението на ПИРО са:

• проследяване на възможностите за финансиране на включените в Програмата за изпълнение проекти, вкл. очакваните графици и изисквания за финансиране;

• координация, организация и подготовка на необходимите предпроектни проучвания и изготвяне на инвестиционни проекти по смисъла на ЗУТ за включените в Програмата за изпълнение проекти, вкл. координация на графиците за изготвяне, заданията за проектиране и тръжните процедури;

• подготовка и окомплектоване на проектни предложения за осъществяване на планираните дейности в съответствие със специфичните изисквания на финансиращите институции;

• координация и наблюдение на изпълнението на договорите за финансиране на дейностите по ПИРО;

• подготовка на годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО и представянето им пред Общинския съвет;

• осигуряване на прилагането на принципа за комуникации, координация и партньорство със заинтересованите страни чрез участието им в процесите на наблюдение и актуализация на ПИРО;

• подготовка на прегледи на средата и изготвяне на предложения за актуализация на ПИРО и на Програмата за изпълнение в случай на необходимост;

• координация на процесите по наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО.

Предвид това, че липсата на „зрели" проекти, осигурени с адекватно предпроектно проучване и инвестиционно проектиране, е потенциална слабост при реализацията на ПИРО, като основна задача в първоначалния период на екипа за управление на ПИРО, може да се определи събирането и анализа на необходимата информация и изготвянето на необходимите предпроектни проучвания и възлагане изготвянето на инвестиционни проекти за включените в Програмата за изпълнение проекти.

Съгласно нормативно заложените изисквания, документите за проследяване на изпълнението и оценките включват:

• годишни доклади за наблюдение на изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2027 г..;

• междинен доклад за оценка изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2027 г. към края на 2024 г.;

• окончателен доклад за наблюдение на изпълнението на ПИРО за периода 2021 – 2027 г.;

• последваща оценка на ПИРО за периода 2021 – 2027 г., изготвен не по-късно от края на 2028 г.

4. Подход за разработването на системата от индикатори

Системата от индикаторите е неизменна част от цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на ПИРО. Тя е основен обективен инструмент за проследяване изпълнението му. Изборът на подходящи индикатори се базира на специфичните характеристики на стратегическата част на ПИРО и съвременните методи за наблюдение и оценка на стратегическото планиране, както и на Методическите указания за разработване и прилагане на ПИРО за периода 2021-2027 г. Процесът на разработването на системата от индикатори за настоящия ПИРО премина през три етапа:

♣ Преглед на научна литература и системи от индикатори използвани в сферата на регионалното и местно развитие;

♣ Систематизиране на приложими индикатори и дефиниране на нови;

♣ Анализ, организиране и избор на подходящи индикатори за целите на настоящия ПИРО.

Методиката, използвана при разработването на индикаторите за наблюдение и оценка на ПИРО, е така наречената SMART (умен). Наименованието ѝ произлиза от първите букви на критериите, на които трябва да отговарят индикаторите, на английски език, а именно:

♣ Specific (специфични) – съответстващи на целите и приоритетите;

♣ Measurable (измерими) – избраните индикатори са насочени към желаното бъдещо състояние (в сравнение с базовата стойност), съобразно визията и заложените цели на плана. Също така те са количествено определени, така че да се позволява тяхното сравнение;

♣ Available/Achievable (постижими) – индикаторите позволяват да бъдат измервани в определени интервали от време, чрез данни от официални източници на информация;

♣ Relevant/Realistic (реалистични) – индикаторите са пряко свързани с целите на плана и в същото време са реалистични;

♣ Timely (съобразени с времето) - заложената стойност на индикатора трябва да бъде постигната в ограничен период от време, което е взето предвид при неговото дефиниране.

Целевите стойности на индикаторите са съобразени с прогнозното демографско, икономическо, социално и екологично развитие на общината. Адекватното измерване на прогреса на ПИРО зависи от точността на началните стойности на отделните индикатори, които са определени от официални източници на информация. Целесъобразно е за нуждите, както на настоящия план, така и за бъдещето обективно измерване на различни области в развитието на общината, да се разработи и поддържа информационна база за всички предвидени индикатори. Базата данни следва да се поддържа от общинската администрация. За успешното събиране на нужната информация е необходимо активно, периодично и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните дружества, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Това ще позволи на общинските власти да поддържат справочник, който следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на ПИРО, заложени в системата за наблюдение и оценка на плана.

5. ИЗТОЧНИЦИ НА ИНФОРМАЦИЯ За набиране на изходните стойности на избраните индикатори са използвани различни източници на надеждна информация: НСИ – данни от текущата статистика; Дирекция „Бюро по труда“; Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България 2014-2020 (ИСУН 2020); годишни доклади по изпълнението на ОПР 2014-2020 г. и експлоатационните дружества.

6. ВИДОВЕ ИНДИКАТОРИ

Системата от индикатори е структурирана в две основни направления, напълно удовлетворяващи „Методическите указания…“ на МРРБ – индикатори за продукт и индикатори за резултат. Съвместно, двата типа индикатори позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите заложени в ПИРО на община Кайнарджа.

Индикаторите за резултат са насочени към реализацията на целите, докато индикаторите за продукт са свързани с действията в рамките на отделните приоритетни направления. Първият вид следва да оцени цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината, спрямо визията и стратегическите цели до 2027 г. Вторият вид индикатори могат да бъдат съотнесени към постигнати резултати в определените области на развитие и съдържащите се в тях мерки и ключови проекти, включени в програмата за реализация на ПИРО. За да се осигури необходимата информация за процеса на наблюдение, за всеки индикатор са посочени мерните единици, в които ще се измерва, източниците на информация, базовата стойност за отчитане изменението на всеки от индикаторите, както и целевата стойност, която се очаква да бъде достигната до края на периода на действие на плана.

При разработването и прилагането на системата от индикатори за наблюдение и оценка на изпълнението на ПИРО са взети предвид общите индикатори в областта на регионалната политика и за постигане на растеж и заетост чрез структурната помощ на ЕС през периода 2021-2027 г., както и Списъка на общите индикатори, съгласно проектите на Регламенти на ЕС за периода 2021-2027 г. Системата от индикатори за наблюдение на изпълнението на ПИРО, въз основа на събраната обективна информация и данни, отчита напредъка и степента на постигане на целите и приоритетите за развитие на общината по физически и финансови характеристики. Индикаторите за наблюдение обхващат физическите характеристики (параметри) по отношение реализацията на поставените цели и приоритети за развитие, като стойностите им могат да бъдат абсолютни или относителни.

За целите на ПИРО са използвани два вида индикатори: за продукт и за резултат.

Индикаторите за продукт се отнасят до наблюдението и оценката на изпълнението на определените приоритети и мерки за развитие на общината. Дефинираните индикатори са количествено измерими и осигуряват обективност по отношение на оценките и изводите за конкретните постижения при реализацията на мерките и постигнатото пряко въздействие в съответната област.

Индикаторите за резултат отчитат изпълнението на стратегическите цели и имат значение за цялостната оценка на ефективността на избраната стратегия и политика за устойчиво интегрирано местно развитие за съответния период. Степента на въздействие се отчита с количествено и/или качествено измерими индикатори, а в някои случаи – с качествени оценки относно достигнатата степен в социалното, икономическото и инфраструктурното развитие на общината и приноса на това развитие за общото развитие на региона.

Заложените индикатори са подробно разписани в следните приложения:

- *Приложение № 3.1. Индикатори за продукт;*
- *Приложение № 3.2. Индикатори за резултат;*
- *Приложение № 3.3. Индикатори за въздействие.*

Източници на информация

- ✓ Закон за регионалното развитие, Обн. ДВ. бр.50 от 30 Май 2008 г, изм. и доп. ДВ. бр.21 от 13 Март 2020 г.
- ✓ Правилник за прилагане на ЗРР, Обн. ДВ. бр.70 от 7.08.2020 г.
- ✓ Методически указания за разработване и прилагане на планове за интегрирано развитие на община (ПИРО) за периода 2021-2027 г., Министерство на регионалното развитие и благоустройството, м. март 2020 г.
- ✓ Закон за туризма, Обн. ДВ. бр. 30 от 26.03.2013 г., изм. и доп. ДВ. бр. 60 от 07.07.2020 г.
- ✓ Национална концепция за пространствено развитие за периода 2013-2025 г. (актуализация 2019 г.)
- ✓ Социално-икономически анализ на районите в Република България, МРРБ, 2019 г.
- ✓ Интегрирана териториална стратегия за развитие на Северен регион 2021-2027 г.
- ✓ http://eea.government.bg/zpo/bg/index.jsp , Регистър на защитените територии и защитените зони в България, ИАОС
- ✓ http://natura2000.moew.government.bg , Информационна система за защитени зони от
екологична мрежа НАТУРА 2000
- ✓ НСИ, Текуща статистика
- ✓ https://infostat.nsi.bg /, Информационна система ИНФОСТАТ на НСИ
- ✓ http://kaynardzha.egov.bg/ , Официален сайт на Община Кайнарджа
- ✓ Окончателен проект на ОУП Кайнарджа
- ✓ Общински план за развитие на община Кайнарджа за периода 2014-2020 г.
- ✓ Програма за развитие: България 2030, Министерски съвет
- ✓ Националната стратегия за регионално развитие 2012-2022, Министерски съвет
- ✓ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_bg Европейски зелен пакет,
- ✓ Национална стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата, МОСВ.

ПРИЛОЖЕНИЯ

1. ***Приложение № 1:*** Програма за реализация на ПИРО на община Кайнарджа за периода 2021-2027 г.;
2. ***Приложение № 1А:*** Индикативен списък с важни проекти;
3. ***Приложение № 2***: Индикативна финансова таблица;
4. ***Приложение № 3.1.:*** Индикатори за продукт;
5. ***Приложение № 3.2***.: Индикатори за резултат;
6. ***Приложение № 3.3.:*** Индикатори за въздействие